

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

fordansket ved K. L. Rahbek.

Den Kunst at være lykkelig med Mænd efter
Göthe, Lafontaine, Wieland og J. J. Rousseau :
Nytaarsgave for Aaret 1801

Udgivet år og sted | Publication time and place: Kiøbenhavn : Brummers Forlag, 1801

Fysiske størrelse | Physical extent:

iv, 220 s. :

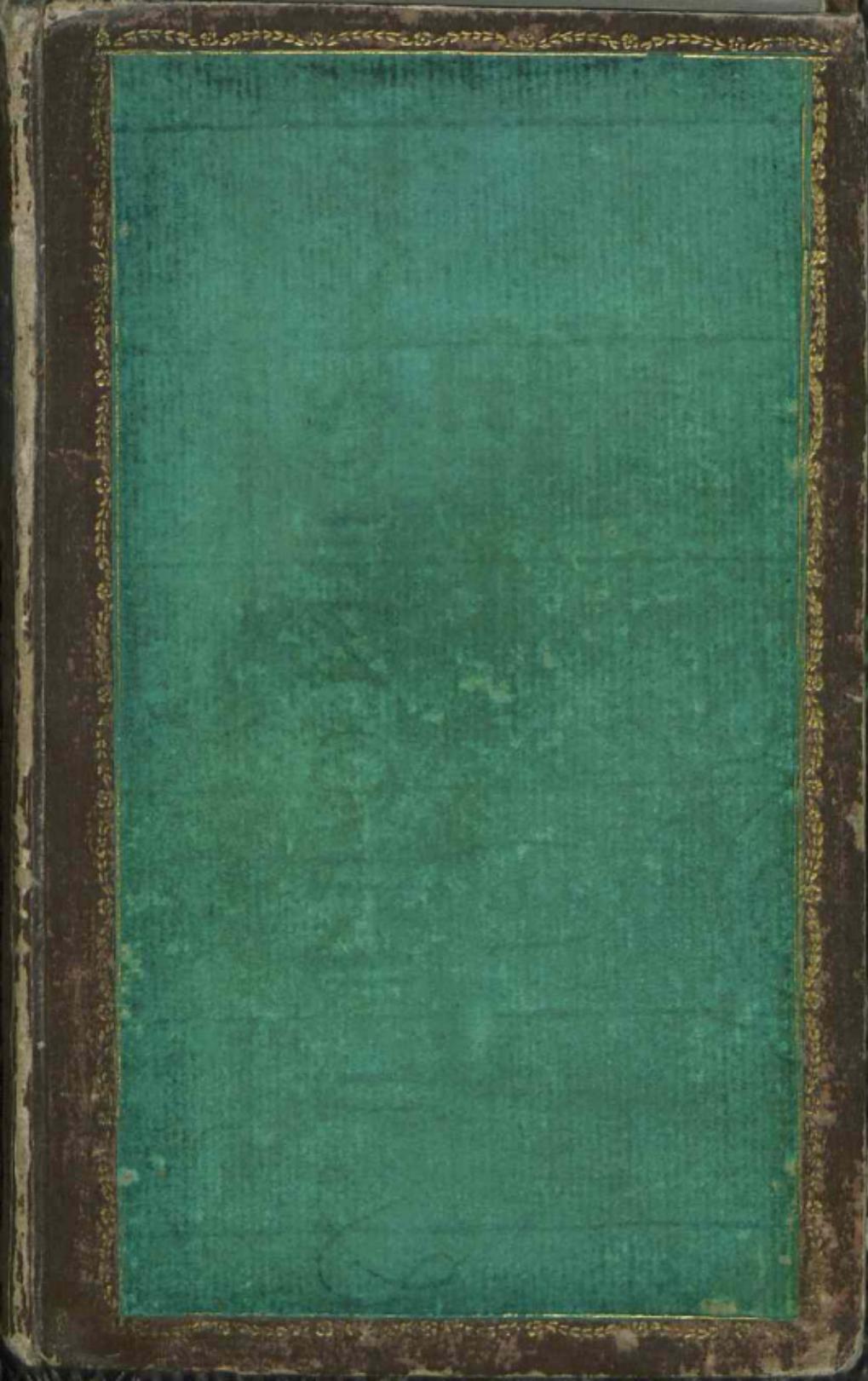
DK

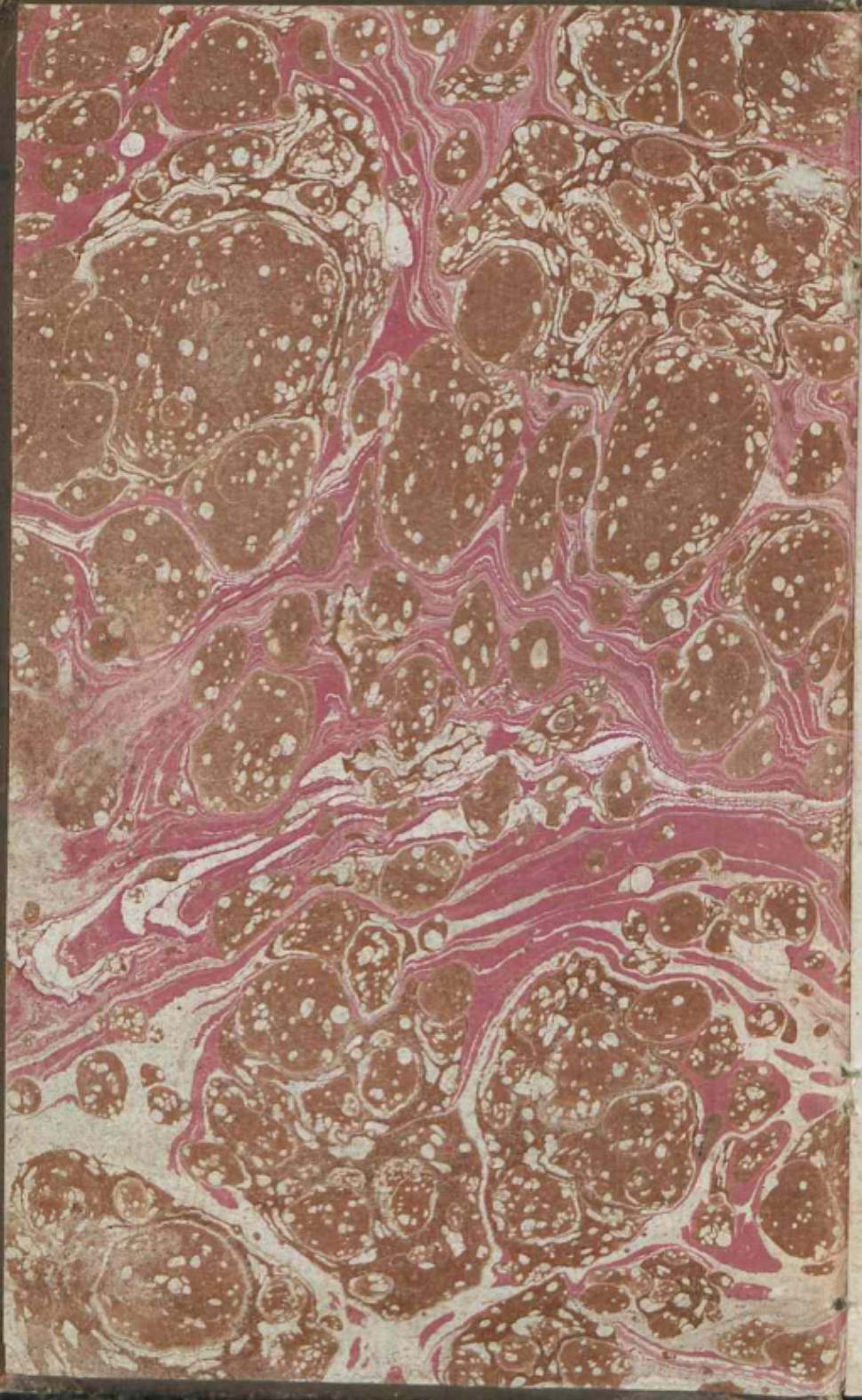
Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021444090

14.-456.-8

die Überraschung

J. Schinnerer del.

E. Brotf. sc.

Den Kunst,
af
være lykkelig med sin eud
efter Göthe, Lafontaine, Vieland, og
J.J. Rousseau

Kystaarsgave for Aaref
1801.

fördancket
ved
L. L. Rahbek, Professor

Kiöbenhavn, paa Brummers Forlag.
Trykt hos J. Brum D.

Digitized by Google

Digitized by Google
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Kobbernes Udtydning.

i) Overraskelsen.

Augusta har sit diende Barn paa sit Skied, og har myelig givet det Die. Ved hendes hoire Haand sidder hendes ældste Datter, og strikker, og lurer og higer efter det moderlige Bisald. En lidén Dreng paa venstre Side søger den første Undervisning i at sicende Høgster; en endnu mindre, hælder sit lokkende Hoved til hendes Fodder, og kalder hende til at beundre hans Peege. I dette Nieblit sniger hendes Mage sig bag hende, og dører med anderligst Glæde ved denne henrykkende Scene, hvor den ægte Moderkærlighed deeler sin Om-sorg og sin Omhed blandt sine Ondlinger.

Vignetten forestiller en uskyldig Pige, som frie og sorglos gennemvandrer Livet, overalt staber Glæde, og undrer Glæde, ingensteds aner Ondskab, Svig og Forsørelse. Lykkelige Pige! — Men du seer ikke den Slange, der lurer under de Blomster, der smile dig saa venlig imode, og som du med saa reent et Herte plukker. Du mærker ikke de labyrinthiske Gange, der lede dig videre, og beständig videre, indtil du taber din Hjemvei, og pludselig staar ved den gyseligste Afgrund. Piger, Piger! hvor hoiligt trænger Eders Dyd til en værende Wens, en bestiernende Engels ledende Haand.

2) Simpelhedens Triumph over Affectation.

Augusta sidder ved sin Brodeerramme. Det første Dies last paa hendes tugtige, ukunstede og fordringfrie, og dog smagfulde hoist reenlige Paaklædning, forkynner hendes Aand. Mod hende stikker hendes ældre Søster, den forsængelige brammende Julie af, ogsaa hende har Maturen stankenet alst den legemlige Skionheds Indtagende; men hun vil være endnu skionnere, end hun er, vil føle skionnere, tanke sindrigere, end hendes Hoveds og Hierstes Natur medfører. Den unge Albert traadde netop ind i Stuen, da hun sysselsatte sig med at giennemblade en Roman; han synes kun flygtig at lægge Mærke til hende, nærmir sig Augusta, og kysser ærbodig hendes Haand. Herved soler Julies Stolthed sig saa frænket, at hun opbragt forlader Værelset.

*Der Triumpf der Simplicität über die
Affectation*

H. Duhling del.

E. Henne f.

A. f.

Die feeligen Freuden der Häuslichkeit

H. Schäffer del.

E. Becker sc.

3) Hunslighedens Glæder.

Ingen Kunst er saa nær beslagtet med Hiterlighed, ingen laaer den saa indtagende Pryd, som Musikk. Den Fornoiesel, Spilleren eller Sangeren myder, meddeeler sig umiddelbar til Tiphorerne og henriver dem, til samme Bevægelse. Og naar det nu ydermere er vor omme Hustrue, der fremkalder disse Toner, naar de henvendes til den elskende Drage! Kan en skinnere Nydelse tænkes i Egteskabets Tempel?

4) Giensynet.

Det er en vigtig Egtefællesskab, at sørge for, at man ikke bliver hinanden for dagligdags, at man hverhverftedse er ny for hinanden. Hvor hemmende er Giensynets Glæde, efter en fortære eller længere Adspredelse? Al hūn omhyggelige Beskræbelse sør at fåne hinanden fører, ved førstigen at komme hinanden inede, sætter os tillige i vor Forbindelses første Dage, og lader os føle alle hūne Saligheder paa ny.

Das Wiedersehen

St. K. W. v. 1780

C. Keune sc.

1431

A.J.

Indledning.

Grundtræk af Menneskelundskab.

Rien ne montre mieux les vrais penchans d'un homme, que l'espèce de ses attachemens.

Mennesket fødes med visse Naturanlæg, opdrages under Indflydelse af sandeige Indtryk, og bestemmes ved Selvvirkomhedens Fornøjelse til Brugen af sine Kræfter. Det første betegner Naturallet (Gemærkarten, Naturanlæggene) det andet Sindelaget, det tredie Menneskets egentlige Caracter eller Tænkemaade. Disse tre Begreber gaae ud paa tre Bestemmelseres grunde for den menneskelige Handlen: oprindelig Naturalist, Tilvænnelse, Grundfætninger.

De to første Anlæg vise, hvad der lader sig
giøre af Mennesket; det sidste, hvad han selv er
færdig at giøre af sig.

1) Naturellæt.

Den i de oprindelige, aandelige og organiske
Anlæg liggende blivende Bestemmelsesgrund til at
være virksom i en vis Retning hedder Natur-
drift.

Den bestemte Sum, og det egentlige For-
hold af Naturdrifterne til hinanden, udgjør des
individuelle Naturell, den naturlige Caracter,
Menneskets Gemytsart.

Menneskets Forskiellighed i Henseende til Na-
turdristen giver sig af den større eller mindre Let-
hed med hvilken under givne lige eller lignende
Omstændigheder visse Tilbøjeligheder opkomme.

Menneskets Naturell viser sig i Hensyn til
Sielens tre Hovedårner, som et godt Hoved, et
godt Gemyt, og et godt Herte. Ved et godt
Hoved forstaaer man et Menneske, der let begris-
ber, lærer noget.

Et godt Gemyt er ikke knarvurnt, men
eftergivende; det bliver vel opbragt, men let
igien stillet tilfreds, og nærer intet Mag (er nega-

liv god). Han har et gode Hjerte, vil alt sige mere; det vil sige: han har en Drift til det praktisk gode, skønt det ikke udøves af Grundfætninger.

Men for fuldstændig at fatte Begrebet om Naturell, maae man overveie de forskellige lejemlige Complexioner, det er de physiske, mechaniske, og chemiske Bestaffenheder; Temperamenterne, det er de forskellige oprindelige Arter og Grader af Virksomhed i den physiske animaliske Livskraft, og Forstørreligheden af Forestillingsævne, Følelæsævne, Begjære, og Villesævne, saavel i og for sig selv, som i deres gensejlige indbyrdes Forhold. Thi den physiske Livskraft virker efter Stoffet, ester Naturen af dens Organs Danselæsse.

Sæledriften virker, som den physiske Livskraft.

Endelig som Forestillingen saa Følelsen, som Følelsen saa er Begjær og Vilje. Alt dette er uudstillelige Led af en Kilde af det menneskelige Liv og Virken.

Temperamenteerne kunne betragtes i physiologisk og psychologisk Henseende. I det første bestaaer man derved den legemlige Constitution, de faste Deles stærke eller svage Bygning og Kræfter, og Complexionen, Blodets Blanding.

Da det endelige Resultat af alle materielle Bestemmelser i Legemets Constitution og Complexion viser sig paa en eller anden fremstikkende Maade, har man paa en firedobbelt Maade classificeret Temperamenteerne.

a) Det sanguinske Temperament bestaaer af spæde fine spændte Musklér, og Nervestrænge med temmelig megen Irritabilitet og Kraft, men en sydende, højst fin, hastig bevægelig Nervesaand, og et ryndt rødt hurtig sydende Blod. Legemer af denne Complexion ere for det meste blønde, ranke, fine, røde, og meget bevægelige.

b) Det melankolske bestaaer af meget faste og spændte Musklér og Nervestrænge med saare megen Irritabilitet, Kraft og Omfindelighed, af et tykt langsom sydende Blod. Saadanne materielle Bestemmelser give Legemet et tørt og magert Udseende, en brunugul Farve og en mager spændt Hud.

c) Det koleriske. Man mærker hos slige Legemer spæde, men derhos spændte og meget faste Muskler og Nervestrænge, megen Irritabilitet og Omfindelighed, et flydende, bevægeligt, og meget varmt Blod. Deres Udspringende er for det meste bruunagtigt, de ere ikke for feede, eller for store, og byggede til sterke og svære Bevægelser.

d) Det phlegmatiske bestaaer af spæde blæde, løse Muskler og Nervestrænge med ringe Irritabilitet og Kraft, og har et tyndt, vandagtigt, og meget foldt Blod. Disse Legemers Udspringende er løst, hvidt, svampet, oppustet, senvigt, og alle deres Bevægelser ere langsomme.

Intet af disse Temperamenter findes ganzte reent hos noget Menneske; de ses altid i en Blanding, hvorved dog et eller andet er herstende eller overvægtigt.

Bed dette overvægtige i Forholdet af Legemets enkelte Bestanddele faaer nu Legemet ogsaa visse naturlige fremspringende Dispositioner, der for saavidt ere at ansee som Folger af legemlige Bestemmesser, ligesom omvendt et ved moskalske Marsager foranlediget Sælehang igien kan give Temperamentet et eget Sving, saa at dette

ustridig er en Folge af den gienstige Virkning af begge.

Ogsaa i physiologisk Henseende som Giæls Temperament finder denne firedobbeltte Inddeeling af Temperamenteerne Sted; men først lade disse sig reducere til to, til Receptivitets og Spontanitetts Temperament, eller som Kant udtrykker sig, Hørelsens og Virksomhedens. Hørelsens Temperamente indbefatter det sanguiniske og melankoliske, Virksomhedens det koleriske og phlegmatiske.

a) De Letblodiges sanguiniske Temperament modtager Forestillingerne hastig og let; Gienstandene gjør et stærkt, men ikke varigt Indtryk; Forestillingerne og Hørelserne afvegle hastig. Den Letblodige er ubekymret, hans levende Phantasie driver et stedsevarende Spil med skinnende Forhåbninger. Han finder i første Øieblik ved altting noget Vigtigt, hvorpaa han siden ikke tænker videre. Han lover i Verlighed, uden at betænke, om han ogsaa er i Stand til at holde Ord. Det holdor han derfor sjeldent. Han er godmodig nok til at hjelpe andre, men er en stem Giældner, og forlanger altid Udsættelse. Han er en god Selskabs-

broder, spegesuld, oprørt, vil ikke gierne bryde sit Hoved med noget, der fordrer Opmærksomhed, og har alle Mennesker til Venner. Han er i Almindelighed intet ondt Menneske, men en stem Synder at omvende, da han vel kan føle dyb Anger, men aldrig lader den herste saalænge, at den kunde blive til Græmmelse. Han trættes ved Forretninger, og er dog uafbrudt sysselsat med, hvad blot er Spil, fordi dette fører Afvexling med sig, og Vedholdenhed ikke er hans Sag.

b) Den tung blodige's melancholiske Temperament assiceres langsommere og tungere, end det forrige, men Forestillingen og Følelserne hæfte længere, og deres Styrke tiltrager stedse. Den til Melankolie stemte (ikke den melankoliske, thi det betyder en Tilstand, ikke Hænget til en Tilstand) giver alle Ting, der angaae ham selv, en stor Vigtighed; finder overalt Aarsager til Beskyringer, og henvender først sin Opmærksomhed paa Banskeligheden, ligesom derimod den Sangviniske begynder med Haabet om heldigt Udsald, hvorfor hin ogsaa tænker dybt, ligesom denne kun løselig. Han lover ikke let, da det er ham kiget at holde Ord, men Evnen dertil er ham betynd-

elig. Ikke, som Alt dette skeede af moraliske Kaa-
sager (thi her tales om sandelige Drivesfædre) men
fordi det Modsatte gør ham Uleilighed, og juft
dersor bekymret, mistroist og betenklig, men
herhos ogsaa udstillet til at modtage Sinds Mun-
terhed. Et denne Gemytsstemning habituel; er
den, i det mindste efter sin Drift, mod Mennes-
kenevnen, der mere er den Sangvinstes Arve-
deel; thi den, der selv maae undvære Gladben,
vil vanskelig unde andre den.

c) Den Barmblodiges koleriske Tempe-
rament. Begierdeevnerne ere hos denne stærke og
virkomme; de gribet alt, hvad der giver deres
Virkomhed Mæring. Et Menneske af dette Tem-
perament er hidsig, blusser snart op, som Straas-
ild, men lader sig let stille ved Eftergivenhed,
vredes da uden at have, og elsker vel endog den
desmere, der snart gav ester for ham. Hans
Virkomhed er rast, men ikke vedholdende. Han
er dræsig, men paatager sig ugerne Forretnings-
gerne selv, just fordi han ikke er vedholdende,
og spiller dersor gjerne den blotte Befalings-
mand, der leder dem, men ikke selv vil udføre
dem. Dersor er Erelyst hans herstende Lidens-

skab; han har gierne med offentlige Anliggender at giøre, og vil lydelig roses. Han elster derfor Skinnet og Formaliteternes Pomp, tager gierne i Beskyttelse, og er tilsyueladende ædesmodig, men ikke af Kierlighed, men af Stolthed; thi han elster sig høiere selv. Han holder over Orden, og synes derfor klogere, end han er. Han er vindesyg før ikke at være gnidsl. Han er hestig, men med Ceremonie, stiv og struet i Omgang, og har gierne en og anden Smiggner, der er en Skive for hans Vittighed, liber flere Krenkelser ved andres Modstand mod hans stolte Fordringer, end den Gierlige nogensinde ved sine vindesyge, thi en Smule bidende Vittighed bortblæser ham reent hans Vigtigheds Nimbus, medens den Gierlige ved Fordelen holdes stadeslos derfor. Med et Ord det toleriske Temperament er af alle det mindst lykkelige, fordi det mest opfordrer til Modstand mod sig.

d) Den Koldblodiges phlegmatiske Temperament. Begæringsævnerne ere hos dette svage og roelige, og kunde stige til nogen Styrke, der uden stor Anspænding kunne tilfredsstilles. Phlegma betyder Uffektloshed, Ladhed

(Livleshed) og man maae ikke kalde den Mand, der har megen Phlegma, dersor Phlegmatiker eller phlegmatisk, og sætte ham mellem Dagdrivernes Classe.

Phlegma, som Svaghed, er Heng til Virksomhed, selv ved sterke Drivefledre ikke at lade sig bevæge til Forretninger; dens Tilbeieligheder gaae kun ud paa Mættelse og Sovn.

Phlegma, som Styrke, er derimod den Egenstab ikke at bevæges let eller rast, men vedholdende, stiondt langsomt. Den, der har en god Deel Phlegma i sin Blanding, bliver langsom varm, men han beholder Varmen længere. Han kommer ikke let i Vrede, men berørker sig først, om han ikke skalde blive vred, da derimod den koltrisse er nærvært at blive rasende over, at han ikke kan bringe den fasse Mand ud af sin Koldblodighed. Udstyret af Naturen med en ganske sedvanlig Dosis Fornuft, men tilsige med denne Koldblodighedhed, uden at glimre, da han dog gaaer ud fra Grundsætninger ikke fra Instinkt, har den Koldblodige intet at angre. Hans lykkelige Temperament er ham i Stæden for Visdom, og man kalder ham selv i det daglige Liv tit Phis-

losophen. Herved er han andre overlegen, uden at frænke deres Forsangelihed. Man falder ham og gien nem dreven, thi alle paa ham less studte Ballister og Røgtapulter springe af.

Han er en god Egremand at komme tilrette med, og veed at flaske sig Herredomme over Kone og Paargrende, i det han lader, som han er alle til Villie, da han ved sin uboelige eller overlagte Villie, ved at stemme deres om efter sin.

Temperamentet maae adskilles fra en habis tuel ikke ved Nane tildraget Stemning, da ved denne ingen Naturanlæg, men blotte Leilighedsaarsager ligge til Grund.

Naar vi undertiden see to modsatte Tilstande f. Ex. godmodig Munterhed og affrækkende Bredde, Selvplagerens Oval, og den Moisommes tilfredse Roelighed afvæxle med hinanden hos eet Subjekt, saa er det ingen bestemte Tilstande, men Luuner. *)

*) Man gior Forstiel paa lune fuld, ond lune og lunet; den første sætter sig vilkaarlig i en god Lune, den anden har ond Lune, den tredie gaaer uvilkaarlig snart over til den snart til den.

2) Sindelag.

Den naturlige Gemytsart modificeres paa forskellig Maade ved de sandelige Gienstande, der assicere Mennesket, udvikle hans Siæleværne, vække hans Følelser, og assicere hans Drister. Dette ved sandelige Forestillinger modificerede Naturell kaldte vi Sindelag.

Naturellet er medfødt, Sindelaget tilblevet; men begge ansees som givne, ikke som antagne eller selverhvervede.

Sindelaget er Summen og Forholdet af alle Evner, det er alle ved Indflydelse forhøiebare passive (Følelser) og active Evner (Færdigheder) i Siglen.

Alt hvad udenfra virker paa Mennesket, hvad der giver ham Æmne og Opfordring til hans naturlige Evners Virksomhed, hvad der bestemmer, frembringer, eller hindrer Graden af deres Uttring og deres Retning paa Objecter, alt det bestemmer Menneskets individuelle Sindelag.

Naturellet indbefatter Dristerne, Sindelager, Tilvoielighederne. Tilvoielighederne ere udviklede opvakte bestemt henvendte Drister. Som

Tilbeieligheden er afhængig af Driften, saaledes
er Naturellet Grundlagget til mueligt Sindelag.

Et Menneskes virkelige Sindelag kommer an
paa udvortes Tings Indvirking, paa udvortes især
tidlige Opvækkelser af visse Drifter, Opæggelser
af visse Føleller, Anledninger af visse Ævners
Øvelse; Anledninger til Kiendstab med visse Til-
beieligheds Gienstande; altsaa paa Opdragelse,
Levemaade, seete og hørte Exempler, læste Skrif-
ter, behagelige eller sorgelige Skrædder, og utal-
lige andre Forhold, hvorved en eller anden Drift
pirres, saaledes eller anderledes vendes, næres,
følkes; eller undertrykkes.

Grundtrækket i Sindet eller den varige Til-
beielighed faider man Menneskets Sindelag,
det veroer eene og allene paa Tilsværelse.

Sindskræfternes hensigtspassende Beskaffen-
hed, saavidt den kommer an paa Tilsværelse, fa-
der man efter dens tre Hovedslags, et øvet Ho-
ved, en dyrket Følelse, et dannet
Hjerte.

Dannelsé af de Drifter, der veroe paa For-
nustens Instinct, give en moralst Sand, der er uafhængig af Grundsatninger, men ligevel

hveror paa praktisk Fornuft, og frembringer sædlig analoge Føleller og Handlemaader.

3) Tænkemaade.

Virkomheden af Menneskets Ævner, Dugeligheder, Drifter, Tilbøjeligheder, med et Ord alt det, der hører til et Menneskes Naturell og Sind bliver forskelligt modificeret ved Grundsætninger, som indvendig fra afficere Mennesket, og bestemme Retningen af alle hans naturlige og erhvervede Kræfter.

Den egne Vending af det Brug, et Menneske gør af sine oprindelige og afledte Ævner, Drifter og Tilbøjeligheder, for saavidt denne hænger af Grundsætninger, hedder et Menneskets Tænkemaade.

Grundsætninger ere almindelige Forestillinger, Begreber eller Ideer. Disse ere Produkter af Tankeevnen, Forstanden og Fornuften, som for saavidt de bestemme det vilkaarlige Brug af de øvrige i denne Henseende lavere underordnede Gemhtævner, hedde praktisk Forstand og praktisk Fornuft.

Vi kende et Menneskets Tænkemaade, naar Summen af et Menneskets forstandige og fornufts-

tige Begreber og Grundsætninger, deres bestemte Indhold og Sammenhæng, den forholdsrigtige Grad af deres Udvikling, Tydelighed, Fasthed, Styrke og subjective Bispede, og deres Indflydelse paa Tilbøjelighedens Besætning er tilstrækkelig bekjendt.

Da det her fornemmelig kommer an paa to Punkter, nemlig paa, at der virkelig er Grundsætninger, og paa disses Indflydelse paa Mennesket, saa bører Værdien af et Menneskes Tankemaade deels paa hans praktiske Optygnings Art og Grad, deels paa hans Følelses Evne til at modtage Begrebernes Indflydelse i Almindelighed, deels paa Bestemmeligheden af hans Friesvillie og Virkraft ved Grundsætninger eller Følelser, der avledes af Begreber.

Grundsætninger klynge sig gjerne til de naturlige Tilbøjeligheder og Drifter, og andre sig ofte med disse, f. Ex: med Åar, Stand, og Lykkesomstændigheder. Tidlig indprægede eller siden ved passende Anledninger meddeleste Maximer, mundtlig især Leiligheds Undervisning, Læsning, egen Estertanke og Erfaring give dog og ofte Tænkemaaden en Bending, der er det naturlige Hæng-

og de risante Tilbæieligheder imod, og da snart umærkelig nærmir sig disse, snart danner selvverdragende Hyklerie; men sjeldent mærkelig forandrer Hine. Dette sidste skeer gemeenlig da, naar Driftterne selv esterhaanden hendoe, eller naar Tilbæielighederne ved nye Purringer have faaet en anden Retning.

Tænkemaaden frembringer i sin hensigtrige Indsydelse paa de tre fornemste Gemytskvaerner et velordnet Hoved, en regelret Hølelse, og en Villie eller Caracter i mere indstrænket Betydning.

Hølelsen, som bestemmes ved Grundsætninger, er det Baand, der forbinder Tænkemaaden, med Sindet. Styrken af dette Sammenhæng veroer deels paa den Kraft, hvormed Tænkemaaden virker paa den indvortes Sands, deels paa den Grad, hvori denne Sands kan modtage dette Slags Indsydelse.

Forskellen mellem det, der blot er Stemning, og det, der er Caracter, beroer paa den Jagttagelse, om under givne Omstændigheder en vis Tænkemaade hos Mennesket er forbigaende elsev blivende og varagtig.

Den morslste Caracter sees fornemmelig og nærmest i Maximer; men dens Andeel i disse, og hvorvidt den strækker sig, lader sig set ikke bestemme ved blot Jagtagelse; thi hvert Naturell, hvert Temperament har sine egne Begunstigelser, sine egne Hindringer, og om disse holdt hinanden i Ligeveigt eller ikke, lader sig aldeles ikke empirisk asgiøre.

Indflydelsen af de Gienstande, Forhold, og Forsatninger, hvori Naturanlæggene aabenbare sig, er aabenbare Legaliteten *) snart mere snart mindre gunstig eller ugunstig. Skæbner og Opdragelse synes endog at kunne svække eller styrke den sædelige Dannelsesmaade. Men denne bestemmer heller ikke Menneskets sædelige Værd, og

*) Man gør forskiel på Handlingernes Legalitet og Moralitet. En Handlings Overensstemmelse med Moralloven, det er, med en als meengyldig Lov for den frie Raadighed hedder Legalitet, Vorlighed. Bestemmes denne Overensstemmelse ved Moralloven selv, tilkommer Handlingen Moralitet og Sædelighed. Ved den blotte Legalitet kan Bestemmelserne grundet til denne Overensstemmelse være noget andet fra Lovene forskialigt, f. Ex. Ærgiers righed, Forfængelighed, Menneskes frygt.

det kommer meget mere kun an paa, hvorvidt den frie Billie selvirk som bearbeider den i Henseende til Anlæg frugtbare eller ufrugtbare, i Henseende til fremmed Indflydelse eller Behandling forvildede eller omhyggelig beplantede Tilbvieligheders og Tiersers Grund efter deres physiske Bestaffenhed, og strøber at afvinde den saa mange og saa gode Frugter, som dens Natur og de modtagne Indflydeler kun tillade.

Det samme maae gielde om Tænkemaaden. Den eene har maaskee mere Naturkraft, og flere Hjelphemidler til at danne praktiske Begreber og Grundsatninger overhoved, og ove sin Dommerkraft i disses Anvendelse især paa ham selv; eller og mere Sinds Receptivitet til at lade sig bestemme ved Begreber og Ideer, end den anden; den eene er et mere opheiebde, ædlere, værdigere, rentere Ideer og Maximer ligesom blevet indgydede, saa at det kostede ham lidt Selvanspænding at hæve sig over den gemene og nedrige Tænkemaade. Den anden har maaskee uden sin Brøde ikke været saa hældig i sin Undervisning, sin Opdragelse; men det renestie ædelste af det, der blev ham givet, else som ham tilbodes Hjelp til at uddanne, det

grev han, det indflekkede sig i hans Indersse, hvor det fandt ligeartede Grundflosse; seilagtige, usfuldkomne Principia indsneget sig desvagtet, og maastee flere og usuldkounere end hos hine, der giorde selv uendelig meget mindre, for at luttre og forædle dem. Hvo vover og her at adskille Naturens Gavn, Opdragelsens, Skæbnens og Skolens Skiat fra Frihedens renere Virkning? —

Hvad hidtil er sagt om Menneskets Caracter gjælder i Almindelighed: men dermed vil man ikke sige, at alle Mennesker have eens Caracter. Der gives meget mere hyppigen Mennesker uden Caracter; derimod tillægger man andre udelukkesses eller fortrinsviis — Caracter.

At Naturen, som overalt, saa og i Mennesket har forbudt Mangfoldighed til en bestemt Enhed, fremstilt den, og fremstiller den uophørlig, er en afgjort Forudsætning, og at altsaa hvært Menneske har sit eget Naturel, sit eget Sindelag, sin egen Tænkemaade, er en umiddelbar Folge, hvis Sandhed ethvert Jagttagelses-Forsøg bestyrker. Men i Henseende til Caracteren lader sig visse Bestemmelser tænke, i Henseende til

hvilke, hos de menneskelige Individuer mærkes en meget paafaldende Forskel.

a) Hos nogle Mennesker falder Naturellet, hos andre Sindelag, hos andre Lænkemaaden mere i Hine. Hvor Menneskets Natur udmarker sig ved stærke fremstikkende eller stedne Træk, hvor en eller anden Naturdrift haandhaver en mærkelig Overvægt over de andre, der støder man oversat paa Virkninger af denne særegne Natur; der synes Sædvanen kun at forandre lidet.

En svagere Natur eller en saadan, hvor Ansæg og Drifter staae i et temmelig lige Forhold, er saa meget mere stillet til at bestemmes ved Tingsgens Indflydelse, at dannes ved Meninger og Grundsatninger.

En høj Grad Vandsdannelse forbunden med forholdsmaessige ikke alt for irritable Drifter, ikke uslige eller for hæftig opæggede Tilbvieligheder begunstiger især Grundsatningernes Indflydelse, og danner Mennesker, hvis Lænkemaade i det, de gjøre og lade, ligger mere for Hintene, end deres Natur og Sind.

Saaledes synes Manden at handle mere efter Naturell end Sædvane, fordi hans Drifter

ere stærkere. Konen er mere, hvad hun er, ved Vane og Indsydelse, da hendes Natur maaske er mere ubestemt, og desbedre at bestemme og danne. Manden handler maaske kun derfor oftere efter (gode eller slette) Grundsætninger, fordi sædvanlig hans Tænkraft er mere øvet. Kvinden bliver ofte Naturen mere troe, fordi hendes Tænkemaade mindre end den mandlige vildledes ved falske eller dog alt for sine Abstraktioner, eller Skolers Sophistikationer.

Hos Born virker især Naturen, hos Unginge Tilvænnelse; den mandlige Alder modnes til Bestemmelse ved Grundsætninger.

Det raae Menneske handler efter Naturen, den blot kultiverede efter tilsvarende Sindelag, den oplyste efter Grundsætninger.

b) Man tillægger et Menneske desmere Carakter, jo mere Enhed (Harmonie, Consistents Consequents) Selvstændighed (Uafhængighed af noget uden for ham) og Egenhed (Forstørrelshed fra andre) der mærkes i hans Virksomheds Bestemmelsesgrunde. Saadanne Mennesker, som man troer at opdage Mangel af disse 3 Egenskaber hos, pleier man at fradomme Caracter

Mennesket af Caracter maae altsaa først have Eenhed i sin Virksomheds Bestemmelses grunde. Det mangfoldige i hans Caracter maae kunde sammenfattes i en Enhed, eet Hovedbegreb.

Naar hos et Menneske to fremmedartige Princier kæmpe om Overherredommets, eller naar overalt ingen Drift mærkelig fremstikker for de øvrige, seer Tagttageren sig i Forlegenhed med at forene dette Uligeartige i een Idee, een Enhed, og danne sig et bestemt Begreb om dette Menskes Caracter.

Naar Skæbnens, Opdragelsens og Tilværelsens Indflydelses afverlende frembringe meget forskellige Bestemmelser i Gemyttet; snart vække denne, saa en anden Tilbørelighed, og naar mellem Mængden af Tilbøreligheder ingen uddanner sig til herskende, men de giore hinanden Herredommet stridigt, har det Vanstelighed at characterisere et Menneskes Sindelag.

Virke endelig fremmedartige modstridende Grundsatninger paa et Menneskes Hoved, og tilige paa hans Høelse, da avles en sig selv bekæmpende i sine Folger modsigende Tænkemaade,

hvor man forgiøves grænser efter et alhverkende Princip.

Endelig kan ogsaa Naturell, Sindelag og Tænkemaade, der desuden hos ethvert Menneske er at ansee, som antagonistiske Kræfter, hos enkelte Mennesker giøre et mere end sædvanligt gienstiget Ufbræk. Et muntert Naturel opvoret under Skæbnens Tryk og ledet ved oplivende Grundsætninger, hvilken Blanding af Kræfter, hvis Virkning juophørlig maae giennemkrydse sig, og fremstille de uforeneligste Særsyn.

Enhed virket ved blot Natur er Drifts Enhed, ved Tilværelse og Indsydelse, her stende Tilboielighed; ved Grundsætninger og Consequents deri, Harmonie.

Eensformighed og Harmonie ere og i Karakterer omhyggelig at skielne. Hün er en Følge af Mangel paa Mangfoldighed; denne er saa meget større, jo større Rigdom af mangehaande Kræfter, Drifter og Tilboieligheder, der er underordnet eet lidende Hovedprincip.

Før det andet maae Mennesket være selvstændigt af Caracter, det maae i Virkeart og Handlemaade ikke være afhængigt af no-

Get andet uden for sig selv, ikke underkasse sig no-
gen fremmed Bestemmelighed. Alt i Naturen kan
kan Anslagget til en vis Udholdenhed og Fasthed
ligge, men som i Mangel af gode Grundsætninger
kan udarte til sellfuld Haardhed og Ubsigelighed.

En ligesormig Indflydelse paa denne Natur
især i de tidlige Leveaar kan frembringe et Sindes-
lag, der siden kun med Vanskelighed kan modifis-
ceres og forandres. U forsigtige Forseg at bry-
de Naturen, eller, som man kalder det, Billien,
kunne ligesaavel forvandle den naturlige Styrke
til Stivhed, som alt for stor Eftergivenhed mod
opkomme Begierligheder er i Stand til at slasse
denne en uovervindelig Indflydelse paa Hinde-
lingerne.

Men Selvstændigheden beroer fornemmelig
paa Grundsætninger, der ere indflekkede i Mens-
neskets Underste, indbyrdes systematisk forenede,
og tidlig med grabvis Selvovervindelse bragte i
Forbindelse med det virkelige Liv.

Mangelen af Selvstændighed kommer altsaa
snart af en vis Svaghed og Boelsigthed,
Naturen, som f. Ex. ligger i den quindelige Ge-
mytsart, men som just derfor deshedre kan mod-

tage en hensigtsrigtig Tilvænnelse og Darnelse, snart af Ubestemthed i Tilbeielighederne; men som just dersor staae aabne for hver ny indvirkende Gienstands og Forholds Indflydelse; snart af Mangel paa virksomme og almindelige Grundsætninger, hvorved Tilbeielighederne saae et friere og efter Forsatninger afvexlende Spil. I dette Tilfælde pleier da intet at være bestandigt hos Mennesket uden selve dets Ubestandighed.

Endelig maae for det tredie Mennesket af Caracter besidde Egenhed. Hver menneskelig Caracter er individuel, aldeles bestemt og forskellig fra alle andre. I Henseende til mere og mindre skålne vi her originales, egne, bestemt udmalede, og hverdagss, mindre udmalede Caracterer.

Naturen synes at have tilbeelt ethvert Individuum en vis Originalitet, hvis Udrykt i Physionomien især er Borgen for et Portraits Sandhed,

Man seer Sandheden paa et efter Matuszen malet og vel udrykt Skilderie, o: man seer, at det ikke er taget af Indbildningen. Denne

Sandhed bestaaer uden Twivl i en bestemt Propor-
tion af een af Ansigtets mange Dele til alle ova-
lige for at udtrykke en individuel Caracter, der in-
deholder et dunkelt udtrykt Formaal. Men at des-
chisserere Tegnene paa denne Originalitet; dette
virkelige Dessen i et Menneskes Ansigt, det gaaer
over vor Aeon, som hver Portraitmaler, der
tanke over sin Kunst, vil stadsætte.

Denne Individualitet undrager sig den al-
mindelige Jagttagers Øine, og han blander vel
endog al Carakterens Originalitet, naar enten de
egne Træk ikke ere starke, eller deres egne For-
bindelser ikke faaer paa, følgelig just ikke contra-
skrier med de fleste andre.

Der gives derimod nogle Mennesker, som
fremfor andre kaldes originale, i hvis Drister
og Kraefer der findes noget uforklarligt, ualmin-
deligt, som man pleier at kalde Idiosynkrasie,
i hvis Følemaade en vis Humor, i hvis Hand-
lemaade noget Udmærket, en vis Synderlighed
findes.

Denne Udmærkelse grunder sig for det meste i
Maturen, under tiden i egne Indsynder af Op-
dragelse og Skigbne, endelig vel og i Grunds-

setninger, der ere opfoiede over den almindelige
Tænkemaade, eller paa anden Maade afgive der-
fra. Den hyppige Omgang med Mennesker, og
en meget positiv Opdragelsesmaade pleie at arbeide
denne Originalitet imod; og dem have vi at takke,
at der gives farre selsomme; men ogsaa tilskrive, at
der gives farre individuel tegnede Karakterer.

Jo mere Natur, jo mere eindom-
melig Caracter; jo mere Kunst og
Cultur, jo flere almindelig lignende
Caracterer. *)

*) Mennesket er her karakteriseret som Person over-
hovedet; i Sidestykket til dette Skrift, Kun-
sten at være lykkelig med Fruentimer,
er Mennesket fremstilt som Kionsperson i
Særdeleshed.

Den elstværdige Møe.

Augusta er ingen blændende Skønhed, men hos hende glemme Mandfolkene de skønne Fruentimer, og disse ere missforneiede med dem selv. Ved første Dækast er hun knap engang kion; men hun bliver stedse smukkere, jo længere man seer paa hende. Hun vinder, hvor saamange andre tabe, og hvad hun eengang har vundet, taber hun aldrig mere.

Der kan gives skønnere Nine, skønnere Mund, mere indtagende Legemsdannelse, hvidere og blodere Hænder; men neppe en skønnere Vært; et blidere Blit, og uskyldfuldere Udtryk, der vedtuder hendes høje Værd i det qyndelige Livs Sphære, og uimodstaaelig tildrager den siint følende Mand. Hun indtager uden at glimre; hendes Syn glæder, fortryller, uden at man ved, hvorsor.

Augusta elsker Pynt, og forstaaer sig derspaa. Hendes Moder har ingen anden Kammerpige end hende. Hun har megen Smag til at klæde sig fordeelagtig; men hun hader al riig Paasklædning. Man seer i hendes Paasklædning altid

Simpelhed foreenet med smagfuld Nethed. Hun elsker ikke det glimrende, men det behagelige. Hun veed ikke, hvad Farver er Moede, men nok, hvilke der klæde hende. Intet Fruentimmer klæder sig mindre søgt, og dog er ingens Paaklædning så udsgt som hendes; hendes Dragt er et Heelt, som ingensteds rober Kunst, og hvis enkelte Dele dog aldrig skyldte Tilfaldet deres Tilværelse. Hendes Pynt indtager, uden at være beregnet efter at vilde behage. Hun bærer ikke sine Undigheder til Stue; hun tildækker dem af naturlig Sædeligheds Hølelse; men for Phantasien er det ikke tungt at afflere dem. Hvo der seer hende, tænker eller siger ved første Dickest: det er en sædelig sat Pige! men man opholde sig kun længere ved hende, og hendes Gestalt vil fortrylle vort Die, hendes Forhold sængste vort Herte. Vi maae giøre det Udsagn: Augusta er en dydig, en elskelig Pige.

Augusta er fød med et naturlig godt Gemylt. Hun har et meget solende Herte, og henbes levende Hølelse sætter undertiden hendes Indbildningskraft i rast Virksomhed. Hendes Aands Blik er mere dybttrængende end vittigt; hendes

Lune er let og glad; dog ikke sig selv altid tilg. Hendas Physiognomie lover blandt, og lyver ikke, man kan nærmere sig hende med Ligegyldighed, men ikke forlade hende uden Interesse.

Mange andre Fruentimmer have gode Egenstaber, hun ikke har, have selv dem, hun besidder, i en større Masse, men hos ingen ere disse Egenstaber forbundne til et større harmonist Heelt, for at danne en lykkelig Caracter. Hun har Feil, hun veed at drage Mytte af disse Feil, var hun frie for dem, var hun fuldkommere, var hun da ligesaa elskværdig?

Augusta har naturlige Talenter, hun veed det, og har ikke forsømt dem; men hun havde ingen Lejlighed til at uddanne sine Anslag ved megen Kunst. Hun har imidlertid ikke forsømt at øve sin angenemme Stemme, for at synde riktig og med Smag; hun har varet sit Legeime til en fri let yndesuld Gang; hun iagttager Etiketten, Ceremonieslet uden Trang; i alle de Reininger, hun gior, er intet ildekladende. Hun har ingen anden Syngemester havt end sin Fader, ingen anden Dandsemester end sin Moder. En Musitus gav hende nogen Undervisning i at accompagnere

paa Claveret, og det har hun siden brevet for sig selv. Hun fandt, at Instrumentets haardere og skarpere Toner mere hævede hendes Stemmes blyde, og saaledes sit hun Smag for Harmonien, til hun tilsidst, da hun blev ældre, begyndte at sele Trylleriet i Musikens Udtryk, og elste Kunsten for dens egen Skyld.

Det Augusta forstaer best, og med sterke Omhue har Ixrt, er hendes Kions Arbeis der, selv de, man ellers ikke bekymrer sig om f. Ex. at skære Klæder til, og sye dem. Der kan ikke gives noget Arbeid for Maalen, som hun jo forstaer, og gør med Fornielse. Hun tager sig af alle Deele af Huusholdningen. Hun forstaer alt, hvad der vedkommer Kiokkenet, kænder Levnetsmidernes Priis, og deres Egenstabber, og tænker sin Moder som Huusholderste.

Bestemt til engang selo at blive Huusmoder, har hun ved at skyre sin Faders Dekonomie lære engang at forestaae sin egen; i Nedsfald kan hun giøre al Pigeiering, og gør det, og selv med Glæde. Kun det kan man vedbørlig besale, hvad man selv veed at udføre, og det er Grunden, hvorefor Moderen sysselsætter hende paa denne Maade,

Augusta selv tanker ikke saa langt; men hendes første Pligt er hendes Datterpligt; og dette er nu den eeneste, hun vil opfylde. Hendes Hensigt er blot at tine sin Moder, og paataage sig en Deel af hendes Sorger.

I Samtale er Augusta behagelig uden at glimre; hun har megen Forstand, uden at den er dyb. Man taler ikke om hendes Forstand, fordi ingen marker mere eller mindre hos hende, end han selv har, eller troer at have. Hun viser altid sin Aand blot fra den Side, hvor den maae behage de Folk, der tale med hende, sliende den ikke er meget dannet efter det Begreb, vi har ve om quindelig Aandsdannelses; thi Laesning har hun det mindste af sin Dannelse at takke; men meget mere hendes Faders og Moders Udingang, Hendes egen Eftertanke og de Anmærkninger, hun har gjort i den lille Verden, der omgav hende.

Augusta har et glad Sind af Naturen; i sin tidlige Ungdom var hun endog overgiven; men hendes Moder har omhyggelig gjort sig Undtagelse for at undertykke denne udsvoevende Lystighed; dog kun esterhaanden, fordi hun besrygtede, en alt for pludselig Forandring torde snart give Erfas-

faring af det Dieblik, der havde giort hin om
sorg nødvendig. Hun er altsaa blevet sedelig og
tilbageholden endog for Tiden; og da der nu er
Tid, falder det hende lettere at beholde den eengang
antagne Tone, end det vilde blive henbe, først at
antage den, uden at lade sig marke med Grundes
ne til denne Forandring. Det er et yndigt Syn,
hvorledes hun undertiden endnu af gammel Vane
overlader sig til Barndommens Livelighed, saa
med eet treuker paa sig selv, bliver stillere, slacer
Dinene ned, og rodmær. Det er ester Reglen,
at Mennesket i den Periode mellem to Aldre, har
noget af begge hos sig.

Augusta har alt for letvakt. Golelse til
at beholde en fuldkommen eens Lune; men
hun har og formegen Grømhed og Godhed
til, hun med denne Omfindelighed skulde giore no-
gen anden Fortred end sig selv. Siger man no-
get til hende, der angriber hendes Hjerte, saa
suurmuler hun ikke, men hendes Hjerte sousmer,
hun søger at slippe bort, og at græde. Men midt
i hendes Taarer behøve blot Fader eller Moder
at kalde paa hende, og kun sige hende eet Ord,
paa Dieblikket begynder hun igien at være muns-

munter, og smiler, i det hun seger at quæle sin Hulken.

Ligesaaledt er hun gaafse frie for Egen sin highed, driver hun sine Griller for vidt, udarbeide til Stivhed, og da lober hun Fare for at glemme sig. Men man lade hende kun Tid til at besinde sig, og den Maade, hvorpaa hun gior sin Uret god igien, bliver næsten til en Fortieneste hos hende. Sætter man hende i rette dersor, er hun lydig og hørig, og man seer tydelig, hun ikke stammer sig ved Trettesættelsen, men ved Forseels sen. Men siger man intet til hende, vil hun dog aldrig undlade at forbedre den af sig selv, og det med saa megen Nabenhed og Unstand, at det ikke er muligt, at være længere vred paa hende dersor. Hun vilde selv falde den ringeste af sine Underhavende til Hode, naar hun havde fornærmet ham, uden at denne Fornedrelse vilde falde hende tung. Saasnart man har tilgivet hende, beviser hendes Kjærtug og hendes Glæde, hvad Byrde hendes gode Hierte føler sig bestriet for.

Med eet Ord, Augusta sider taalmodig Uret af andre, og opretter sin egen med Glæde. Hun har sit Kjøns elstværdige Egenskab, saalænge

det er usordervært; thi Fruentimmeret er af Naturen bestemt til at give ester for Manden, og selv taale hans Uret. Saavide saaer man neppe unge Drenge; deres indbyrdes Follelse oprøres mod den lidte Uret, de kan umuelig taale det.

Augusta har Religion, men en fornuftig Religion, saa Troeslærdommene, og endnu færre Andagtsovelser, eller rettere, da hun ingen anden Udvælelse känner af den end Moralsens, helliger hun sit hele Liv til den Gudstjeneste, at giøre Godt. I Henseende til den Undervisning, hendes Forældre give hende heri, have de vant hende til en ørbodig Undergivenhed, i det de sagde til hende: Mit Barn, disse Kundskaber ere ikke for din Alder; din Mand vil, naar Tid er, undervise dig deri. I Staden for opbyggelige Taler, lange Formaninger til Grømhed, prædikede de for hende ved deres eget Exempel, og dette Exempel har indpræget sig dybt i hendes Hjerte.

Augusta elsker Dyden, og denne Kærlighed er bleven til herskende Tilbørelighed hos hende. Hun elsker den, fordi intet er saa skønt som Dyden, elsker den, fordi en dydig Kone synes hende en Engel liig; hun elsker den som den ene

ste Bei til sand Lykke, da hun i en usædlig Øvres
des Levnet ikke ejner andet end Elendighed, For-
vivelse, Ulykke og Skændsel; hun elsker den
endelig, fordi den er hendes ægtværdige Fader,
og hendes kærlige værdige Mødre dyrebar. Hen-
des Forældre ville ikke blot være lykkelige ved des-
res egen Død, de ville og blot være det ved des-
res Datters; og hun kænber jo ingen større Lyk-
ke, end det Haab, at giøre sine Forældre lyk-
kelige. Alle disse Gørelser indskyde hende en Enthus-
iasme, der hæver hendes Siel, og undergiver
alle hendes lave Tilbøjeligheder under en ophevet
Lidensstab.

Augusta er langt fra den store Verdens Sel-
skaber, hvor stedse nye Tornodenheder, nye Lidens-
skaber vaagne, hvor Lasten viser sig i et glimmen-
de Felge, og hvorfra omme folgende Siale næsten
aldrig vende tilbage uden Gift, næsten altid
svagere, mindre bestedne, og mindre retsfærdige.
I den villige Opsyldelse af sine Pligter finder hun
sin høieste Lyksalighed, den eeneste Kilde til sine
sødeste Glæder, sin Siels Fred, der hæver hende
over alle jordiske Statte's elendige Glimmer.

Fruentimmerne ere de naturlige Dommer
over Mændenes Fortjeneste, ligesom disse over
Fruentimmerses. Begge ere overtydede om den-
ne giensidige Rets Gyldighed. Augusta faa-
der denne Ret, og betänner sig deraf, dog med
den Beskedenhed, som anstaaer hendes Ungdom,
Uersarenhed og Stilling; og dommer hun blot om
de Ting, hun forstaaer, og det kun, naar hun
derved kan udvikle nogen nyttig Grundsetning.

Om Gravørende tale hun med storste Forsig-
tighed, især naar det er Fruentimmer. Grunden
til, at disse saa gjerne opholde sig, og spøgte over
andre, troer hun at finde veri, at de altid tale
om deres Kjøn; saalænge de blot indskrænke dens
til Mænd, ere de for det meeste billige. Augu-
sta gior det, og taler hun endelig om Fruentim-
mer, er det vist noget godt; hun holder det for
en Eresbevisning, der tilkommer hendes Kjøn,
og naar hun set intet Godt veed at sige om man-
gen-een, tier hun ganske; men denne Laushed for-
kynder ingen hemmelig Ret i hendes Herte.

Augusta har kun lidet Verden, rien hun
er forbundtlig, opmærksom og bringer Anstand i
alt, hvad hun gier. Hendes lykkelige Anlæg tics

ner hende herved mere end Kunst. Hun besidder en vis hende egen Høflighed, en Sæders Fijnhed, der ikke hænger ved Formaliteter, ikke er underkastet Moden, ikke forandrer sig med denne, ikke har Sædvanen noget at tække, men kommer af den sande Attræet at behage andre, og dersor virkelig behager.

Hun kan ikke Hverdagscomplimenterne, og tænker heller ikke paa mere udsegte. Hun siger ikke: Jeg er Dem meget forbunden; De viser mig megen Ære; gør Dem ingen Uleilighed o. s. v. End mindre falder hende ind at gruble paa nye Udtryksvendinger. En Høflighed, en Opmærksomhed besvarer hun ofte kun med en Meining, eller et simpelt Tak, men dette Ord i hendes Mund oppeier ethvert andet, om det end klinger nok saa jærlig.

Før en sand Dieneste lader hun sit Hierte tale, og det taler ikke i Complimenter. Aldrig har hun ved Etiketten ladet sig forlede til tvungne Gebærder og Stillinger, at hun f. Ex. for at gaae fra et Værelse til et andet skulde lagt sin Arm paa en so Aar gammel Mands, som hun heller selv havde hinspet affsted. Men naar en sod Herratils

hyder hende denne Dienestet, forlader hun den tjenstfærdige Arme paa Trappen, er med to Spring i Bærelset, og forsikrer, hun ikke er hælt.

Mod gifte og ældre Fruentimmer og Mænd er hun ørbdig og stille; aldrig vil hun uden af Lydighed tage Plads over dem, og saasnart hun kan, søger hun Plads under dem igien; thi hun veed, at Alderens Hettigheder gaae for Kistnets, da de gamle for dem have Biisdoms-Formodningen, der er den ørværdigste af alle.

Med unge Mennesker af hendes Alder er det en ganste anden Sag; hun behøver en forskjellig Zone, for at holde sig i Agtelse, og veed at træffe denne saa godt, at det jomfruelige besteedne Væsen ikke lidet; ere de selv sædelige og artige, overlader hun sig gjerne med dem til Ungdommens ølskyrdige Fortrolighed. I anstændigt Spog besættaer hendes uskyldige Samtale; bliver denne alvorligere, skal den ogsaa tillige være nyttig; men udarter den til slaut Piat, bryder hun hurtig af, thi hun foragter Galanteriets tosede Slædder, som en Fornærmedse for hendes Kion. Hun veed ret godt, at den Mand, hun søger, ingen saadan Slædderhant er, og hun taaler aldrig gierne hos

andre, hvad der ikke vilde stikke sig for den, hvis
Billedet hun bærer i Hjertet.

Den høie Meening hun har om sit Kionsg
Rettigheder, den Sæls Höihed, hendes Følelse
Neenhed giver hende, hin Dybens Kraft, som
hun føler i sit Jaderste, og som gør hende vær-
verdig i hendes egne Øine, lader hende med Uvis-
tie høre paa det Piat, man troer at more hende
med. Hun viser ikke just nogen paafaldende Bre-
de derved, men snarere et Slags ironisk Bi-
fald, som bringer ud af Fatning, eller en kold
Zone, som man ikke venter.

Jeg sætter endog, en smuk Mand siger
hende sine Artigheder for, roser hende med Aand
for hendes Aand, hendes Skionhed, hendes Ynde,
og taler om Storheden af den Lykke at beha-
ge hende, vil hun bryde ham af med al Pigefin-
hed: "Min Herre! det er min ivrigste Omsorg
at vide og kende alt det langt bedre, end De;
Have vi intet opbyggeligere at meddele hinanden,
mener jeg, vi kunde bryde Samtalen!" Og i sams-
me Dieblik har hun nejet dybt for ham, og
er borte!

Augusta seer derfor ikke ugierne, naar man roser hende, sun maae dette ske i en Tone, saa hun kan troe, man virkelig er overtybet om det Skjonne og Edle hos hende, som man roser hende for. Man maae selv vise Fortienester, naar man vil synes at være rørt af hendes Værd. En på Høiagtetse grundet Hylding kan smiggre hendes storte Hierted ved Bevidstheden om hendes egen Værdie. Men hver Berommelse af blot Arfighed visser hun tilbage. Augusta er ingen Gienstand, som en Abekat kunde forsøge sine Smaatalenter paa.

Augusta er ubrødelig, naar hun har givet sit Ord; man er alt saa vant til hendes Øfstes punktligste Opsyldelse, at man aldrig fordrer en Forsikring af hende. Selv i ligegyldigladende Ting ører hun Sandheden, og anseer intet foragteligere, end at krænke den.

Augusta flettes ikke naturligt Bid; men hun er lange fra at spille et vittigt Gruentimmers Nolle. Hun har et for fintfølende ødelt Hiertetil, at hun skulde krænke nogen ved sit Bid, og for megen Agtelse for sig selv, til at giøre andre til Latter,

I selfstabelig Omgang søger hun mere at giøre andres Underholdning gældende, end at glimre selv. Hun besidder det bessedne Talent, og den saa siældne Kunst uformarke at drage andre ind i Samtalen; og at oplive hele Selskabs væts Aland. Hun selv har gjort sig det til ubredelig Regel, aldrig at tale, før hun tænker, og dersor er der altid Sammenhæng og Klarhed i hendes Tale.

Augusta er elsket og agtet af sine Veninder og Bekændte, og det af den naturlige Grund, at hun aldrig kommer i Fristelse til, at giøre enten sin Smag og sine Talenter gældende mod dem, heller ikke føler sig, sin Hørsængelighed, sin Egerrighed krænket, naar andre opheies ved hendes Side; hun er langt op höjet over alle slige quindelige Småaheds Fordinger, og den udelukkende Graadighed efter Bisald. Hun er forsikret om, at den sande quindelige Værdie lige saavist udfinsdes af den klarende Jagttager, som agtes af den adle Mand.

Ligesaa langt er Augusta fra den hylkelseste Odmyghed at vilde behage sine Bekændte ved unyttige, temme og ugrundede Smiggrerier.

De maatte besidde en blind Egenkærlighed, naar
de ikke skulde giette Hensigten, at man opfordrede
dem til giensi dig Hylding.

"Bær bestandig varsom, sagde den ædle Mo-
der til den stedse mere modnende Augusta, naar
eu ung Mand synes at elste dig, naar Kierlighes-
dens Lidenskab griber dig som en Feber. Den bes-
drager dig, i det den indtager din Phantasie, der
drager dit Herte i sin Interesse, og du er dens
Slavinde, inden din Hornuft og din Følelse for
Dyden vaagner. Hvo staer dig inde for, at den
Engling, der gør dette rasse Indtryk paa dig, er
dig værd, at det ikke er en flygtig Smag, der i
Morgen sigeledes hylder en anden Gienstand. Blis-
ver du dette for sildig vaer, da staer din Roelig-
hed, dit gode Navn paa Spil, og Seiren over
dit gode bedragne Herte vil koste dig meget, vil
rove dit Livs skønneste Flor, din Ustyld, din
Munterhed, din Helbred. Hvor mangen Pige bø-
dede med Tabet af sin Ere for den Daarskab i
hver ung syrig Mand at finde en Elster, og i El-
steren en Mage! Kvindelig Svaghed! kvindelig
Letfind! hvor mange tusinde skytte de ikke i uover-
skuelig Elendighed! slye altsaa denne Lidenskabs-

forste Bevægelse, og for altid glem ikke i slige
Sieblikke, at du ingen bedre Veninde, ingen in-
derligere Deeltagerinde i dine Glæder og Lidelser
har, end din Moder.”

”Din Sædelighed, din Beskedenhed, din
Tilbageholdenhed, det være ved Samtale, Leeg
eller Dands, vil tilbageholde hine Mænd, der
snart med mere, snart med mindre Dristighed,
Einhed, og Snedighed gaae ud paa quindelige
Hierters Erobring. Blandt de tusinde vil du vist
finde den, der som Mage skal lede dig gjennem Lia-
vet; er hans Kierlighed for dig reen og ædel, vil
din Koldhindighed ikke kyse ham tilbage; han vil
ikke ved listig Smigger, ikke ved bolende Kunster,
søge at fortrylle din Sandselighed, men ad lige
Wei og ved Standhaftighed at vinde dit Hierte.”

I denne og lignende Tone skit August a ofte
vise Lærdomme af sin Moder, aldrig kom hun til-
bage med hende af et Selstab, uden ved hendes
Fagtagelser om mangehaande Ytringer i Umgang
med Landfolk at blive risere og opmærksommere
paa sig selv; og aldrig talte hun om den selskabs-
lige Umgangs Fare, uden at Billedet af den ulyk-

Kelige Henriette, en af hendes ældre hulde Dredstre, kom hende for Sælen.

En fremmed ung Mand af indtagende Gestalt af de fineste Sæder lærte at kende Henriette, og fik Adgang i hendes Faders Huus. Hvor han saae og fandt hende, der sover hans Blit og Mund hende evig Kierlighed, og den skyldfrie Pige blændedes af hans Skionhed, af hans foregivne Stand. Engang indvæd han hende til et Bal. Ogsaa hendes Forældre vare tilstede derved; men endnu var Henriettes Lidenslab dem sluit. Henriette havde desuden et til Glæde slakt Hjerte; den skionne festlige Sommernat, heele Gelskabets Glæde, hendes Forældres usædvanlige Munnerhed, og den indtagende Fremmede oploste hendes Forælder. Glædens Huus neddyssede hendes Overlag i Slummer, nogle Glas Vin og Punsch, nogle vellystige Romaner, der i de sidste Dage havde sysselsat hende, adskillige berusende Valser, hendes godmodige men ubesindige Nedenbonhed at følge den fremmede Bellystlings Indbydelse til en Spadseregang i Haugens Tegange ad et assides Lyshuus, hans syrige bestormende Lidenslab, hendes Lettrøenhed ved hans Sværgen

paa alvorlige Hensigter — alt det tilsammen styrte hende fra Noeslighedens Himmel i Fortvivelsens dybste Afgrund. Med gyselig Kulde, thi hans frikke Blit sagde, det ikke var Skam, anbefalede ved Afstedden den uvardige sig, og tilbød sig en anden Skionhed til Ledfager. Efter nogle Dage sendte han et Afstedskort, og lod sig undskynde for sin hastige Afreise. Henriette funde ikke overleve denne Skændsel. Tanken om den troelose Forfører sonderrev hendes Herte, Forestillingen om hendes Skændsel for Verdens Nine, hendes Forældres Græmmelse, forvirrede hendes Hoved. I en giennem Staden flydende Strom fandt hun Enden paa sin Oval, og et i hendes Vækelse fundet Papir, der laae sonderrevet paa Gulvet, aabenbarede Hemmeligheden om hendes varslende Død.

Havde Augustia end aldrig hørt af sin Morder, at den Mand, der vil skule sine Samtaler med en Pige for andres Nine, der hvister hende i Dret, trækker hende tilside, der endog opfordrer hende til at gaae bort fra et Selskab, at en saadan næsten altid har sagt an paa Forforelse, havde hun end ikke haft en saa fortrefelig Opdragelse,

vilde dog hendes ulykkeslige Venindes Exempel have gjort hendes Forsæt uryggesigt, aldrig at indlade sig i ringeste Fortrolighed med en Mand.

Augusta vil stedse være hydsk og ærbar til sit sidste Aandedrag; og det har hun svoret i sit inderste Hjerte, svoret paa en Tid, da hun alt sollte alle de Opofrelser, det kostet at holde denne Ed; svoret, da hun maatte have taget den tilshage, naar hun havde været tilbuelig til at overslade sig til Sandselighedens Herredomme.

Augusta er ikke saa ulykkelig at være en af de Damer, der folde af Temperament, vgerovbrygge af Forsængelighed føge mere at glimre end at behage, mere behagelig at adsprede, end at forusie sig. Den eeneste Trang at elsker fortærer alle hendes Kræfter, og gør hende ved Høitideligheder adspredt og urolig. Hun har tabt sin forrige Munterhed, de lyttige Leege ere ikke mere stabte for hende. Langt fra at frygte Ensomhed, søger hun den meget mere, og her tanker hun eene på den, der skal forsøde hende denne. Alle folde ligegyldige Mennester ere hende modbydelige. Hun behøver ingen Elster, men en Elset; hun vil heller behage een eenesse ødel Mand, end vække

Slygte om sig som et Gruentimmer af Verden og
Mode, der alt næste Dag kan forandre sig til spottende Katter.

Augusta er vel undervist om begge Kjens Pligter og Rettigheder, hun kænsder ogsaa begges modsatte gode Egenskaber og Øyder, og har indpræget sig alle disse dybt i sit Herte.

Man kan ikke have nogen større Idee om en ædel Kone, end hun har derom, uden at forsøges derfor; men endnu hellere dvæler hun ved Bisledet af en en ædel Mand, en Mand af sand Forieneste. Hun føler, at hun er bestemt for ham, og ham værd, at hun kan giengielde ham den Lykke, hun skal modtage af ham; hun føler, at hun sikkertlig skal kænde ham; det kommer kun an paa at finde ham.

Jagtagelsen af hans Datters sig udviklende Følelse at elsker og elskes undgaaer ikke Augustas Fader. Han gribet en gunstig Lejlighed til at tale med hende paa følgende Maade:

"Augusta! du er en voren Pige, og det bliver man ikke, for at blive det bestandig. Vi ville, at du skal være lykkelig, vi ville det for vor Glyld,

fordi vor Lyksalighed kommer an paa din. En retskaffen Piges Lyksalighed er en retskaffen Mands. Vi maae altsaa tanke paa, at gifte dig bort; vi maae i Tide tanke derpaa; thi paa Giftermaalet heroer Livets Skæbne, og man har aldrig formes gen Tide at tanke derpaa."

"Intet er vanskligere end at vælge en god Mand, undtagen, at vælge en god Kone. Augustal du vil være denne sieldne Kone, du vil være vort Livs Ære, og vore gamle Dages Lyksalighed. Men hvad Værdie du end kan besidde, flettes der dog ikke i Verden paa Mænd, af endnu større Værdie end din. Der er ikke een deriblant, der jo maatte regne sig til Ære, at faae dig; men der gives sikkerlig mange, ved hvilke du endnu æredes mere. Det kommer nu an paa, mellem disse at finde een, der sikker sig for dig, lære at kænde ham, og giøre dig kændt af ham."

"Ægtestandens høieste Lykke kommer an paa saa mange Overeenstemmelser, at det er Daarstak at forslange dem alle tilsammen. Man maae i Begyndelsen kun forsikre sig om de vigtigste; findes de andre verhos, modtage man dem med Tak, flettes de, maae man vide at undvære

dem. Den fuldkomneste Lykke findes ikke paa Jord-
en, men den største Ulykke, og som man aldrig
kan undgaae, er, naær man seer sig ulykkelig ved
sin Brede."

"Der gives naturlige Overeenstemmelser,
der gives nogle, der blot vroer paa Meningen
(Forstiel af Godesel og Stand) Forældrene ere
Dommere over de twende sidste; over de første ere
Børnene det eene. I de Ægteslæber, som For-
ældrenes Anseelse slutter, sees blot paa Sædva-
rens og Meeningens Overeenstemmelse. Man
gifter ikke Personerne, men forbinder Stand og
Hormue. Men alt det kan forandre sig; men Per-
sonerne blive bestandig; dem kunne de under in-
gen Omstændigheder stille sig ved; Lykken til
Trods kan et Ægteslab blot ved de personlige For-
hold være lykkeligt eller ulykkeligt."

"Min Moder var af Stand; jeg var riig;
det var de eneste Betragtninger, der formaaede
vore Forældre til at foreene os. Jeg har mistet
min Hormue, hun sit Navn. Ved vore Ulykker
har vores Hertiets Forening trosset os over Alting.
Bud Eensformigheden i vor Smag blev Oprettet-
sen os let; vi indstrankede os, og det lykkedes os

der ved at forbedre vore Omstændigheder. Vi være hinanden stedse nok. Du er vor største fælles Skat; vi prise Himlen, at den derved har holdt os skadesløse for alt andet. See mit Barn! Hvorledes Forsynet har styret os! De Overeensstemmelser vi gistedes for, forsvandt; vi ere blot lykkelige ved dem, som man regnede for intet."

"Mand og Kone tilkommer det at vælge hinanden; den giensidige Tilhørselighed maae være deres første Baand; deres Nine oj Hierter deres første Leedere. Thi da Hierlighed er den første Pligt i deres Foreening, og da at elste og ikke elste kommer an paa vor Willie, fører denne Pligt nødvendig en anden med sig, nemlig at elste hinanden først, inden at man forbinder sig. Dette er Naturens Ret, der ikke kan affastes ved noget. De, der indskrænke den ved andre Hensyn, kiende ikke Wegtestandens Natur, og have ingen Sands for Menneskehed."

"Du seer, min Augusta! at vi ikke prædike dig nogen tung Moral. Den sigter kun til at giøre dig til Hersterinde over din egen Skæbne; og vi

lade det i at vælge en Mage, ganske ene komme an
paa dig selv."

"Dette ere de Grunde, af hvilke vi indrom-
me dig en fuldkommen Frihed. Nu er det og
billigt at tale med dig om de Grunde, der bor be-
stemme dig til, viselig at bruge denne Frihed."

"Min Datter, du er god og forstandig, du
har et ligeferm og retskaffent Sind, du har de
Dueligheder, som en brav Kone bor have, og du
er ikke uden Unde. Men du er ikke riig; du eier
priselige Evner, men du flettes dem, man priser
meest. Stræb altsaa blot efter det, du kan naae,
og bestem ikke din Ærgierrighed efter dine eller vore
Domme, men efter Menneskenes Meening."

"Du er elskværdig nok til at behage en
Mand; og du er ikke i de Omstændigheder, at du
kunde falde en retskaffen Mand til Byrde. Du vil
blive søgt, og maaskee, af Personer, som ikke
opveie dit Værd. Viste disse sig, som de vare,
vilde du agte dem for det, de ere værd; deres
hørgede Glands vil ikke skuffe dig længe; men
skoont du besidder en sund Dommekraft, og for-
staar dig paa Menneskeværd, flettes du dog Erfas-
ring, og du veed ikke, hvorvidt Mandfolkesorstis-

lelse gaaer. En listig Bedrager kan udspeide din Emag, for at forføre dig, og lyve dig. Dyder for, som han ikke har. Han vilde styrte dig i Fordærvelse, for du blev det vær, og du vilde kun erkænde din Bildfarelse for at begræde den."

"Den farligste af alle dine Gjender er din Sandselighed. Det kommer ikke an paa dig at have, eller ikke have Begjærligheder, men det kommer an paa dig, at herske over dem."

"Sporger du ikke ved dine sandselige Tilboieligheder din Fornuft, hvad der er at giøre, paalægger du dig selv det haardeste Aag, bliver en usel afmægtig Slavinde af dig selv, og styrter dig ufeilbarlig i den dybste Fordærvelse."

"Min Datter! jeg overgiver dig til Augustas Fornuft; jeg overgiver dig til hendes Hiertes Tilboielighed. Saa længe du er ved koldt Blod, saa bliv din egen Dommerinde, men saa snart du kommer til at elske, saa giv du din Møder Omsorgen for dig."

"Jeg foreslaaer dig et Forliig, der skal vise dig vor Agtelse, og indføre den naturlige Ordet imellem os igien. Forældrene vælge deres Datter en Mand, og raadspørge hende kun for ee

Syns Skyld, saa er Skik og Brug. Mellem os
ville vi giøre der Modsatte; du kan vælge, og vi
blive raadspurgte. Betien dig af din Ret, Augusta
sta! betien dig af den frit og med Visdom. Den
Mage, der passer sig for dig, maae være af dit,
eg ikke af vort Valg, men os tilkommer det at
domme, om den ikke bedrog dig i din gode Mees-
ning; og om du uden at vide deraf, ikke gior no-
get andet, end du har iinden. Fødsel, Midler,
Rang, Meening, skal slet ikke komme med i An-
slag hos os. Tag en retskaffen Mand, hvil Pers-
son staar dig an, oz hvil Caracter stemmer med
dig; hvo han end ellers maatte være, antage vi
ham til vor Son. Hans Formue vil altid være
os nok, naar han er arbeidsom, har Sæder, og
elster sin Familie. Hans Rang vil være mig-
glimrende nok, naar han adler den ved Dyd."

Augusta kan ikke svare. Undseelse og
Bevægelse lade hende intet Udtryk finde, og fors-
lynde i hendes hele Væsen, at den belymrede Gas-
ters Ord have gjort det dybeste Indtryk paa hen-
des Hjerte.

Augusta soler Trangen til at elste; men
skulde hun end ikke i lang Tid endnu finde dem

Mand, der skal giøre hende lykkelig, saa vil hens
des sine Følesse, de Grundsetninger, hyormed
hendes Hjerte fra Barndommen af er næret, hens
des ubrødelige Hellige Forsat at være hendes For-
ældres Agtelse og Kierlighed værdig, i det mindste
holde hendes Sandselighed, hendes Temperament
Ligevægten. For vilde hun oposse sig selv, end
bedrage sine Forældre, med at ægte en Mand
uden Fortieneste, og give sig til Prism for et flet-
parret Egtesskabs Ulykker. Selv den
Frihed, at en Mages Valg er over-
ladt hendes Hjerte, hæver og styrker
paa ny hendes Særl, og gør hende
vær som mere og vanskeligere.

Augusta reiser til Residenten til sin Tan-
te, for at tilbringe Vinteren der. Hun blev fort
i store Selskaber, hun saae Verden, eller rettere,
Verden saae hende. Mellem alle Forlystelser
havde Skuespillet den meeste Tilløkkelse for hende,
alle andre glimrende og larmende Forlystelser bes-
kyndrede hende lidet. Hun skyede ikke den unge
veldannede Mand, der forte sig op mod hende
med Anstand og Sædelighed; men hun var stedse
opmærksom med sig selv, og da hun omgikkes alle

omkring hende svævende Spradere med en besse-
den og troehiertig Heslighed, da hun ikke lod no-
gen have Leilighed til at vise hende den mindste
Tieneste, var hun betrygget for deres Paatrængen-
hed, for deres Hyldinger. Augusta, den
reent, omst, og dybt følende Augusta, var snart
fied af det bedøvende Bylevnet; hun kom hjem
endnu før den fasssatte Tid, og bragte sine For-
ældre ligesaa frit og uskyldigt et Hierte tilbage,
som det ved hendes Afreise var. Men Augusta
havde betaget en ædel Yngling hans Noelighed,
uden at have nogensinde anet noget derom.

Den unge Burghheim havde en reen stor
Giel, en ædel, fast, og mandig Aland, forbun-
det med reene og velordnede Følelser, og var ved
sine Forældres Død kommet til betydelig Formue.
Han saae Augusta; hans fine Blik erkiendte
hende blandt Mængden. Han var hverken een af
hine Lyttringe, eller af hine Halvmænd, der ins-
gen Skionhed kunne see, uden at giøre hende en
Elskovserklæring, eller der indtagne af deres af-
smagelige Persons hoie Værd med utommelig Su-
fisance ansee deres allerkiærreste Figur for umod-
staaelig. Disse Gielke kan riktig nok Kierlighed

aldrig sette i Forlegenhed; men Mandens
sande Kærlighed er besteden, og
grændser til frygtsom Tilbagehol-
denhed.

Burgheim søgte at see Augusta saa tit,
det var mueligt. Han foretog sig ved næste Leis-
lighed at giøre et Skridt, for at blive nærmere
kændt af hende; men dette Forsøg forsvandt, saa
snart Augusta kom for hans Dine; han frygtede
ikke nockom at kunde beherste sine Følelser, han
var bange for at trebe sig ved deres Udbrud. Ved
den Tidende, Augusta var taget igien til sin Fø-
deby, uisnede Blodet i hans Hierte.

Efter megen forgivves Pensen og Bestre-
belse tilbed sig en usformodentlig Leilighed, som
banede Burgheim en Vei til Augustas Huus.
Han reiste med sin Farbroder, og med en Unbes-
falingsskrivelse til hendes Fader, for at give ham
Fuldmagt angaaende Købet af en Herregaard.
Faderen var villig at paataage sig Sagen, og era-
soer af Burgheim, at han havde lært at kien-
de hans Datter, medens hun opholdt sig i Nes-
sidentsen. Hun var just fysselsat i Haugen. Han
fulgte Faderen derhen. En flygtig Varme soer

over Augusta, i det hun sae denne Fremmede. Hun erindrede strax, hun havde seet ham. Burgheim's Herte trykkedes af tilstrømmende Blod, hans Alandedrag blev tungt, og han var bleven staende stum og fasthæftet, var ikke Eennen føregaaet i en Hauge, hvor han beholdt saamogen Kraft tilovers, at dreie Samtalen hen paa de stionne af Augustas Haand rygtede Blomsterbeed. Hans Forvirring undgik ikke hendes giennemtrængende Øje; hans Blik sige hende, at hun er dens Gienstand. Skamsild over at lade sig saaledes giennemstue, gad han gjort sig usynlig for hele Verden, for umørket at mærke sig paa Synet af hende. Medrene have Dine, saagodt som Dottrene, og Erfaringen til. Augustas Moder var ingen orkeslos Tilsuerinde.

Burgheim sit Tilladelse at gientage sit Besøg næste Dag, for at giøre nærmere Aftale med Faderen. Han gif bort missfornuet med sig selv; han havde onsket at have talst mere med Augusta, og paa den anden Side undsaae han sig ved sin Svaghed; den Forestilling i hendes Dine at have spilt en slau Rolle, æggede hans Grefoelse, hans Bevidsthed af sit Værd. Men just

denne Blæhed var ham gunstigere, end han troede; af ethvert af hans glødende Blik taste Biden-
slab, og af heele hans Forhold talte den høieste
Anspænding for at dolge den; denne Blanding af
Kierlighed og Arbodighed var dobbelt smigrende
for Augusta; hun var et Offer til hendes
Undigheder, denne en Skat, der ydedes hendes
jomfruelige Stolthed.

Augusta hørte af sin Fader, at Burg-
heim vilde kisbe en Gaard i Naboauget. Ved
denne Esterretning bankede hendes Herte og for
ilke at robe sin Forvirring tog hun et Paaskud til
at gaae bort.

Hun overlod sig nogle Dsieblisse til Esterans-
te. Hendes Herte var for presset til, at hun ikke
de have haaret sine Golelser til Forestillinger.
Hemmelige Ønsker, sod Beemod, Bekymringer,
Uvished, Betenkelsighed, Frygt var ved Unge-
lingens overraskende Syn bragte i Bevægelse;
men ogsaa en ny Skabnings Liv vaagnede nu i
hendes Indersste. Mellem de navnlose Golelser
hævede sig endelig for første Gang den sagte Stem-
me! o! var det ham, den Mand, af
hvem jeg funde vente mit Livs Lykke!

Hvorsor kunde jeg ikke taale hans Blit, der dog var saa fuldt af Velvillie, hvorsor syntes ogsaa Talen at bændse paa hans Læber; hans Beskedens hed, hans blide Sæder, hans misde straalende Øie, hans blomstrende Udseende, alt dette taler for et godt uskyldigt Hierte. Hvo vil hielpe dig at udforske ham, erklaende ham, som han er, hvad skal jeg giøre, hvo skal raade mig? — At min Moder, min Veninde! ved denne Tanke brast Spændingen, Trykningen, og hendes Folelser volgedes nu blidere giennem hendes Hierte. *)

Burgheim troede at giennemvandre en Evighed, inden han skulde see Augusta igien. Maaskee venter man, Augusta i Dag vilde pynte sig en Smule mere; men man tager feil; hun lader sig see i en endnu simpelere, og endog skis- besløsere Paaklædning, end Dagen i For- veien, men i omhyggeligste Reenlighed. Hun veed ret godt, at en mere søgt Pynt er en Ertla- ring; men hun veed ikke, at en mere forfømt, er det samme, den røber os, at hun ikke nojes.

*) Ingen dadler dette Træk hos Augusta, det viser den Lyst at behage, der ogsaa er Kvindes ligheden i dens reeneste Uskyld egen.

med at behage ved Paaklædning, men ogsaa ved Person, og at hans Herte skal føge hende.

Burgheim og Augusta helse hinanden med Forlegenhed. Ingen vover at tale eet Ord. Man spadserer i Haugen. Umørket ere de unge Folk iilede forved Selskabet; de nærmes hinanden; de gaae sammen. Augusta synes opmærksom og alvorlig; Burgheims Tale og Gebarde er fulde af Fld; det lader ikke til, Samtalens keeder dem. Man falder ad dem, de gaae langsom til Selskabet; man seer, de ere knappe med Tiden. Burgheims Die straaler af Glæde. Augusta har ikke saa frit et Væsen, da hun kommer nærmere, synes hun forlegen over, at finde sig i en Ynglings Nærværelse. Hun iser til sin Moder, lidt aandelos, og siger nogle ubetydende Ord, ligesom for at lade, som hun havde været der længe.

Burgheim forlader ikke uden inderligste Beemod Augustas Boepæl, men hans Herte er lettet for en stor Byrde. Han reiser tilbage til Residenten med den sode Bevidshed, at han ikke er Augusta ligegyldig.

Efter nogle Uger eier og beboer han Gaarden. Ingen Dag gaaer forbi, hvorpaa han jo ikke til sin Augusta, og med hver Dag komme deres Hierter hinanden nærmere. Augustas ubekomne Længsels Urøe forvandlede sig stedse mere til den tydelige Bevidsthed om hendes Elstedes Mundværlighed; hendes Stræben efter Foreningens gens Fryd blev stedse lydeligere og ængstligere,

Det salige Dieblik et der nu, som intet i Verden kan sildre, - og som maae være en Forsmag af den Lykke, der venter os i en anden Verden, det Dieblik af usigelig Fryd, da begge tilsværge hinanden evig Kierlighed, og forsegle deres Sæles hellige Pagt med deres Trolovelses syrigste Pagt. Deres Hierter ere i dette Dieblik oversvømmede i hinanden, og alle hendes Tølester og Tanker ere med ham efter een eeneste stien Harmonie — efter et stort og fortreffeligt Ideal af det Edle og Skionne.

Den eeneste rene og aabenhiertige Tilslæelse af deres Kierlighed har frembragt Underværker af Forfatter, af Beslutninger i dem, som ingen Opdragskunst, ingen Dannelse i finere Omgang med Verden, ingen Omhed for Forstørre og Sværlende,

ingen Lovbog, intet Erempe, ingen Religion,
ingen Troe paa Evighed og Uddelighed havde
frembragt hos dem.

All denne Verdens Herlighed og Rigdomme
er i deres Hine et uselt Intet mod huint Dieblis,
der tilhod Kierlighedens første syrige Favntog, mod
huint første omme, der med eet aabnede alle Hems-
meligheder hos den Elskede. Hvad de nu sole kunne
de ikke sige hinanden, hvad de nu søger, og satte,
fatter ingen Dodelig, ikke de selv; hvad de erhver-
ve, er over alt, hvad der hedder Haab og lykkes-
lig Fremtid.

Deres Siale have ligesom faaet en uendes-
lig Udvidelse, for at berøre alle Glædens Egne,
for at inddrage al Lykke, alle Hjælens og Jordens
Saligheder.

Huint Dieblits Tryllerie har stianket dem en
vis Almagt, at danne alt efter deres glade Følels-
ser, og paarrykke alt enhver Kierlighed behagelig
Form. Heele Naturen staar den almægtige Dan-
nerinde Elskov til Dieneste; den gior Mørket til
lys Dag, Drken til Paradiis, Smerten til Bellyst.
Deres Liv havde de gierne bortgivet, for
stedse og stedse stærkere at sole den Wished, at

være elsket; deres Lid bortgav de hellere, end tabte denne Overbevisning, hvorved eente Værdien af deres Varighed hænger. Adskilte fra hinanden kændte de ingen Fryd, ingen Nag, ingen Taalmod, og ingen Silværelse. Sege hinanden, se hinanden, deele hver Glæde, undvære hver Glæde gierne, finde den smagløs uden ham, uden hende, pønse, drømme ved hende, leve, svæve i ham. — Af alt det er kun svage Træk af Skildriet af deres umaalelige Salighed.

Ofté henreves den eensomme Augusta af tusinde Ideer og Følelser, som hun tilforn ikke kændte, og som i en Minut vare blevne hende saa beskændte, som om de heele Aar havde været hendes fortroeligste Selskab. Hun følte sig med eet saa heltestark, saa dierv, og i et andet Dicblik saa svag, saa ræd! Han har tilstaaet mig sin Kierlighed, og jeg blev modig; han har trykket denne Hemmelighed paa mine Læber, og alle mine Twivl forsvandt. Men af! om denne svage Pige vil kunde være denne umaalelige Lykke! om jeg ikke forskjærtser den igjen? om den avindsyge Verden vil belage sig over mit Valg. Dog hvad tor nu Heele Verden sige mod en uskyldig Kildenstab, hvors

ved de sødeste Hølelser fremspire, hvor ved alle mine Syller, alle mine Pligter blive mig saa lette og litere. Men hvor forvirrede i hiant Dieblik alle mine Sandser vare? maae jeg ikke mistroε mine egne Krester?

Selv i de hemmeligste Sammenkomster vilde Burgheim ikke vove at bede om ringesten Gunstbevisning. Maadens sterkeste teeneste Kierighed er ogsaa den kydreste. Men Augusta er dog paa sin Post; ikke af Stolthed er hun stræng, men af Følelse af sin Svaghed. Hun tager sig det Herredom over Burgheim, hun ikke troer at kunde hævde over Augusta. Stient, usigelig stient er Syhet af disse Elskende, fulde af Uskyld, der for Forældrenes Dine overlade sig til det føde smiggrende Selvbedrags Nius, der i deres Dysters Drunkenstab langsomt nærme sig Malet, med Blomster og Krands giennemflette det lykkelige Baand, der skal foreene dem indtil Graven.

Allerede længe være de i Rigthed med deres Hølelser og Overlag, den hellige Page var længe sluttet i deres Hierter. Men Augustas Fader var missforvist, at de endnu stedse vilde

udsatte Bielsesdagen, og hertil havde han sine gode Aarsager.

"Jeg er ganske overbeviist, sagde han til sin Datter, at du ikke vil misbruge din Magt over din Elster, og jeg tilstroer ham saamegen Selvstændighed, at han ingenlunde vil indrømme dig det; men den alt for lange Dvælen i Gorlovelsesstanden duer ikke, og kan snarere i Tiden stille meget Ondt. Hvor tit seer man ikke den elskende Ungling, meer eller mindre, alt estersom Temperament og Caracter bestemme ham, forandre sig til stavist Fuldbyrder af sin tilbedte Gudindes Billie, Griller og Egensind. Det behager, og smiggres vist nok den quindelige Forsangelihed; varer det lange, saa vænner den bydende Skionne sig dertil, og det er det Onde. I Egtestanden kan det ikke blive saa; Manden maae igien drage sin Caracter, Fasthed og Selvstændighed frem; Kvinden maae træde tilbage i sin Quindeligheds Sphære, og i mange Begivenheder npies med en underordnet Rolle, og det maae være, naar det skal gaae efter Naturen, naar alt skal gaae godt. Er den unge Kone nu vant til hin Elskovsdespotismus, saa seer hun i denne Rolleombrytning intet mindre end Mans-

ges paa Kierlighed; intet mindre end Kulde hos den rigtig tænkende og hiertelig folende Mand. Nu begynder hun langtude — enten at være knibk, og det giver alt de første Mislyd i Egtestands harmonien, eller endnu værre indslutter hun sig i Gensomhed, sorger, græder, og græmmer sig, gior vel Manden Bebreidelser, eller, og det er det allerværste, hun begynder at suurmule, og vil nu desmere staae paa sin egen Billie. Af saas danne tilsyneladende Smaating kommer først Missforståelser, saa merke, leedsomme Timer, idelig Mismod, Anger, Selvbebreidelser, til sidst vel endog Utisbeilighed, og da er gemeenlig Egtestandsheld for stedse borte.

Augusta føler vel, at alt dette ikke kunde, ikke vilde træffe hende. Hun havde ingen Sands for hin vippige Spænding af quindelige Folerie, ved pinende Prezer at udførste hendes Elskedes Standhaftighed, eller for sin stolte Førfængelighed at see ham smægte for hendes Fodder. Hun har en for stont dannet Sands for Mandighedens Adel til at fordre Fornedrelser, eller engang at kunde taale dem. Men hun har og alt for rigtig Følelse af sin quindelige Værdighed til af

overvættet Kierlighed at glemme sit eget Selv, eller af Svaghed opgive sin Selvstændighed.

Hendes Faders Ønske varé hende stedse Besalinger, og hendes Faders Besalinger blev snart, og maastee aldrig mere end nu, hendes ømmeste Ønsker. Dagen til hendes heilidelige Forbindelse blev bestemt ikke langt borte. Hvilken Pige vilde ikke være en August a for at elsker en Burg-Heim; men hvilken Pige kunde ikke være en August a? Hun er ingen blandende Skionhed, har ingen fremkneisende Aandsgaver; hun er ikke opdragten af nogen Francoise, eller dannet i den fine Verdens Cirkler; paa hendes Undervisning er der anvendt lidet Moie, men desmere Omhue paa hendes Opdragelse.*)

Hun har Kunsten meget

*) Opdragelse er Besordring af de menneskelige Ævners Udvikling; Undervisning Besordring af de menneskelige Ævners Uddannelse. At udvikle en Kraft vil sige, at bringe den fra dens Ladhed til Virksamhed; at danne den, at forhøje Virksamhedens Huldkommnhed. Opdragelsen omfatter hele Mennesket: alle hans Kroster, for at udvikle dem, Undervisningen vender sig blot til Forstanden i Mindeheden, og meddeler det ubekendte ved Begleber. Maar Forstanden skal være virklig ved bestemte Gienstande, maae den overalt være virklig; Opdragelsen gaaer altsaa forved al Undervisning.

libet at takke, og besidder dog den Kunst i hoi
Grad at behage. De vilde gierne vide hvorledes
det gaaer til, mine sunckke Læserinder, deres Foro-
dring er billig, deres Kions Bestemmelse ret-
særdiggjor dem. Et vist fint Coquetterie er dem
medfødt; det mærke vi alt hos deres smaa naive
Søstre. Alt kommer an paa at give dette skienne
Træk af deres Kvindelighed den første Retning.
I den heele Kreds af deres Lænken, Talen, og
Handlen, skal denne deres Naturdrift være indsletta-
tet, og det skal aldrig lade, som de kændte den.
De skal besidde

den Kunst at behage Mændene,
uden at det nogensinde falder os ind at sige, at de
har lært den.

Qvindens høje og skionne Kald
er altsaa, at behage Manden; alle hendes
Naturanlæg pege til dette Kald; og at opsynde
det er den høieste Opgave for hendes Levnetsphyl-
losophie.

Det sande Velbehag vi føle ved Sjaet af,
og Umgang, med, Qvinden, har hun hverken sin
Skionhed, sine forfinede Manerer, sin smagsfulde,

Paaeklædning; eller sin Mands Kundskaber og Tæleter at takke, disse Egenkaber vinde os for et Diebus, men Qvinden skal ved sit qvindelige Kald lænkebinde os for Evigheden. Qvindens Behages-
ligheder skulle under alle Forandringer, alle Tids-
perioder i Livet blive hendes; det skal være Welbe-
hagets Blomster, der blomstre uvisstlig i hendes
Dages Føraar og Høst; det skal være uforta-
belige Fortrin hos hendes Kion, væ-
re Skionheder, der ere indflettede i
hendes heele Qvindeligheds Natur.

Med eet Ord, vi ville ikke ved qvindeligt
Skionhed fortrysses for et Dieblik, vi ville langt
heller ved skion Qvindelighed lænkebindes
for stedse. Hün er ganste Naturens Værk og
dens frivillige Gave, denne er det aandelige Liv i
det Indvortes, der forplauter og indpræger sig i
de udvortes Forme.

Welbehaget til et Menneske beroer paa hans
Skionhed. Betingelser i Ordets ægte Betydning,
er Sundhed, legemlig Skionhed og
Sædelighed. Hine begge udgiore Skionhe-
dens Form, denne dens Materie.

Sundhed er for hvert Kien, for hver Als
her et useilbart Skionhedsmiddel, alle andre, som
Daarstab, Bedragerie, eller Selvbedrag opfandt,
ensuel Klining, som igien falder af, og lader sør-
gelige Spor af sit Misbrug blive tilbage. Ungs-
dommens fulde skionne Blomster, den friske Far-
ve, Uddannelsen af den heele Legemisform, Mus-
lernes frie og lette Spil, Alarernes Fylde, den
klare blidtspændte, halvgjennemsligtige Hud; den usi-
gelige Følelse af Velbefindende Kraft og Virksomhed,
som Legems Sundhed udgyder over Mand, Kvind-
e, Pige, Ungling eller Barn, giver hvert mens-
neskeligt Legem en Tryllekraft til at behage, som
ingen Kunst i Verden kan stænke det. Men det
virker ikke eene noget fuldkomment Velbehag; den
magæ have udvortes Skionhed, behagelige
Contourer af Figurer, rigtigt indbyrdes Forhold
af alle Lemmer, behageligt Colorit til Ledssagerin-
de, naar den skal fortrylle vor Gaudselighed.
Men denne Fortryllesse stianker os en flygtig Ny-
delse, og er langt fra ikke saa varig, ikke saa
stærk, som man ved første Dækast skulde troe.
Gemeenlig flettes disse skionne Ekabninger Siæl,
og vi bliue denne Mangel med stor Fortrydelse

vaer, Skal Sælens Udtryk behage os, maae det være Udtrykket af en stien Sæl, der i uad-
skillelig Enhed aabenbarer Sandt, Gode, og
Skjont. Hvor Sandhed er, der er ogsaa
Skjonthed, Udtrykket af det overalt sig udhree-
rende Gode,

Det er en fuldkommen stadsættet Jagtsagelse,
at i Legemets udvortes former og Bevægelser
overhoved, og i Ansigtes Træk, i dets Udtryk,
og især i Dinenes, den Sæl heister, det oplives
af. Bliver denne dannet, opniumtret, forstion-
net, saa lykkes det den esterhaanden at gennem-
trænge den døde Masse, og giere Phænomernes
Spil afhængige af dens Kølesses og Villies Maal.
Vi blive i Menneskets Udvores noget vaer, som
ikke blot er Naturens Værk, men som og rober en
sædelig folende Aand; vi see de skjonne harmoni-
ske Spil mellem Legem og Aand, og vor Fornuft
uestergivelige Fordring til Mennesket, at stiske en
inderlig Overeenstemmelse mellem begge hans Ma-
turer, den sandelige og den aandelige, stede at
være et harmonist Heelt, handle med sin fulde
stændige Menneskehed er tilfredsstillet.

Giver derimod Sjælen udannet, eller synker den, det være af hvad Aarsag det vil, til en blot dyriskt eller endog lastefuld Tilværelse, hvorved hverken en Øvelse af dens adiere Kræfter, eller en reen Mybelse af sædelige Glæder mere finder Sted, saa skimter enten ingen Straale af Aand frem af Legemets skonne Forme, viser kun Udanlighed, Dyrskhed, eller det uregelmæssige, usædige, basiige, onde, i den forvildede forsomte Aand, indpræge sig i det deri deeltagende Legemes hele Dannelse, i dets Holdning, dets Træk, dets Miner, og fornemmelig dets Blik. Vor Fordring til Mennesket er utilfredsstillet, den er frenket, og vi vende os med Uwillie bort fra dets Syn.

Dette Udtryk af en skion Sjæl i begge Kions Dannelser er væsentlig forskelligt. I det Aan den i den mandlige Dannelse stræber efter at trænge frem, noies den i den quindelige blot med at skinne igennem. I Mandens Dannelse frembringes den strængere Villevært mere Bestemthed af Forme; med mosom Anspænding stræber han, at bringe Naturens Drifter i Harmonie med For nustens Love; hos Kvinden flyde derimod Fantasie og Forstand, Følelse og Fornuft uophørlig

i hinanden; Kvindens indre Liv er dersør mindre adskilt fra det udvortes Tilhyneladende; hun handler mere af Tilbeielighed, Foreeningen af Sand-selighed og Fornuft lade mindre Spor af Drang høive tilbage. Hisset hersker Udtrykket, her spiller det. I Manden aabenbarer altsaa Sædeligheden sig ved Bardighed; i Kvinden ved Unde; fra Unde slutte vi os til Sædelighed; i Bardigheden see vi den.

Den skjonne Kvindelighed aabenbarer i Sammenstemningen mellem det aandelige og sandelige den høieste sædelige Keenhed; men Viljen har ikke faaet sin moralske Kraft af den strenge Fornuft, men af Tilbeieligheden; Kraftens Udtryk er mere paa Tilbeielighedens end paa Sædelighedens Side.

I Billedet af skjone Kvindelighed see vi Blid-hed uden Svaghed, fejlig Imødekommenhed uden paatrængende Forekommenhed, Selvværdighed uden Stolthed, Bestedenhed uden aandles Blyhed, Hoe uden Radhed, mild Venlighed uden vandende Ged-hed, Felesse uden Umindelighed, Munterhed uden Letfind, stille Indgetogenhed, huusligt Hæng uden Klosterligt Folkestye, Klogstab og Forstandighed

uden List og Træshed, uden Undstav, alt uden Fordringer — alt i elskelig Harmonie.

Vi ville tage den skionne Qvindelighedss Fortuin og Dyder, den ufeilbare Kunst at behage Mænd, og blive sin Viage en hvordeerlig Skat, nærmere i Diesyn.

Qvindens Bestemmelse, som Huusfrue, Magte, Moder, Sejstaberinge er for betydeligt til, at her skalde behoves en nærmere Udvikling af dette Naturens og de sejstabelige Forholds Kald.

Et sundt Legeme er den første Betingelse ved en sund Sial. Til de huuslige Sygler, er, som til enhver anden, Munterhed, og uhindret Brug af de legemlige Kræfter forneden, og ved et sygeligt Legeme, som kun tilfører Sialen smertelige Holesser, matte merke Indtryk, og hvor Mismodssyfer ikke tilstede Sialen nogen Frihed og Munterhed, kunne Kærligheds, Belvillies, Munterheds Holesser ikke arbeide sig frem, og i Legemets former blive Sialens Gienstir.

Er Skionhed forbunden med Sundhed, opvækkes et nyt Welbehags Moment hos. Formen, der uden at giøre Metheden Afbrak, føre noget sydligt ved sig; Nine af hvilke Belvillie,

Kærlighed og Ufhyld stræle; Miner, der forslynde Sætsblidhed, Følelse af egen Værdighed, Sympathie, ingen Spænding; Stillinger, der ikke forraade Overstæg, men dog tilvant Opmærksomhed paa sig og andre; Lemmers Begavelsler, af hvilke ingen Trang, intet ascirklet fremlyser, hvori det indre Liv mimisk og sympathetisk flyder over — disse ere de Gestalter, som i Qvindens fine Skabning fornemmelig rove os.

Skionhed er en naturlig Horret for Qvindens kærlighed. Hvad der kommer fra Naturen selv, har altid et vigtigt Formaal. Qvinden tor ikke vælge, men maae lade sig vælge; derfor udgiød Naturen saq mange Ydpigheder over hendes Legeme; derfor tillægge vi den qvindelige Skionhed saa høi en Rang. Dens Syn saarer os vel ofte dybere, end den skulde, men vi have stedse den store Hordeel i vor Magt, at blive helbredet for vores Svagheder, og visere.

Skionhed er en forsængelig brøftfældig Gave, men dens Blomstertid har og den uskatterslige Værdie at have os til store tanker, og begejstre os til adle Forsætter. Skionhed er for den ædle og førende Mand for sion til, han for denne for-

tryllende Mages Nine skulde synde. Dens heie og
gaengende Billede giver vor Aand et umaaleligt
Sving; vi frygte ingen Storm, frygte ikke Ver-
dens Undergang, naar dens gyldne Arme om-
synge os; ved dens Haand være vi de største
Byrder med Lethed og Heltemod; vi kæmpe mod
os selv, oposse den alt — selv det næreste og
kostbareste, naar vi kun kunne rækkes den. Dens
sæleoplostende Blik reiste os igien, naar vi vare
faldne, og holdt Lidenslabens Opbrusen inden
dens Grændser, opvakte men beherstede den selv.
Daaren blandedes derved, men det bedre
Menneste blev stort og viist. Daaren van-
helliger den ved vanhellige Tanker; naar hin, ved
stille Beundring og Hsiagtelse, ærer den, som en af
Naturens elstværdigste Gaver, og gior dens skionne
Billede til Vynster for sin egen moraliske Godhed.

Men kan Hvindens Skionhed ikke bevare sig
ved disse Indtryk, taer den sin Trylleraft for vor
sædelige Natur; da var den kun Masske, og
ikke Gienstinet af en skion Sial; dens skionne
indtagende Grundræk udstettes, og Aftrykket af
en slavist til Sandselighedens Tieneste og Almarkis
sig hengivende Billie træder i dens Sted.

Den skionne, men lastefulde Qvinde,
kan endnu kun i Bellystlingens Die være skion.
Men dette er øste kun et Sandselighedens Bedrag,
da af Skionhedens renere Billed maa ske alt læn-
ge siden en af dens elskeligste og meest indtagende
Fortryllesser, Uskyldens og Bluefærdig-
hedens skionne Udrykt er bortvistet, uden hvil-
ket ingen Fuldendelse af den quindelige Skionhed
kan gives.

Og skulde end den usædelige Qvinde kun-
de tilkunse sig dette Billede, og give sig Usky-
ldighedens Mølle, vil dog det Skionne derfor sy-
nes os mindre skiont, fordi det mod sit Nas-
tursiemeed hengiver sig til Misbrug, og ikke veed
at bevare sit Værd.

Det er paafaldende, at netop de fuldkom-
nestte Skionheder, de regelrigtigste Ansigtter have
mindst Udrykt af Aland. Deres Die formaaer
ikke at tale til vort Herte, da det ikke kan tase
med vor Aland. Deres Smil er ikke ledsgaget af
hun fortryllende Gratie, som vi saa tit gierne hen-
gav selve Skionheden for. Deres Mund gleder
ikke for os, den kan ikke begeistre os ved noget
Udrykt af en skion Tanke. Ja vi vilde hos slige'

Dvinder heller taale det siæløse Spil, naar de
vare mindre skionne af Skabning.

Torde vi tilskrive Naturen eensformig Vir-
ken i det physiske og moraliske, kunde vi nogensun-
de forklare dette Særsyn, og vi torde da hos et
Menneste af Genie, af Aland, ikke vente nogen
ganste regelrigtig Dannelse af de ubvoertes Forme,
siden i disse Naturen synes at afgive fra sit sædvanlige
Forhold mellem Alandskræsterne til Fordeel for een
eeneste, siden den driftige Aland ligesom selv dans-
ner sig sit Legeme, og i alle Forme lagger det
den egne talende Udtryk.

Saa øste vi med Mismod bortvende os fra
den skionne Skabning, hvori Naturen glemte at
lægge en Siæl, ligesaa øste føle vi med Beemod
at mangen elskværdig Siæl ikke sit nogen skionere
Boe ig.

Det høieste fuldkomneste foreener sig sielden.
Fra den tilbagestædende Hæslighed til den taalesis-
ge Skionhed er der mange Mellemtrin, og en
mindre Skionhed indbyder ved Unde og Culturs
Finhed; vor Sandseligheds og vor Alands For-

dringer begynde at affinde sig, og træde sammen i den skioniske Harmonie.

Den skioniske Qvindeeligheeds Genes mærke strækker sig endnu langt over Skionhed og Unde; vi forlange af den elskede Qvinde, som ses deligt Væsen, Borgerinde af Legems og Aands Verdenen, Energie og Selvstændighed. Her tales ikke om hin Energie, somvidenskabens Styrke indskyder; men om hin Bedligeholdelse af den personlige Værdighed, der tilkommer Qvinden som sedelig fornuftigt Væsen.

Kierlighed, sand varig Kierlighed kræver Energie og selvstændig Caracter paa begge Sider. Det maae være twende Væsner, hvoraf ethvert efter sit Kion er fuldstændigt og fortresligt, og der i den sammensatte Person frembyde et fuldkomment Individ af Slagset, Menneske.

Fruentimster og Mandfolk lufse sig gemeenslig med den Tanke: at fuldkommen Hengivelse i Elskedes Tænkemaade vækker, og foreviger Kierligheden. Den smiggrer Egennytten, men kun paa kort Tid; snart bliver Gensformigheden i Tænkemaade, Reedsheds og Leede.

Der gives Egtestaber, hvor Konen ingen
Meening, ingen Billie har for sig selv, og naar
hun flygtigen satter nogen, snart lader den fare,
for at antage Mandens. Sædvanlige Jagttage-
re slutte sig beraf til Egtestands Lykke, til Thyro-
ken af den Lidenskab, der binder Hustruen til Man-
den. Men de rige feil, Manden satter lidens
Pris paa et Vaesen, som han blot betrakter, som
Skygge og Gienlyd af sit. Han finder ingen Uns-
derholdning hos den stedse hejaende Hustrue.
Og hvor let bliver denne ubetingede Foieslighed,
der desuden er meget meere Klogstab og Phlegma
end Foieslighed, til en Vane, og gaaer da over til
Gorgleshed og Utilfoieslighed for alt, hvad der for-
drer nogen Alandsanspænding.

Ganske anderledes er den elskende Forbindel-
se, hvori Konen har sin egen Maade at handle
og bedomme; man forbytte kun her ikke Selvstæns-
dighed med Egensind og Herstesyge! Kos-
nens Energie bestaer ikke i at afnøde Manden
Hylding for alle sine Luner, eller i Kraft til at
beherste ham.

Hendes Ærke være Verdigheden af hendes
Slags, som Menneske, Verdigheden af hendes

Kien som Qvinde! Hendes Sandselighed skal vel uden synlig Twang boie sig under Hornustens Herredom; men uden en vis Alandsstyrke er dette umueligt. Hun har, hvad hendes sedelige Forædlings Diemeed angaaer, ligesaa frie Virksomhed, af Kraester, som Manden. Hos Konen i hendes huuslige Virksomheds Kreds, som Morde, Opdragerinde og Huusregentinde, er endelig en vis Alands Energie, en uestergivelig Fordring.

Konen viser Energie i Caracter, i det hun nedsetter sine Fordringer, villig indskränter Omfanget af sin Grund, og fastsætter sit Herrdoms Grændser efter sine Kraesters Forhold. Saaledes er Maadehold den første Vetingelse ved den qvindelige Styrke; det sætter Selvkendelse, Undertykkelse af falske Fordringer, og rigtig Bedømmelse af hendes individuelle Stilling forud.

Konen viser Energie i det hun vedholdende vogter paa sig selv, beholder sig i sin Magt, at Opbrusningen af Hidsighed, Overmod, Trodsighed, eller og Skadesløsheder, og usorsigtig Neben af hendes Hensigter ikke tilintetgiore dísse. Saaledes er Tilbageholdenhed, Maadehold hennes anden Styrke, og ingen riuge Styrke, da

den forudsætter Fornuftens Magt over Sandfelig-
heden. Honen viser Energie, i det hun vedhos-
dende giver Alt paa Gienstandene omkring sig, ikke
forsommer nogen gunstig Omstændighed, eller Dies-
blit, og ikke let fortvivler om sig selv og Skæbnen.

Saaledes er klog Alsvinding, omhyg-
gelig Autsomhed, og vedvarende Taalmodighed
hendes tredie Styrke, og igien meget ofte at fore-
trekke for Mandens gien nemtrængende Magt, der
byder over Lid og Omstændigheder.

Endelig kan man ogsaa deri satte en Træk af
hendes Styrke, at hun let vænner sig til at føl-
ge visse Forholdsregler, og kommer hurtig til Fær-
dighed i deres Anwendung. Ved alt dette kommer
Instincten, kommer endog ofte Følelsen af hendes
Evaghed hende meget til Gavn. Hun er ofte
maadelig i sine Fordringer, værsom i Midlernes
Balz, i sit Forhold, opmærksom paa Omstændig-
heder og Tider; taalmodig, udholdende, duelig
og færdig; just fordi hun er undseelig, besteden,
dristig, sin og fuld af blindt Sind af Naturen.

Men hvor let kan dette ikke ugunstige Instinkte
salde ud til hendes Fordærvelse! hvor let kan hens-
des Undseelighed udarte til Blyhed, hendes Bes-

Orden, Reenlighed, Krydighed i quindelsi-
ge Arbeider, overalt Huuslighed, maae forudsattes
hos ethvert Fruentimmer, og kun i Anvendelsen
udmærker den rige Dame sig fra den Kone,
der selv maae legge Haand paa Huusgierning.
Damen gier det selv; hun besørger at det fornøde-
ne bliver giort. Begge maae vide, hvad der hos-
rer til, begge maae det være blevet til Bane, at
holde derover.

Manden ønsker, at man i Samfundet der
paa Stedet maae erklaende, sole Guldkommenhe-
den af hans Forbindelse; han ønsker, at hans Ele-
skede tillsigemed Anlæggene til en god Huusmoder,
ogsaa maae giore den skionne Hordring paa Navn
af Besordrerinde af Selskabelighed.
Det er dersor nødvendigt, at et Fruentimmer ved en
tidlig Dannelsse lærer det Semmeliges og Høflighe-
dens Love, for at kunde ingtage Anstand, og
Utvungenhed, og for engang ved sin Mages Haand
ikke at forseile den høie Nydelse ogsaa i hans Om-
gangskreds at udbrede Blidhed og Tilsfredshed.

Intet er endelig virksommere til at drage en
Mand hen til en Pige, end naar han formoder
Hun Gave til Huustighed, især i den nis-

værende Tidsalder, da Hænget til bræmmende
Moerskaber, overdaadige Forlystelser, Ørkesslos-
hed, saa mægtig virker til Ægtesstandens Oploss-
ning. For Manden har det quindelige Hæng til
Huslighed en sed Indtagenhed; det forekommer
ham, som een af de stærkeste Støtter, hvorpaa
Ægteskabets Tempel hviler. Hans Bestemmelse
fordrer ham i det travle Liv ude, men den Trang,
at krydre den roelige Deel af hans Dage, kalder
ham uophørslig tilbage i det huuslige Livs stille
Skygge.

Det huuslige Samlivs Lykke har for de al-
lerførste Mennesker saameget Tilskokende, at selv
Vellystlinge stræbe efter denne Sælenydelse, var
det end blot for en Aften. At være ret hjemme,
ret fortroelige med den Person, som maaskee næste
Aften er en andens, er deres Sæls overdaadigste
Nydelse. Gruentimmerets Huslighedshæng er
dersor en af de første Betingelser ved vor Kierlig-
hed; hvor vi ei finde den, aue vi lidet Lykke, og
gaae folde forbi.

Paa disse Egenstabber beroer den skjonne Qvins-
delighed, den Kunst at behage Mandene; men
denne Kunst skal intet konstigt have ved sig,

den skal være et ved sig selv bestemt fulda-
endt heelt. Der skal ingensteds lige noget
paataget, noget lært, eller endog Affektation frem.
I den skønne Qvindeligheds Caracter
staae alle tanker, alle Gelelser, alle Handlinger
i den underligste Harmonie, og det er den umues-
ligt at optage noget, der ikke er harmonisk
med den ædle Kærighedssfulde Stem-
ning.

Bor Augusta, som vi ovenfor have teg-
net hendes Billedet, føler og handler, som Natur-
ren medfører. Længe sollte hun en Hiertenstom-
hed, utydelige Anelser, hin Bedhængenhed ved et
Væsen uden for hende, hvortil Drangen blev hen-
de med fæd. Hun finder med eet den Mand,
der er bestemt at være hende, hvad hun fattedes,
et nytt Liv giennemtrænger hende; ikke nogle, men
alle hendes Naturs Energier; ikke en Deel af hen-
des Qvindelighed, men hele Qvindeligheden ytterer
sig i hendes Lidenslab.

Maler hendes Phantasie Billedet af hendes
tilkommende Liv, er det ikke blot Træk af hendes
inderlige Kjønssympathie, der er Skildret af al
hin hunsige Lyksalighed, som Mage, Beherscer-

inde, Moder, Pleierinde og Dannerinde, af en opblomstrende Familie, der dysser hende i det sydreste Sværmerie. Alt hvad hun faaer, faaer hun, som hun giver det, med hele sin Qvindelighed; af alt fremlyser et harmonisk Heelts sionneste Holding.

Tor hendes Nine forvandler Jorden sig til Elysium. Evige Hyldinger ere beredede saadan en Pige, evig Kærighedsfryd, uden Mættelsesfrygt.

Ester dette almeene Omrids af sien Qvindelighed, nærmte vi os nu til Besvarelsen af det Spørgsmaal:

Hvad skal et Fruentimmer giøre for at faae den Kunst inde at behage Mandene? Ad hvilken Bei, ved hvilke Midler er det muligt at hæve sig til hiint sionne Trin af elskværdig Qvindelighed.

Et Fruentimmer behager ved Skønhed, men hverken ved Legemets eller ved Aandens Skønhed allene. Giensidig at forstionne begge, Legem ved Aand, og Aand ved Legeme, er Kionnets store Interesse.

Denne Forstionnelles Værk maae skee med
lige Skridt, naar en harmonisk Holding skal brin-
ges i det heele. Der maae ikke begynde med den
eenes Dannelse, naar der sluttes med den andens;
al udvortes og indvortes Forstionnelle maae i li-
ge Forhold begynde og fremstrukke, naar Reglens
Værk skal gaae over til Natur, sion Natur og
sion Kunst, være Eet.

1) Mandens Forstionnelle skeer ved
Forstandens Oplysning, Billiens Sæde-
liggiorelse, og Smagens Forædling.

2) Hvert Fruentimmer skal ha-
ve en daunet og med Kundskaber be-
riget Forstand. Verdom er ikke Fruentime-
mers Sag. Alle Videnskaber, alle Kunster, al-
le Syssler, der kræve en vedholdende Øvelse i at
tanke, abstrahere og slutte, et meget omfattende
og dybtrængende Blik, en udbredet Hukommelse,
en moden af de nærværende Forhold uafhængig
Dom, en Phantasie og et Herte, der staae under
stræng Ledning af Forstanden og Fornuften, til
høre næsten Manden udelukkelsesiis. Han er
Philosoph, Mathematiker, Statsmand, Skaber
af vidtloftige Kunstcompositioner.

En ganske anden Dannelsse har Naturen tegnet Kvindesærels intellectuelle Anlæg for. Kynighed i det, der ligger den nærmest, Klarhed og Bestemthed i dens Begreber, Færdighed til at angive Midler i ethvert Fælle, dette er den samme og skionne Kvindesforstand. Gruentimmerne maae være oplyste, men ikke skole lære, og hver Lærd Pige vil blive Pige sin Livstid, saasmart der ei-gives andre end forstandige Mænd.

Fra Gruentimmerets Undervisning maae alle de Gienstande holdes ude, der kræve vedholdende Tænken og Grublen; hendes praktiske Interesse gjør deslige Kundskaber ikke blot unyttige, men udrydde endog de Kvindeskjennet egne Fortrin, og svække Principet for deres Handlinger, hvilken Kvindelighedens skionne Forret, de rigtige varme Følelsers Gave; den, der tænker meget, beholder ingen Tid og Kraft tilovers til at føle. Gruentimmernes Forstand skal være en skion Forstand; deres Philosophie ikke være fornuftsløg, men føle. Deres Undervisning skal altsaa indskrænke sig til Gienstande, hvorved den sine Følelse har Mæring og Underholdning.

Aletsaa ingen Geometrie *), Metaphysik, o. s. v.
Alt, hvad en Pige lærer, maae hun lære, ikke for
den tomme Videns Skyld, men til practisk Brug
som Mage, Moder, og Huusmoder.

Hertil regnes:

a) Elementarkundskaben i at læse rigtig og
skjont, skrive, og færdig regne af Hoo-
vedet; dog det sidste kun med Hensyn til hendes
mindre Virkefreds. At læse med Udtryk, ikke blot
vække Tanker, men og Følelser, sticanter mange-
fold Nydelse, og forhoier enhver Slags Følesse
for quindelig Skivnighed. Keenhed, Rigtighed og
Bellyd i Udtalen er paa det indstændigste at anbe-
fale Fruentimmer. **) Ved at efterligne rigtig-
talende Mennesker, og ved Øvelse i at læse høit og

*) Og hvorsor ingen Geometrie? er det vist,
at intet danner sundere Hoveder, hvorsor da ikke
ogsaa unde Fruentimmer dette Sundhedsmiddel?

O. A.

**) Hidtil have vi meget lidet paa dansk; vor Bas-
dens naturligvis ikke for Fruentimmer skrevne
Sproglære eene undtagen.

A. O.

læse for, erhverves det sionne Talent.*⁾ Hertil hører end videre Stilens Dannelse i Greve og andre Udarbeidelser.

b) Moral, ɔ: Philosophie over Menneskets Niemeed og høieste Bestemmelse, og moralisk Religion, ɔ: Philosophie over de tankelige Grunde for den Muelighed, at Mennesket opnaaer sin heele Bestemmelse. Neene og ægte Begreber om menneskelige Pligter og Rettigheder, Opvækstelse af sædelige og religiøse Følelser, den Gemytsævne at finde et Welbehag i det, som Fornosten eller Moralloven ene billige og kalde godt; saavældom i visse især sympathetiske og velsvillige Tilbvieligheder, som indskrænke de selvkiærlige Drifster, at agte sig selv, og føle sig glad ved den Bished, at have handlet ret; i modsat Tilfælde være bestiæmmet og nedslaget; endelig den Tænkmaade, at et høist alvidende Væsen stætte Verden, og alt dette Væsen er ligesaa retsfærdigt som alviiist og algodt — eller rettere, at disse tre Begres

*⁾ Oversætteren behøver vel ikke at anbefale Marezolls Andagsbog, eller at nævne en Gutscid, Clausen, Pavels!

ber ere eet — alt dette er umindværligt til at grunde en dydig Caracter.

c) Anthropologie, Kundskab om sit eget Væsen efter deirs physiske og aandelige Natur. *)

d) Overfyn over Jordbeskrivelse og Historie, især Fædrelandets **), og til Forsiesle og Undervisning enkelte Historier og Levnerts beskrivelser.

e) Naturhistorie og Technologie med Hensyn paa quindelige Arbeider.

f) Naturlære, saavidt den er nødvendig til at bantlyse Overtro.

g) Blandt Kunsterne staae overst hos Kruentimmerne

de nyttige Kunster,

aa) Huusholdningskunsten, Kogekunsten og Havekunsten, som de der umiddelbar hænge sammen med Opfyldelsen af hendes

*) Her have vi hidtil — intet.

**) Her maae Kruentimmerne vel noses med Sømmerfeldt og Suhm; hvis ikke den af vor patriotiske Vårens udsette Præmie skulde tilveiebringe dem et historisk Bark efter deres Larv.

Pligter. En Pige maae tielig giøre sig bekjændt med disse Kundskabers Omsfang, og ikke tanke, det er tidsnot, at lære dem, naar man vil bruge dem. Hun maae vide at bedømme alle til Hede, Klæder og andre Livets Fornoder heder nødvendige Gienstande neiagtig efter deres Godhed og deres Værd; vide, hvor og naar man indkøber dem fordeelagtigst, vide hvorledes den, eller de Huusholdnings, eller Levnets-Fornodenheder bedst giemmes, torres, saltes, nedlægges eller holdes friskt; vide hvorledes enhver Ting maae tillaves, at det uden at koste mere, bliver bedre at nyde, mere velsmagende, og bedre for Sundheden; vide, hvorledes man med de mindste Udgivter slaffer sig og sine de fleste Bequemmeligheder og Behageligheder i Livet, vide, hvorledes i Alting Simpelhed skal parkes med Smag, Sparsomhed med Anstand. Hun maae

bb) forståae sig paa alle qvindelige Far-digheder, være Mesterinde i at spinde, brodere, vide selv at forfærdige alle til hendes simple og dog smagfulde Paaklædning fornødne Stykker, ogsaa virkelig, saavidt det uden Forsommelse af Vigtigere Pligter kan skee, forfærdige dem selv.

Pigen maae

cc) overalt tidlig øve alle de Dyrker, der af
giore Hustruens og Hushuusmoderens Verdie; hun
maae tidlig vænne sig til Arbeidsomhed, Ord-
den, Ræntelighed, og Spar somhed, for
i Fremtiden at tine sine Born og sine Folk til
Mynster. Konen kan kun side erhverve, men
meget fordærve; er et sandt Ord. Enhver
Husmoders Stilling bestemmer, hvilke Arbeider
hun maae unddrage sig, men saa meget er viss,
at hun aldrig for nedrer sig ved nogen
Husgierning; at der gives en vis Anstand
(savoir faire) derved, som udbreder en Tryllekraft,
over hendes Eksværdighed. Til Orden hører
noe at bestemme de ordenlige og overord-
nede Udgivter efter Indtagten, og tegne
dem op i Huusholdningsbøger, for at faae
et noie Oversyn, og dersor indrette alt efter en
fast Plan. For at oversee Systernes Folge i For-
veien, ordne dem, og foretage dem i rette Tid,
er det meget at anbefale at føre en Huushold-
ningsbog. Spar somhed forstaar at hol-
de godt Huis med det, man har; den formaar
at forvandle Armod selv til Velstand; derimod
forvandler Odselhed paa en fort Tid Rigdom til

Armod. Vi Mænd lee tit over vore Koners Besætning, og vi have megen Uret; thi just denne Punktlighed i Smaating er en væsenlig Bestanddeel af deres Qvindelighed, og er for os en umaadesig veldædig Indflydelse. *)

Naar disse nyttige Kunster laane vore Koner det ødle Smykke, uden hvilket de ikke kunne elske dem, uden hvilket deres Qvindelighed ville vise sig for os i en usordeelagtig Gestalt, da laane

De skionne Kunster
dem det indtagende Smykke, ligesom de selv laane disse den høieste Interesse.

aa. Især er Musik et ubedrageligt Forskningsmiddel for Qvindeligheden, og uden Undtagelse Sangen. Den qvindelige Stemme

*) Naar vil min Ungdomsven Præm til sine mangfoldige andre Fortjenester af Fædrelandet og Menskeheden endnu fåsie den, at udgive sin saas mange klar færdige, af Landhuusholdningsselskabet kronede, ypperlige Vog: den danske Huzzemoder?

er ikke blot, ligesom staabt for Sangen; men Naturens Raad til denne Kunst er i de ganste smaa Piger allerede mærketigt.

Blandt de musikaliske Instrumenter staar Elaveret overst, derpaa folger Harpen, og saa Harmonika, hvilken dog kun er at tillade den mindste Deel.

Musiken staar derfor i den nojeste Forbin-
delse med den quindelige Dannesse, og den quin-
delige Caracter, fordi den forsiner og forædler Fo-
lelserne, opliver Sandsen for Harmonie, og skaf-
fer Folelserne den rette Lyd. Sands for Harmo-
nien og musicalst Smag ere for Foleævnen det
samme, som den sunde Forstand er i at tænke og
domme.

Men da Musiken, som Brets Poesi, blot
virker paa Folelserne, kun frembringer dunkle Fo-
restillinger og Stemninger, maae Digtekunsten
forene sig med Musiken for at lade bestemte Fo-
lesse:, Tanker og Grundsatninger, svæve paa
Toner i Siaelen; begge Deele ske i den oplos-
ende Sang.

Med Kierlighed er ingen Kunst saa
underbestægtet, som Musiken. Det Forgangne,
som den spillende eller syngende nyder, meddeleter
sig umiddelbar til dem, der høre hans Toner, og
henriver dem til samme Ørelse, som besæler ham
selv. Ingen Kunst er dersor meere meddeelende;
ingen giver et saa paafaldende Symbol for Væsner-
nes Foreening. Aldrig ere vi aabnere for Kier-
lighed, aldrig føle vi dens Glæder og Smærter
starkere, end ved Musikens Tryllekraft. Og naar
nu endog en elskende Sjæl fremkalder disse Toner,
opliver dem med sit Udtryk, naar de henvendes
til den elskede Tilhører, og denne da med harmo-
nerende Toner og lige Udtryk stemmer i, o det er
Forbilledet, hvordan himmeliske Aander meddele
hinanden deres Følelser; og hvor let glemmer
man ved en sion Sang, at Sangerinden er min-
dre skien?

bb. Smag for Digtekunstens Værker
er altsaa ikke blot et af de ypperste Dannelsesmid-
ler for Kvindescharacteren i Almindelighed, men
Smagen træder og ofte i den gode Tankemaades
Sted, og mangen skien Handling steer, fordi

den er ester Holesen for det Skionne, og man-
gen slet Handling esterlades, fordi den er smag-
stridig.

SImagen virker altsaa ikke blot i Dydens
Sted i det mindste udvortes lovrigrige Handlin-
ger, men forbereder og Gemyttet til at modta-
ge det øgte moraliske, og kommer den moraliske
Drivesieder venslig imøde. Dersor hører Udvik-
ling af SImagen for skionne Digterværker væsenlig
til den quindelige Dannelse og Forstionnelse.

cc. Tegnetunsten rækker ikke allene andre
skionne Kvindekunster, f. Ex. Brodeernaalen,
Haanden; med den gior og bekjændt med Naturens
skionne blide Omrids, giver et vigtigt Bidrag til
Simageks Forædling, og leder Gemyttet med Be-
undringens stilie Duælen ved Guds Skabning,
ind i Dydens Tempel. Og hvilke interressante
Offere formaaer ikke denne Kunst, at hellige Om-
heds og Kierligheds Altere.

h) Opdragelseskunsten efter dens
fornemste Deele, især Bornenes physiske Behand-
ling, er vel ingen Gienstand for unge Piger, men
maae deg i det mindste være Konerne bekjændt.

i) At lære fremmede Sprog er en meget undværlig Bisag for den skionne Kvindelighed; især da Fruentimmer af Middelstanden have siden Leilighed til, at komme i Sprøgene til nogen taaelig Færdighed og Fuldkommenhed.

k) Vore Koner skulle ved hensigtspassende Læring forsyne Hølessen for Dyb, Smagen for det skionne og anständige, og udvide deres Menneskekundstab; men ikke bringe Hierte og Lidenskaber i Forvirring ved híine utallige Romaner og Skuespil, der skildre os Mennesker, som de ingensteds findes, og sætte os hen i den Verden, hvor alle vore Luner og Svagheder passe saa skont. Ved en saadan Læsning kan et ungt Fruentimmer saare let forrykke den sande Synspunkt, hvorfra hun skal betragte Menneskene. Ja mangen Pige tabte derved sit Hiertes Roelighed, da hun ingensteds fandt Menneske af saadanne Trylleverdener, men allevegne Kulde og Tomhed, og kun kunde græde ved Skabninger af sin Phantasie; hun tabte sin Uskyldighed, da hun skuffedes og henreves ved Lidenstabens indtagende Stikkelse, ved de Trysleluster, hvorved den fine Sophistit blander Dyder og Laster.

Vi have imidlertid Romanet, der med den
fineste og rigtigste Jagtagelsesaand fremstille Ver-
den og Mennesker, der tegne Caractererne, Liden-
stabernes Gang med Sandhed; lade ingen Svag-
hed være ustræffet, ingen Godhed og Klogstab ubes-
tonnet. Hvilke disse Skrifter ere, og hvorledes
overalt en Pige skal indrette sin Moerstabslæsning,
vil hun af en forstandig Fader, Opdrager, eller
Ven let faae at vide.

1) Dannelse ved Omgang. Man
seer strax paa et Fruentimmer ved første Dækast,
om hun har dannet sig ved Omgang med forstan-
dige Mennesker, eller blot ved Læsning. I den
førstes Tale er Lethed, levende Fremstilling; hun
indtager for sig og for den Gienstand, hun taler
om; hos den anden hører man vel en rigtigere
Gang i Talen, seer en større Orden i Tankerne;
men det heele er uden Liv, og Tilhørerne savne
hun væsenlige Egenstab ved sien Kvindelighed,
den yndige Lethed.

Den selkabelige Omgang skal være et Mid-
del til at give Forstanden en hurtigere Modenhed.
Dette seer nu rigtig nok ikke i Omgang med unge

Fruentimmer, hvor i det høieste Tungen over sig
i at løbe, eller med unge Gække, som ikke vide
at sige andet end Smiggrerier og Tvetydigheder;
hvor man søger at glimre ved vittige Svar, eller
med slauæ Fiaseriet spilber Tiden. Det er evert-
imod Omgangen med forstandige Mænd, der ikke
mere sulke efter kælne Pigeblit; med forstandige
Koner og fromme Mødre, der troehiertigen tale
sammen om Huusholdning, Opdragelse, Kierlig-
hed, Gistermaal, o. s. v. Hisset sysselsættes og
oplyses deres Forstand med Begreber om Gienstan-
de af den store Verden; her øves deres Forstand
mere ved Maaden at see Gienstandene siint,
end ved Gienstandenes egen Einhed, og af begges Selstab vil hun aldrig gaae uden ny
Binding af Levetlogstab, og sædeligt Forhold og
giensidig Agtelse af Kundstab og Erfaringer.

Dette sorte Omrids vil være tilstrækkeligt til at
anvise mine skjonne Læserinder, hvad de have at gjøre
med deres Forstand, naar de dermed ville behage Mæn-
dene, o: være forstandige, men de skulle og være
gode, smagfulde og farfæ. Der gives der-
for endnu tre Veie, der føre saameget sikrere til

Mændenes Hierte, som de komme fra Hiertet, og
fordi deres Natur indflettede dem saa inderlig med
deres Kjonne Kvindelighed; jeg meener, den Bes-
træbelse at betrygge deres Billie Herredsm-
met over deres Sandselighed; at være
sædelig gode, berigtige og forædle
deres Følelse, og endelig Bevare Leges-
mets Sundhed, og forsionne dets
Udvortes.

2) Hæv dig til Sædelighed, til din aan-
belige Natura's ophiede Forret, dens
Aadel, er Menneskehedens Lov. Det er almeen-
erkendt, at Mennesket egentlig kun har saameget
sædt Værd, som det har sædeligt Værd, og
at det egentlig kun ere de sædelige Guldkom-
menheder, Karakterens Dyd eller Godhed,
Hiertets Keenhed, Tænkemaadens og Handlinger-
nes Hellighed, der astvinger et Menneske, selv
den, der er aldrig saa langt borte fra dennes Vær-
dighed, Agtelse; at alle Menneskets andre Guld-
kommenheder, de aandelige saavelsom de physiske,
ere kun betinget agtværdige, og uden hin ufor-
søngeligt Gram.

Tiden jeg leder Dem, mine smukke Læser-
inder, ind i de elskværdige quindelige Dyders Tem-
pel, da tillad mig, at jeg fører Dem ind i den
Helligdom, hvor Menneskeheden seer sig i sin meest
ophøjede Verdighed, hvor De ses Dem som et
Gjenskin af Guddommen, hvor De vil finde den
vigtige, den eene muelige ufeilbare Pro-
vesteen, hvorpaa de strax kan erkende og be-
domme deres Karacters, deres Handlingsers sæde-
lige *) Godhed i alle blot muelige Tilsælde af
deres Liv.

Naar vi agte paa vor Sials Forretninger,
finde vi, at den foruden den Eve at føle, er-
kende, domme, slutte, endnu har en egen
Æmne til at bedomme, eller fælde Dom over
vore Handlingsers Retmæssighed og sædelige Gods-
hed. Vi have altsaa en Dommer over vore Han-
dlinger i os, og denne Dommer kalde vi Sam-
vittighed; en strang, upartijs, ubestikkelig
Dommer, der uophørlig tilstraaber os: du har

*) Sædelig godt kalde vi det, Fornuftens besaler
at gisre; sædelig ondt, hvad den forbry-
der. Dyd er den fortsatte Bestrafelse at opfylle
de Fornuftens Bud.

giort ret, eller du har handlet uret.
Vi erklaende dens Kiendelse for saa vigtig og
gyldig, at dens Bisald i de tungeste Lidelser kan
opsylde os med Munterhed, men dens Fordom-
melse ved den meest glimrende Lykke kan bringe os
til Fortvivelse.

Denne Dommer over vo're Handlinger, hvis
Tilværelse er unægtelig, og der findes i alle Men-
nesker, forudsætter en Lov, efter hvilken den be-
stæmmer sine Kiendelser, eller en Fornufts Ev-
ne, at erklaende vo're Handlingers sædelige God-
hed; vi kælde denne Fornuftslov, Morallov
eller Sædelov.

Da alle Mennesker besidde denne Fornufts-
ævne, ansee vi den, som en nødvendig uadskilles-
lig Egenstab ved Fornusten. Vor Fornufts Bes-
greber om Metmaessighed, sædlig Godhed, o. s.
v., maae altsaa have Gyldighed for alle fornus-
tige Væsner, og følgelig maae Moralloveen, som
vor Fornust dommer efter, være en almoeengyldi-
dig Morallov.

Denne Fornuftsævne henter Kundskaben om
det sædliggode, ikke ved Indtryk paa de udvores

Sandser, heller ikke af Erfaringen, men af sig selv, af Begrebet om Ret og Uret; dener altsaa reen. Den befaler os at giøre det, som alle fornustige Væsners Fornust erkiender for Ret, eller hvad der er passende til en Lov for alle fornustige Væsnere; dens Kjendelser ere følgelig almeengyldige.

Naar denne almeene reene Morallov anvendes paa Livet, og paa enkelte Handlinger, da kommer deraf igien enkelte Fornustlove, eller Fornustbud, der udtrykkes ved skal. Naar vi nemlig tænke os en eller anden Handling, siger strax Fornustens Stemme os, den skal skee, eller den skal esterlades; f. Ex. man skal ikke bedrage nogen ved falsole Lester, man skal ikke røve fra nogen, o. s. v. Disse ere enkelte Fornustbud, almeene Maximer, af den paa vore Handlinger anvendte Morallov. Det er, reene Bud, som ei gives os ved Erfaring, som ere ubetingede; thi de sige ikke: du skal giøre det, fordi det er dig nyttigt, esterlade det, fordi det er dig skadeligt; men Moralloven hyder ligefrem og ubetinget: du skal giøre det, og esterlade huint,

Vilde man spørge: hvorfor skal du det? hvorfor skal du ikke lyve? saa er intet Svar muligt; der lader sig ikke videre angive nogen Grund, undtagen Kjændelsen af Bevidstheden og Moralloven, og denne Bevidsthed er vor Fornuft selv. Vilde man svare, du skal ikke lyve, fordi du derved taber dit Troende hos andre, fordi det altsaa er dig skadeligt, da vilde man indblände noget af Erfaringen, hvorved Loven blev hensort paa hvor egen Fordeel, det vilde altsaa tage sin Reenhed; det kunde let gives et Tilfælde, hvor min Fordeel tillod mig at lyve; det vilde følgelig ikke være almeent.

Fornusten bestemmer altsaa i Moralloven Billien umiddelbar, ikke formedesst en mellemkomende Folelse af Lyst og Ulyst. Det sædeliggode er altsaa ikke godt, fordi det foraarsager os behagelige Folesser, og det sædeligonde er ikke ondt, fordi det foraarsager os ubehagelige Folesser, men dersor, fordi det første er en Gienstand for vor Fornufts Velbehag, og fordi det andet opvækker vort Mishag, uden at vi tage ringeste Hensyn paa de Folger, Erfaringen kunde frembyde os.

En Lov, som uadskillelig er sammenknyttet med Fornustens Væsen, som alle vo're Tilbeieligheder forstumme for, skjondt de i Løndom arbeide den imod, som af heele Alandeverdenen, selv af Guddommen maae erkændes, en saadan med vor Fornust slæbt Lov gien nemtrænger os med Verbsdighed, og giver vor Menneskeverdighed en uendelig Ophoelse. Lad den end paalægge os aldrig saa tung en Kamp mod vo're sadelige Tilbeieligheder, lad den end ved Kundskaben om vo're Fejl ydmige os nok saa dybt, saa hæver dog Siaelen sig ved den Bevidsthed at handle frit, da ved sig selv, ved selv frembragte Fornustforestillinger, uafhængig af sandelige Indtryk at bestemme sig til Handlinger — høit over Sandseverdenens Besdrag, og seer sig hensat selv i de høiere Aanders Nækker.

Denne reene almeente Morallovs Stemme taler lydelig i ethvert Menneske, og naar vi sun ville høre paa den, undgaae vi enhver Fare for at falde i Wildfarelse, vi handle ofte efter dens Indhold uden at tænke os Lopen, Negelen selv, eller udtrykke den med Ord. Men for desittere at udlede de enkelte Bud af den almeente Morallov,

bedstlertere at kunde anvende dem paa Livet, er det
nødvendigt at giore den kiændelig ved en Formel,
der udtrykker den i sin høieste muelige Bestemt-
hed, Reenhed og Almeengyldighed, og en saadan
Formel er:

"Handle efter saadanne Maximer
om hvilke du kan ville, at de skulle
blive almeene Lov."

Man kan til større Tydelighed ombryte denne
Formel med andre ligebetydende Formler, s.
Ex. Handle efter saadanne Maximer, der passer
som Princip i en almeen Lovgivning, handle efter
den Maxime, som du tillige kan vilde skal blive
en almeen Lov, o. s. v.

Til Oplysning af denne den øverste Morals-
lovs Form, kan følgende Exempel tjenne:

Den haarde Skiebne forfolger nogen paa
det bitterste. Den har rovet ham den sidste
Graale Haab, og til hans Grelse synes intet mere
for ham at haabe. Han begynder nu at føle en
Leede til Livet; men har endnu saamegen Fornuft
at spørge sig selv, om det ikke strider mod hans
Pligt mod sig selv at betage sig Livet. Da han i
Fremitiden fun lover sig truende Ulykker, og in-

gen Behagelighed, troer han at være sin Selvkierlighed skyldig at forkorte det. For at erfare om dette Selvkierlighedens Princip er den reene practisk Fornufts Fordringer imod, undersøger han, om det kunde blive en Almeenlov, og da giver det sig, at dette Princip indeholder en Modsigelse; thi Selvkierlighedens Drift, der er bestemt til at bevare Livet, vilde da tiene til at forstyrre det.

En anden drives af Nød til at laane Penge. Han veed, han kan ikke betale dem tilbage, men veed ogsaa, at man, naar han ikke lover at betale igjen, intet vil laane ham. Han har Ly til at giøre et saadant Løfte, men i samme Delsblik foreholder hans Samvittighed ham lydelig det Spørgsmaal: er det ogsaa Ret at hielpe sig paa en saadan Maade af Nød? beslutter han at udføre sit Forehavende, saa vilde Maximen for hans Forrehavende lyde saaledes: naar jeg troer at være i Pengerrang, vil jeg laane Penge, og love at betale dem, hvorvel jeg veed, det aldrig skeer. Men vil han vide, om denne Maxime strider mod Moralsloven, saa maae han forvandle den til en Almeenlov, og da strax see, hans Maxime som Almeenlov nedvendig maae modsigte sig. Thi naar

det var den, der trængte til Penge, ved en Almoeenlov tilladt, at lave at betale de laante Penge igien, med det Forsæt ikke at holde sit Øfste, saa vilde Øfster og Hensigten selv være umuelig, da ingen vilde troe, der var lovet noget, og følgelig ingen lade laane sig Penge af.

En Alligmand, som det gaaer vel, og som seer andre i Kummer og Elendighed, tænker, hvad kommer det mig ved; lad kun enhver være saa lykkelig, som Himlen vil, eller han kan selv giøre sig; jeg vil intet tage fra ham, ja ikke engang misunde ham; kun til at lette, at forbedre hans Skæbue har jeg ikke Lust at bidrage noget. Var en saadan Tænkmaade Almoeenlov, kunde vel Menneskeslagten bestaae, og Maximen indeholder ingen Modsigelse; men det er dog umueligt at vilde, at en saadan Maxime skulde allevegne giælde som Lov. Thi en Billie, der havde berørt dette, vilde stride imod sig selv, da der let kunde træffe Tilfælde, hvor han trængte til andres Hjælp, men ved en saadan af hans egen Billie udvældet Lov, rever han sig alt Haab om fremmed Hjælp.

Man kunde maakee mod hiin Formel, hvore
med den høieste Morallov udtrykkes, giore den
Indvending: at dette Princip indeholder en Uret-
færdighed, siden man maatte foresætte alle for-
nuftige Bæsner enhver af sine Maximer til Pro-
velse for at finde dem gyldige; siden een Forstand
ikke kunde vare Dommer over den anden, o. s. v.

Men dette er en ubetydende Indvending:
Fornuftens er som Fornuft sig selv liig; den kan
vist nok kiænde sig selv og den for den passende
Handlemaade af den frie Willie *), og derefter
bedomme enhver anden Handlemaade, om den er
fornuftig eller usornuftig. Sin egen Handlemaa-
de er den sig bevidst, og bærer den med Tillid over
paa ethvert fornuftigt Væsen, som et saadant.
Vare disse Indvendinger grundede, vilde ingen
almeen Logik, ingen almeen Størrelselære være
umuelig.

Meget mere er Moralprincipet det eeneste,
der eene grunder sig paa vor Fornufts reene For-

*) Naar Fornuftens uden alle sandelige Drister bes-
temmer Raadigheden, hedder den een
praktisk Fornuft, een Willie, og den
Raadighed, deu bestemmer, er frie, o: uafhæng-
ig af sandelig Fremdrift.

dringer. Dey er intet andet, der virker saa sterkt paa moralst Bedring, der sætter Dyden i sine ubestridelige Rettigheder, afdrager saa ubevægelige Lasten hver Masse, *prædiker saa uglenkadelige Love, er en saa ægte Prøvesteen for alle vore Handlings moralste Godhed, ligesom forklarer vor indvortes Sands, og hæver den over alt Jordis, er os en evig Borgen for hver Ansager, ved sin Unvendelse fordrer saa saa Erfaringskundskaber, og netop i disse sidste Hensyn for det sinere folende med farre Kundskaber udrustede smukke Kion er af udmarket Værd, af grændselsøg Veldædighed. *)

Gruentimmernes shore Opgave at stræbe til Dydens opnødte Maal, og blive sædliggode, maae altsaa bestaae i, at underkaste sandselige Drifter, Tilbøieligheder, Lidenskaber under deres Hornufes Fordringer; men de skulde tidlig sorge for, at bringe deres Sandselighed og Hornuf i Harmonisk Virksomhed; thi deres Dyd skal ikke blot være en besalet, fremtvunget Dyd,

*) De Læserinder, som ikke springe dette korte Udkast af kantisk Moral over, og have fundet nogen Smag deri, anbefaler Forf. Kiesseters Fremstilling til næste Esterlæsning.

den skal have Ynde, Skisnhed og Elskvær-
dighed til bestandige Ledsgagerinder.

Og nu, mine Læserinder, maae i følgende forte
Fremstilling de gyldige Regler for Deres practiske
Levetillogskab følge, paa Dem vil det komme an,
om De ved at efterkomme disse vil lyksaliggjøre og
forskionne Deres Tilværelse.

Fremfor alt

a) Være Mennesket den første opheiede Guds
stand for Deres Estertanke. Mennesket er Guds
Billede, Skabningens straalerde Krone, en Ens-
gel, som Barn, et veldædigt høiere Væsen som
Mand, et viist Drakel, som Olding, en yndig les-
gemklaedt Gratie som Pige, en Lidelser adspreden-
Genius som Kone, en Guddom af Kierlighed og
og Velwillie, som Moder. At kænde Mennesket
efter det, han er, og hvad han kan være eller
blive, være et troe og fuldstændigt Billede af Mens-
neskeheten om sig, det er ustridig den gunstigste
Sindsforfatning for Mennesket, der med et Mod
og et Iver, der ikke synker eller aftager, med
Viisdom og Klogskab, som forsiktig under de
moraliske Usveie, vil drive sin Forbedrings og Fors-

ædlings Sag. Kun ved Mennestestudium nære vi denne levende og rigtige Bevisshed.

Fra Djeblit til Djeblit svæve denne Tanke for Dem:

b) Hvad De ere, hvad De kunne blive, og skulle blive? Lærer tidlig som Mennesker, og fra alle Sider at kende, hvad Naturen gav Dem, og hvortil den gav Dem det. Den har alt gjort overmaade meget for Dem, — har lagt utallige Evner, Kræfter af uendelig Virksomhed, Spirer af det Gode og Skionne i Dem — men alt endnu usfuldendt, uuddannet. Ligesom alt i Naturen stræber frem ved den aldrig hvilende mægtige Drift af en Kraft, udvikler sig og modnes; saaledes vil og skal ogsaa hine i Dem ukjænde sumrende Spirer, løse sig fra det Stov, der omgiver dem, trænge sig frem, og udvikle sig, for at bære Blomster og Frugter.

Men kun esterhaanden, og kun ved uafsladelig Øvelse og Erfaring og Undervisning, blive hine til den herligste Fuldkommelse stilkede Ansøg hos Mennesket virkelig forædlede.

Driften til Legemets Vedligeholdelse aabner øjetten af de tusindfold Forneðenheder, i hvis

Tilfredsstillelse Menneskene søger deres Lykkelighed og saa sælden finde den. Den staer ikke forgives ellers uden Foie i Spidsen for de øvrige, thi den sandselige Tilværelse er den nødvendige Betingelse for den menneskelige Tilværelse overhoved; men de i Tiden første Fornødenheder, ere det dersor ikke i deres Værd, og hver ny vaagnende stiller sig nu et Trin højere end det foregaaende. Alt Erfiendelses-Dristen hæver Mennesket langt over Dyrkhedens Kreds,aabner ham et grænseløs Spillerum for hans Virksomhed, og fører fra det forbgangne til det tilkommende, fra det synlige til det usynlige, fra det Sandelige til det Oversandeliges Sphære.

Hvor ædle og elstelige ere da de Nydelser, der udvælde for Mennesket af Følelsen af det Skjonne og Gode, af Naturens Beskuelse og den unders fulde Harmonie i dens store Anstalter. Heit hæver hans Aand sig over de mangehaande smaa ladne Ting, hvormed Verden sædvanlig sysselsætter og piner, forniser og ængster sig.

Guld af Betragtningen af Naturens i det uendelige fortlobende Maed, bliver han hævet ud af sin Individualitet, og til Ideen om en umaales-

Ig Alverden, og en høieste alviis Verdensstyrer.
 Da soler han, at ogsaa han er en Deel af dette
 store og herlig ordnede Hele, og hans Lidenskab
 og hans Storhed, hans Forgiangelighed og hans
 Udsadelighed, hans Minghed og hans høie Be-
 stemmelser, staar paa een Gang for
 hans Siel, og alle disse blandede Tolelser tage
 sig i Tilbedelse af Ham, der er Alt i Alt.

c) Lær at agte og skatte Dem selv.
 Mennesket er vel vanhelligt nok; men Mennes-
 skeheden i hans Person maae være ham
 hellig. I den heele Skabning kan alt, hvad
 man vil, og hvorover man magter noget, og
 saa bruges blot som Middel, og Mennesket er
 Meed i sig selv.

Mennesket skal i Henseende til sin Menneske-
 hed nære en ædel Stolthed, d: han skal, som
 Mennekle, være et fornuftigt Væsen, han skal be-
 tragte sig som Meed i sig selv, som værdig Gien-
 stand for sin egen fornuftige Agtelse; han skal føle
 Værdighed i sin Tilværelses Værd, han skal be-
 handle sig i sig selv som Meed, og ikke som blot
 Middel, eller forsomme sig som Hensigt, han
 skal ikke opoffre sin Fornuft for Sandselighed, sin

Person for Livets Nydelse; ifolge denne Stolthed af Menneskeværdighed skal han ikke ydmyge og fornædre sig under noget andet Menneske, hvo denne end maatte være, men heller af samme Grund ikke bruge noget Menneske som Middel, ikke have sig over noget Menneske. Denne Stolthed af sin Menneskeværdighed lader sig ikke blot forene med ægte Ydmyghed, men den er endog den reene Kilde pertil; den betrygger os for to farlige Yderligheder, for Selvforsagt og for Indbildskhed. Et ædelt Menneske, der er stolt paa sin Verdighej, ærer den, ikke fordi den er hans; men fordi den er Menneskeværdighed; Indbildskhed ærer kun sig, andre i det høieste kun for sin Skyld.

d) Styr Dere's Sandselighed. Vi kunne sige om Sandseligheden, hvad hin Vilde hos Marmontel i sin Dødsang siger om Faren: Som vi føddes, udvælde den os til frygtelig Tvekamp om Frihed eller Slaverie. Overvinder du, sagde den til Mennesket, vil jeg være din Slave, jeg vil kunde være dig en meget brugbar Tiener; men jeg bliver altid en meget uvillig Tiener, og saas snart du letter mit Aag, gør jeg Opstand mod

min Herre og Overvinder. Men overvinder jeg dig, skal jeg beskjæmme og vancere dig, og træde dig under Fodder. Da du ikke kan være mig mytlig til noget, vil jeg efter en Grobrers Ret ganske sege at at udrydde dig.

I denne Kamp maae nu twende Ting skee med Sandseligheden. Den skal først tæmmes og underkues; den skal ikke meer besale, men tiene; den skal ikke meere tiltage sig, at foreskrive os vore Meed, eller betinge dem. Den første Handling for at befrie vort Jeg er, at tæmme vor Sandselighed; men dermed er endnu ikke alt ting gjort. Sandseligheden skal ikke blot være Herre, den skal ogsaa være Tiener, og det en duelig brugelig Tiener, den skal være at nytte. Dertil hører, at man opsoeger alle dens Kræfter, danner den paa alle Maader, og i det Uendelige forhoier og forstærker den; dette er den anden Handling ved Besrielsen af vort Jeg, Sandseligheds Cultur.

Denne Cultur eller Guldcommesse af vor Sandselighed løver nu ud paa, at vi sege at overvinde vort Temperament, vore sandelige Tilbeeligheder og Drifter, hvor de ere feissulde, endes

lig ganske at betvinge dem, og underkaste dem vor Fornuft. Det er en Krig, som figter hen paa Trobring og roelig Beherskning. Saalænge Landen, saalænge dens Indsigter om det, solum er godt, dens Tilbeielighed til at giore godt, vel ere sterke nok til at modstræbe de af Legemet og Sandseligheden udvældende Tilbeieligheder; men dog ikke saa sterke, at de kunne give selve Legemet en anden Stemning, og derved opheve hine Lidenstabers Aarsager, saa lange vil Stridens Meisomhed uafsladelig fornynes. Og da den Modstand, der overvinder en Kraft, er den eeneste Maalestok for dens Storrelse, saa ville vi søge alle vore Dyder fornemmelig i denne Strid, efter denne vardere dem hos andre, og den Sicels Guldkommenhed, der i Overeenstemmeise med Temperamentet og Omstændighederne ytrer sig paa en let og behagelig Maade, ville vi kun med Meje og ved megen Eftertanke lære at erkænde for lignende Dyd.

Sandselfte Tilbeieligheder, Begierligheder, Lidenstaber, maae være der, naar der skal være menneskelig Fornuft. Af slove Sandser vil der aldrig fremkomme lyse Begreb, og hvor der er

Svaghed af Drifter og Begierligheder, der kan hverken Viisdom eller Dyd finde Sted. Vore Tilbeieligheder skulle ikke udryddes, men snarere kunne tæmmes, at de kunne bringes til Sammenstemming i et Heelt, Lyksalighed fæstet.

Gornufloven skal saalidet undertrykke Ønsket efter Gornsielse, som det kan tilintetgiøre Trangen dertil; men indstrække det, unnerordne det højere Altræae, selv bestemme det Gienstandene for dets Tilfredsstillelse; d: giøre, at det, som Pligten byder at stræbe efter, og at giøre, bliver en Kilde til Gornsielsen, og Bestandsdeel af Lyksaligheden. Og dette kan og skal et Væsen, der ikke er ganske Sandselighed, og bestemt at leve i Fred med sig selv.

Paa at undertrykke Sandseligheden, d: paa at svække Drifterne, eller hvilket der er det samme, Kræsterne, skal og kan den Dydige ikke lægge an. En Dyd, som til sin Sikkerhed vilde tilintetgiøre Tilbeielighederne, ligvede den uægte Politik af en Fyrste, der ved at svække Folket, vilde grunde og forsøge sin Magt, og berrygge sig for Oprør. Intet Folk,

ingen Øvrighed, intet Samfund! Jo talrigere derimod og jo rækkere Mængden, jo større Riget.

End Nyd og undvar! Stræber vor Land efter en sædelig Dannelsel, saa have vi al Aarsag tilslige at uddanne vor sinere Sandselighed, paa det vi ikke skulle komme i Fare for, at glide fra vor moralste Hoide, i det vi overgive os til en regellos Phantasies Tillottekser, og satte os i Fare for at nedværdige vor ædlere Natur ved Hornvielse i smagløse Fiaserier, om ikke i noget værre.

Vi skulle dersor skærpe alle de veldædige Følelser, der af Naturen ere blevne os til Deel, alle de Organer, hvormed vi nyde, hvormed vi selvirksom kunne mærke dem; vi skulle forstien e Naturens Gaver af den, eller, hvor dens store Plan gør den karrigere mod os, slafse os selv der, hvormed vi kunne fornøje vores øster Nydelses smægtende Følelser.

Hvert Blif i os vil vise os disse velgjorende Følelser, der ere givne os som en Løn, en Kryderie for Arbeidet, som vi til Averdens Bedste ere nødde at giere. Liv, Sundhed,

Styrke, Sandernes Glæde, Nydelse af Fjinhed, af Sandhed, Følelse for det Skionne, for Harmonie, for Guldkommenhed, og meer end Alt — Kærligheds Følelse.

Du skal undvære, hvad du ønsker at nyde, naar Hornusten for dommer dit Ønske! Du skal undvære, hvad du kunde nyde, naar din indre Lovgiver forbyder dig Nydelsen. Du skal undvære, hvad dig ellers er tilsladt at nyde, naar du ved at undvære det kan fremme din Broders Guldkommenhed. Du skal undvære, naar Nydelsen blot er dig Middel til dens udvordes Tilfredsstillelse. Saaledes lyder Hornustens hellige Love, saaledes undværer den Ædle i bestemte Tilfælde, og i det han nyder uden for disse, udvikler, lutter, forsiner, ellers opheier hver Nydelse hans Føleller; hver Nydelse styrker hans moraliske Kræfter til forneden Undværelse,

Glad dig ved din Tilværelse, ved din Menskehed, nyd saa meget som muligt hvert Drieblik af dit Liv; der er desuden saalidet Roser, og saa mange Græsstraæ og Tiorne paa denne Jorddal; men glem aldrig, at uden Maadehold

ogsaa de uskyldigste Glæder, de naturligste Begier-
 ligheder blive Smertes Kilder; at ved Over-
 maal den reeneste Hornsielse bliver dig til en Gift,
 der sondergnaver Spiret til din tilkommende Glæ-
 de. Maadehold og frievillig Opof-
 relse er det eeneste sikreste Forvaringsmiddel
 mod Leede og Slappelse. Tidligere eller siddere
 forlader Samqvemmet dig med sin Munterhed og
 Glæde, eller Svaghed og Smerte node dig at
 forlade det. Hvad kan, hvad skal da erstatte dig
 Savnet af hine Adspredelser, der nu gælde saa-
 meget hos dig. Hvor tung vil da ikke Reedsmi-
 hedens og Utilfredshedens Byrde ligge paa dig?
 hvor heiligt vil alle Kisber til Lyst og Hornsielse
 hentorres for dig, naar du ikke har dannet din
 Land til en hoiere Nydelse, ikke vant den, at sole
 det Gode, Skønne og Ædle, hvor den
 bliver det vær; ikke vant den, naar det nærvæ-
 rende mishager den, at se tilbage i den forgangne, el-
 ler fremad i den kommende Tid, at den ved Oplivning
 af sine Nudlingsideer, ved Bækning af sine glædeste
 Hølelser, ved Bestuelsen af elskelige Idealer, ved
 Grindring og Haab, Venstebog og Kierlighed føler
 sig salig; at den i sin Selvvirk somhed finder den

stionneste Nydelse, kun at den finder Smag i For-
nielser og Glæder, der ikke ere bundne til nogen
Alder, nogen Stand, der ere usoranderlige og evige.

Bærer altsaa frivillig at undvære det,
som De dog eengang maae undvære, Deres
Binding er dobbelt, thi kun den sielne Ny-
delse gior Glæderne smagfulde og behagelige; og
den Fornielse at modstaae en Nydelse er større,
end alle de sandselige.

Glædens Natur ligner den kælneste Blomst;
et ureent Mandpus, og den visner.

Glæden Livets Rose er,
Skionheds bedste Smykke;
Held o treefold Held enhver
Som dermed har Lykke.

Den er ingen Drivhusblomst
Og kan aldrig blive,
Snaeligt faaer den sin Bekomst,
Maar man den vil drive.

Den for tet ei plantes maae
Skal den groe og bære,
Hver, som er for gridst derpaas
Maae den meest undvære.

Men for Alting krever den
 Stedse reene Hænder;
 Ellers gaaer den ud igien,
 Som det ofte hænder.

Som det hedder i Visen, eller som Matthison synger

Næst i Flugten at omarme Glæden, sagte
 Ikun berøre dens Mund, som Vien
 Nektarblomsret berører, o Ven! hensætter
 Os mellem Guder.

Denne Glæde, denne stionne Guddomsgnist,
 denne Datter fra Elysium, som vi hige efter, er
 om os, er i os, et Barn af Maadelighed og den
 stille huuslige Rydelse, en Søster af Noisomhed
 og Tilsfredshed. Kun den Viise, den der er af
 reent Hierie, tor glæde sig til dens Favntag.
 Ham møder den i Morgen og Aften-reden, i stille
 Lunde, ved Bakkens Rislen, ved Havets Bred.
 Den møder ham ved Venstabet Haand, paa Kjærligheds Læber, i Ensomheds Skyggedale; den er
 med hans Tilværelse i Liv og Død.

H Prov Dem selv. See uafsladelig i
 Deres Inderste, naar der ligger Dem Magt paa
 Deres Siels Fred, paa Enighed med Dem selv,

naar De vil have et munfert Sind, og giore dette
aabent for alt Godt, Skjont og Edelt.

Tilfredshed med os selv og med vor
Skjæbne, med alting ombringe os er en onstes-
verdig og saliggjorende Horneielse. Den bestaaer
ikke i den med uret prisede, tit ofte af Naturen
kun skænkede Ligegyldighed, da den lidende
Sindstro, som ingen Sorger lader trænge dybt
ind, og for Noelighedens Skyld ikke ellers en
meisom Fremgang til vor Tilstands Forædling og
Forbedring.

Vi have en Wone, at være os vore Fores-
stillinger, Forsætter og Handlinger bevidste, vi
have altsaa en Selvbestuelses Kraft. Vi
ere i Stand til, især i Ensomhed, at fordre
Mognaskab af os selv, hvad vi ved Undervisning,
Læsning og Omgang have erhvervet os for Dom-
me, Grundsetninger, nyttige Kundskaber; hvilke
Mangler og Niester deri vi endnu have at udfylde.
Vi kunne undersøge vort Herte, og see hvilke her-
skende Vendinger vores Tilbetseligheder have, hvad
vi ivrigst ellske, eller afflyse; vi kunne præve vor
Handlemæde, og overalt domme om vores Grunds-

jetninger, Tilbejeligheder og Handlinger billiges af den høieste Morallov eller ikke.

Bed denne Selvprøvelo findeſ twende farslige Fiender, der gaae ud paa intet mindre, end at blænde os i vore Domme over os selv: andres Skaansel skusser os, og vor egen Partifkhed leder os vild, vore Syner, der naturligviis aldrig kan gaae ud over Kundskabs og Erfkændelses Linie, mærke ved Tingene kun een eneste Side, som vi holde for den eneste sande. Kun den er viis, der sætter en Mistroe i sit eget Syn, og med denne Twivl gjor Begyndelsen paa sig selv.

Den, der vil prove, kænde, og da ogsaa beherste sig selv, maae intil sit Hiertes dybeste Folder forfolge den Lidenskab, der underordner sig alle andre. Enhver har een herstende, der i Kamp med de andre undersuer dem. Fra denne stærkeſtige man ned til den svageſte, veie dem een om den anden, der ordentligviis komme meest i Spil, betegne beres Forhold til hinanden med Tal, s. Ex. Med, Lidenhed 15, Fromhed 30, Lienstagthed 10, Brede 1500, Forsøngelighed 1000, Avind 500,

Selvtilfredshed 20, Ergiærrighed 50, Ladhed 100, Egenkærighed i det uendelige. Middeltallet af denne Negning, som forresten ikke er let at giøre, vil fremstille os Skildriet af vores Tilhøierheder, og de øfrest gienkommede Sindsstemninger vil bestemme vor Caracters Art.

Ogsaa andre Menneskers Domme om os ere ofte afgørende, og omhyggelig at tage i Overveielse. Stemme adskillige Personer, der ikke staae i noget indbyrdes Forhold, overeens i, at tilslægge os en Feil, tor vi ikke twivle paa, at den er en virkelig Feil, men da maae vi gaae tildage til dens Kilde, og stræbe at aflagge den.

De store Forbedringer og Blisdoms Planer, der paa eengang skulle udføres, ere gemeenlig uden Held. Man skal hellere angribe een Svaghed efter den anden, belæmpe dem enkelte, tit anstille Smaaforsøg med sine Kræfter, begynde een Time, een Dag, een Uge, at nægte sig noget, da drage nyt Mod, forsege Tingen paa ny, og vove længere Prover. Umærkelig danne sig andre Sadvaner, en anden Natur fremvores, og med Fryd nyder man sine Triumphers Ere. Denne Bestræbelse bliver lidt efter lidt saa under-

holdende, som nyttig; ved Formaalets Vigtighed fordriver den Reedsmommeligheden, og udbreder en ny Unde over Livet. Og jeg sætter, man var svag nok, til ikke at bringe det meget vidt, saa er der ustridig øresuldere at hæve sig til de første Trin, end at blive paa det, hvor Mennesket fryver i Dyrskhedens Lænker.

Naar det nu lykkes os bestændig meere at giøre Fremstridt i vor Menneskeheds Forædling — og det maae ved ethvert nyt Forsøg ufeilbarlig skee, naar vi ved Selvprøvelsens værdige Gyssel intet hape at beregne os, der for vor ved ingen uegenyttig Lidenslab bestukne Hornufts værdige Blik ikke viser sig, som ret, godt, og passeligt, naar vi stedse have villet og gjort det uden Hensyn til udvortes Fordeele eller Uleiligheder, uden noget Sideblik til Menneskenes Bisald eller Daddel, naar vi opfyldte vor Pligt i hver Stilling, paa hvert Steb, og under alle Omstændigheder, med dristig Munterhed og urattet Troestab, allevegne i Eensomheds forborgne Stilhed og for Menneskenes Alsyn tænkte og handlede ulastelig, uden at saane Kræfter af Ærgiærrighed eller Blidesyge, men blot af reisfærdig Agtelse, af dyb Ærbodiga-

hed for vor Pligt mod denne ophoede Majestet, der throner i Menneskeheden's hellige Tempel — hvilken saliggjorende Velbehag, hvilken ophojet Glelse af vor Indvortes Værdighed! vi sole os hævede paa hin Sæleblidheden's heie skyfrie Lind; vi see os omstraalede af en evig blid Soelglands

g) Hørst over Deres Phantasie. Phantasien er en Gøsster af Indbildungskraften, denne er den Evne i vor Siel bestuende at forestille os en Gienstand, uagtet den ikke virker paa vore Organer, og folgelig ikke er nærværende. Saaledes kunne vi f. Ex. forestille os sidste Geburtsdags Comedie eller Bolsparee. Formyrer (reproducerer) Indbildungskraften de forhenværende Forestillinger og Glelser saaledes, at disse dannet et nyt Heelt, der, som saadant, ikke har nogen virkelig Gienstand uden for os, da ytrer Indbildungskraften sig som Digtningsevne eller Phantasie. Bestandstofferne af Indbildungskraftens og Phantasiens Billeder ere gamle; i hin blide de havte Forestillinger knyttede til hinanden, som de i den første sandselige Bestuelse vare sammenknyttede; men i denne forandres de

forrige Forhold, og der bliver efter Liighedsloven en ny Forbindelse.

En levende Indbildungskraft kan let avle uregelmæssige Følelser, og udarbe til en udsværende, overspændt eller syg Phantasie. Hornust og Erfaring maae satte Skranker for en toilelos Indbildungskraft. De sandelige Nedskaber, der optage Phantasienet, ere hos Kvindelionnet finere og skarpere, dets hoiere Sialeevner, Tanke- og Abstrahere-Wonen er svagere, og den stedsevarende Øvelse af hin Kraft giver dem ny Styrke; dersor virkede og Phantasiens Idee og Billeder langt sterkere paa den kvin delige Siel, og denne er langt mere utsat for sine Forstillingers Bedrag og Forsalstning, end Mændenes. Et Fruentimmer har dersor meget vigtige Grunde til at vaage over sin Phantasie, og at stille Hornust og Erfaring ved dens Side.

De Billeder, Phantasien forestiller os, ere aldrig saadanne, som de findes i den virkelige Verden; de blive snart mere snart mindre forskjons nede eller forstyggede, de ere dersor falske.

Phantasiens Billeder virke og langt hæftigere paa vo're Følelser, end Indtrykkene af

en nærværende Bestuelse. Var ikke den Glæde,
Deres Phantasie afbildede Dem af Baller i Gaar,
større end den Glæde, De virkelig fandt der?

Da en driftig utæmmet Phantasie selv avler
Billeder, lader den os aldrig see Tingene, som
de virkelig ere, forleder den os ofte til raste og
falske Domme over andre Mennesker, til Lidenstas-
her, Daarstaber, til at forstørre alle Livets Glæ-
der og Nydelse, og alle disse Selvbedrag følge
de smerteligste Hølelser i Hælene.

Det staaer i vor Magt noie at prove alle
vore Forestillinger og Hølelser, inden vi overslade
os til dem, det staaer i vor Magt, i Dieblikket
at undertrykke den oprorte Phantasie ved alvorlige
Tanker; og sætte alvorlige Betragtninger i Stæ-
den for dens ufuldede Billeder, som i de eensomme
Timer paanede sig os; og dette maae De gie-
re, naar De ikke vil opoffre Deres sande blide og
ædle Hølelser, og forvandle Deres Hiertes Stil-
hed til Storm.

Heele Summen af Deres selskabelige quin-
delige Dyder grunder sig:

a) paa Hiertets Godhed; men der
ikke bestaaer i en blot Instinkt til at giere Mennes-

skene physiske lykkelige; i en blodagtig Hiertelighed mod Menneskeslagten, som ikke kan bydes over ved Morallove, men i en Forstands Reflexion, overalt driftig at indvirke til Menneskeslagtens og det enkelte Menneskes sande Vel. Menneskevennen betager ingen den Agtelse, han med Det kan giøre Fordring paa; han er besteeden; han lader sine Ord overalt stemme overeens med sine Tanke, han er sanddrue; han er Opfyldelsen af sit Lofte troe; han er mild; ytrer overalt sit Forlangende ingen at fornærme; han er overbærende, endog mod andres ubesejede Fordringer; han er venlig; han viser allevegne at han elsker andre, selv naar de ikke ere det vurd; han er sejelig; han læmper sig ogsaa i Smaating efter andres uskyldige Tilboelsigheder, naar de ikke stride mod hans Pligter; han er beredvillig til at tilgive dem, der fornærme ham.

Den venlige Vitse udsletter al Fiendskab af sit Hierte, er besluttet at leve i Fred, og dersor er tolerant; han er kun fortroelig mod ædelmodig Sindede; kun aabenhiertig mod den, der fortienner hans Tillsid. Men hans Alabenhed er ikke hensigtlos, ikke Sladderagtighed,

iske. Åaben mundethed smaglos at meddele enhver sine Tanker og Følelser, end mindre synker han ned Squader til lognagtig Udbredelse af menneskelige Skrøbeligheder. Han er ikke tilbageholdende af Temperament, Mistroe, Frygtsomhed, Svaghed, men af Pligt; snak som af Alabenhed og undervisende ved sin Snak somhed. Den sande Hiertensgodhed og Menneskelighed er ikke af Wrede, ikke af religieus Higen efter Løn eller smaalig forsængelig godgivende, men den stikker til den Trængende, fordi han er Menneske, er vor Broder, den er tjenstfærdig, i det den ingen Besværelser eller Opoefrelser skyler for andre; den er gavmild uden Praeserie, giver hen uden Giengield. Den smertelige Følelse ved Synet af fremmede Lidelser gør den medlidende; men denne Medlidenhed er ikke blot Rilden til dens uegennyttige paa ingen Tak regnende Veldædighed, men Forestillingen om Pligt, Følelsen af den indvortes Retfærdighed. Den er erkændtlig for modtaget Godhed, og føler den Pligt at giengielde denne; den har en velvillig Følelse for sin Velgøren; den er arbejdig, ikke af krybende smiggrende Underdanighed,

men af frievillig Erklærdesse og Agtelse for sande,
Tortienester.

Med en saadan forædlet forskjønnet Karakter viser De Dem i hver mindre og større Kreds, hvor gode Giale føge hinanden, for stedse fæstere og inderligere at flynde sig ind i dette store Mennestes forbund. Tortreflige Mennester finde hinanden allevegne, og var det end kun den venstebælige Foreening med een forædlet Mennestefiel, o det er meget, uudsigelig meget værdt at see i en ædel Mens reene skionne Gial; det befærster vor Troe paa den menneskelige Dyd, og styrker os til det Gode.

Følg De Deres Hiertes Kald, syd De den skionne Dem af Naturen især meddeelte Gave, als levegne hvor De lade Dem see, at opmuntre, trøste, beroelige og hielpe. Lær tidlig for andres Skyld at fornægte Dem selv, tidlig at foragte og taale Ubehageligheder og Besværligheder, for at vise andre en velkommen myttig Dieneste. Byd tidlig og frievillig med Forsigtighed og Klugskab Deres Skuldre frem til fremmede Byrder, at De kan blive stærk og fritfuld og dygtrig til eengang at bære meget. Skye ingen ubehagelige Geleller for

at stafse andre behagelige. Gengang vante til at forsøge Glæder, og formindsk Lidelser, vante til at vende Deres Øre til Viisdom og Plights ærværdige Stemme, vante til stedse at tænke og handle saaledes, at De ikke behøve at hæve for den retfærdige Gudsdoms og Deres Samvittigheds Throne — vil De ikke først behøve fra Mennesket roes og Menneskeløn at hente Drift og Kraft til at handle godt og værdig. Uaknemmelighed og Misliendelse af Deres redelige Hensigter vil ikke høie Deres høie Menneskesind, ikke nedtrykke Deres Mod, ikke rove Deres Hjerte sin Kraft til at lave Deres Liv henstromme i skionne menneskelige Handlinger. Bes Dem, Menneskehedens Genius vil omstalte Deres Pande med en uvisnelig Krands.

ii) Søg endelig at befrie Dem fra alle sine Uvindekionnets Feil og smaalige Lidenskaber, fra Egensind, Lune, Fosserie, Forstillelser, Forsøngelighed, Behagesvge, der forneder Dem i Menneskenes Dine, og ufeilbarlig vil hørtførte den agtværdige Elster.

Den der mod al Overtydning om Bedre bliver ved sin Billie, er egen sindig. Vel for lange vi ikke af vore Koner nogen blind Hørighed, nogen slavisk Eftergivenshed, men vi vente og heller ingen Modstridighed, og Egensind kan let gaae over til Haardnakkenhed og Stivsind. Kvindelionnet skal, i alle Livets Forhold, være afhængigt af Mandlionnet; det er Naturens Lov, Egensind er overalt en stor moralst Lyde, men hos det smukke Kion er det endnu meget større end hos Mandlionnet, der stoder os tilbage. Van Dem dersortidlig til Selvovervindestelse, til Afhængighed, og underkast Deres Billie, saa saat den sætter sig op, under Tornustens Love.

Ligesaa farlig for Kvindelionnet er Luner, der hos dem vise sig i saa mangehaande Gestalter til at være fortræden og giøre fortræden, uden at vide, hvorsor, blive de herstende, folger deraf Kuarvurenhed, Trods, Opsætfighed, eller og Ligegyldighed, og da er det ude med Omgangens Lykke.

Den quindelige Følsomhed ø: den særdesles Lethed til at modtage Føleller, hvori der er

noget sædeligt, Glæde eller Smerte over noget
 sædeliggodt, eller sædeligndt, er, for saavidt den
 ikke er overspændt, d: staer i rigtig Forhold til
 de øvrige Sindskrafters Uddannelse og Styrke —
 Kilden til høine skionne quindelige Dyder, Med-
 lidenhed, Deeltagelse, virksom Hielp, kærlig
 Horsorg, Føielighed, Frømhed, Interesse for
 gode Indretninger, Smag for det Skønne, o. s.
 v., men naar denne Holsomhed ytrer sig paa en
 smaalig, taabelig, fornusties og latterlig Maade,
 udarter til Følerie, er den os uudstaaelig.
 Sand Holsomhed er naturlig, røres af virkelige
 Indtryk paa en levende Maade, er besseeden løn-
 lig og alvorlig, den er riig paa Handlinger, og
 støter sig altid paa tydelig erklaendte Hornustlove.
 Den stasser sig selv og andre saliggisrende Nydel-
 ser, Følerie forkunstler sine virkelige eller fos-
 regivne Følelser og Bevægelses, uden at vi kunde
 blive de modtagne Indtryks Sandhed vaer; den
 er ordriig klynkende forsængelig, og vilde gierne
 viise sig for heele Verden; men uden at tee sig i
 Handlinger; den beroer endelig blot paa dunkle
 Følelser af det, som Menneskene holde for moralst
 flent, og moralst hæsligt. Den overspændte

Følsomhed gaaer paa Dieblæket over i Hensysselset, eller en dyb Beemod; den vil altid føle mere end andre, have lidt, mydt meer end andre; den kommer i Fortvivlesse over hinnt eller denne moraliske Desharmonie, og der hvor den troer at opdage skonne Sympathier og Hiertes Udgydeser smelter den hen i kieselent Sværmerie.

Fra begge de sidste udmærker Omfindelighed sig, som udtrykker en høj Grad af Evne til at modtage de ubehagelige Følelser, især Upistilie og Brede. Den Følelsiske røber et hylkelsk, den alt for Følsomme et spigt, og den Omfindelige et udannet Herte. Saa væsenlig en følende Siel maae være forenet med den skonne Omindelighed, saa vigtigt er det, at serge for, at Føleavnen i Staden for at forfines, ikke overfines eller fortioles. Det kommer her on paa den vedbørslige Bestemmelser af den Grad af Føleavne, som efter et firesold Hensyn maae skee.

I Hensyn til Følelsernes Mængde. De maae, mine smukke Læserinder, ikke eene have Aand for eet Slags Følelser, ikke f. Ex. blot for Glæde eller Sorgmod o. s. v. Deres Siel

maae staar lige aaben for ethvert ædelt Indtryk af Livets mangehaande Gienstande og Stillinger. Saasnart De ligge vilkaarlig under for mange Indtryk, bestander Deres Siel sig ikke i nogen sund Tilstand; kun Folkevnens almindelige Erritabilitet skyter til almeen selvirksom Nydelse. Den quindelige Bestemmelse forbrer en saadan Siels Sundhed, at den for hver Følelsens Tone netop kan give saa tit og sterket an, som den heele Tilværelses Harmonie forbrer. Tilstad ikke Deres Temperament og Kunne formegen Indsydelse; adspreed Dem, naar De hænger for fast ved visse Føleller; seg ved tungslidige Anstod muntre og lystige Selstabber; vend ved for sterk Hæng til Lystighed Deres Blik paa rørende Lidelsesscener.

b) I Henseende til Følelsernes Livagtighed. Naturen har givet Dem den skinnende Forret, at føle varmere og mere levende end vi; til Dem sinler saamangen Glæde, som vi gaae følesløse og folde forbi, men og formerker saa mangen Lidelse i Deres Siel, som vi let opmunde os mod. Deres Folsomhed kan blive en Ledelinde til Dyd; i dens Folge er Blidhed,

Boielighed, Smag for det Skionne, Følelse for sand Skam, og Kydskhedens Bardighed; og er dette i Deres Hierte bleven til en levende Enthusiasmus til en stadsæstet Idee, er Deres Dyd maastee grundfæstet for evig; men troe ikke Deres naturlig gode Felsomhed for meget, alt øste aabnede den sig for Lastens sode Gift, og forte mangen ubekymret Pige umærket til den strækkelige Afgrunds Bredde.

c) I Henseende til Følelsernes indbyrdes Afvexling har man at agte paa Hastigheds Graden. Ved alt for lang Dvælen opkommer ædelt Hæng, Lidenslab; ved alt for hastig Vorlskyden derimod Letfind, Glanevurnhed, Toilesloshed. Glæde og Smerte iiile hastigere forbi i den qvindelige Sæl; thi ugunstig vilde Deres Lod være, naar Deres Følelser ligesom de ere mere levende, ogsaa holdt fastere ved. Men Deres Følelsers Livagtighed staer i omvendt Fors hold til Deres Hurtighed, og her er Neglen: hversken at lade sine Følelser gaae for hurtig over, eller trænge for dybt.

d) I Henseende til Følelsernes Værighed o: den vedholdende Indflydelse af mange Følelser,

nemlig de moralste Folkeser, der stedse maae være nærværende i Sjælen, og ligesom udgise de øvriges Holdning, henved Deres Aand til de store Ideer: Gud og Forsyn. Van Dem til behorig at vurdere en Handlings Folger, og betragt alle Folkeser efter deres moralste Nytte. Herved skalde De Dem i Stand til, i hver Stilling af Livet hverken at føle for meget eller for lidet, hverken for sterkt eller for svagt, hverken for foranderlig eller for vedholdende. Hine sædelige Grundideer, forbundne med rigtig ordnet Folkeevne, ville eene give Deres Caracter det Hovedtræk, der fortienner Navn af quindelig Aandsstyrke.

Forsængeligheden spiller en af de vigtigste Roller i den quindelige Caracter; den bestaaer i den Begierelighed, snart ved virkelige Fortrin, snart ved blotte Smaating at giøre sig gialdende. Besidder et Fruentimmer virkelig Legems Aands og Hiertes Fordele, eller Fortrin i visse Kunstsærdigheder, er det et fornærnende Indgreb i vor egen Bedommelse, naar hun ophørlig stiller os dem til Skue. Hun giver derved tilklaade, at hun ikke tiltroer andre saa skarpt Blik, at de kunne blive hendes Guldkommenheder vær, eller hun vil der-

ved tilstvinge sig vor Agtelse. Begge Deele ere Misgreb; thi den forståndige lader sig ikke blænde, troer kun sine egne Hine, ved selv bedst at undersøde det agtværdige, og lader sig aldeles ikke påstvinge Agtelse for andre. Søger den forsængelige ved blotte Småting, og ved saadanne Ting, som aldeles ingen Verdi have, s. Ex. ved Modestyge at glimre, eller opoffrer hun de vigtigste Pligter for denne Lidenstab, maae vi ynke hende, eller see os nødsagede til at foragte hende..

Her er overalt Misforhold og Usandhed mellem Folksel og den Gienstand, der vækker denne; det eneste Mittel til at forebygge denne Fejl, og arbeide den imod, er, at lede og berigte vore Domme om moralske Gienstænde. Hvorvidet alle sinialige Lidenstabber fordres med quindelig Verdighed og Skionhed, og meget mere udrydde denne, vil jeg endnu engang komme tilbage til.

Naar mine Læserinder efter disse Forstiftere
Have dannet det menneskelige Gemyts Grundævner,
Er kændelse sævnen ved at lære alt det, der
oplyser Deres Forstand i den Kreds, Naturen har
afstukket for Deres Bestemmelse, Begiærev.

nen ved Forbedring af Deres Billie, uden Twang at underkaste sig den høieste Moralløv, eller med andre Ord, naar De ved at dyrke disse to Ævener have erhvervet Dem Kundskaber, Færdsigheder, Klogskab, Wiisdom, Vid, Artighed og Landsstyrke, flettes De blot for at hæve Dem til Deres Rions sande Fortræflighed, Unde og Gracie, hvortil Naturen gav Dem en tredie Grundævne.

3) Føleavne *) i snevrere Forstand, eller Smag for det Skønne, og Sind for det Høje.

Smagen hænger inderlig nære sammen med Fornuftens og den moralste Følelse, og man bliver des lykkeligere i Fornuftens Dannelse, jo mere man forædler denne. Smagen er i Grunden ikke

*) Følelserne ere overhoved sandselige eller aandelige; høje frembringes ved Indtryk paa den udvortes Sandselighed, disse ved Forandringer i vor Gemt, som vi ere os bevidste. De sidste tilføre os enten Erkændelses (dens theoretiske Fornuft) eller Sædelighedens (Vilhjelms den praktiske Fornuft) eller Smagens Glæder, alt estersom Belbehaget kommer af Følelse for det Sande, Gode eller Skønne. De første hedde Forstandssølelser, de andre moralste, og det tredie Slags æsthetiske Følelser; om de sidste tales her.

andet, hvorved man føler Tilbøreligheden for det sande og gode, altsaa virker den naturligvis Kærlighed for dette. Tilsige vækker den Følelse for Orden og Overensstemmelse, Modbydelighed og Foragt for det Slette, Uordentlige og Hæslige, og det Menneske, i hvis Siel den gode Smag har opnaaet sin fuldkomne Dannelse, er i sin Tankes og Handlemaade regelrigtigere, behageligere, og fejligere end andre Mennesker. Han er saa vant til en bestandig vedholdende Opmærksomhed paa Orden, Sommelighed, Belæstning, og Skinsched, at han forsøger alt, hvad der er dette imod. Han vammes ved alt spidsfindigt; sophistisk, tvunget og unaturligt i Tanker og Handlinger.

Naar den gode Smag synes ligesom mange Personer medfød, kan Grunden tildeels ligge i Organers Fijnhed eller en særdeles Livagtighed af de øvrige Sæleevner. Men tildeels ligger den sikkertlig i den lykkelige Forfatning, hvori de vare fra Ungdom af, hvor alt, hvad der omgav dem, ved Harmonie, Symmetrie, sion Form, virkede paa dem, hvor de i den Maade, hvorpaa de Personer, der omgav dem, yttrede sig, talte, og handlede, ikke saae andet end Udrykt af en sii

æsthetisk Følelse. Er ikke altid Sædelighed forbundet hermed, noies man, saasmart kun Sanderne ved Skionne former behagelig rores, saa er Smagen blot fin, og de sandelige Følelser ere uddannede paa hoieres Bekostning. Men lægges tillige det Gode til det Skionne, det Skionne til det Gode, saa opkommer hinndelere Smag, der udbreder sig over alle Domme, alle Handlinger, alle Samtaler, og gier Dyderne til Gratiernes Søstre.

Vi ere alt vante til at forbre en fin ædel Smag af Fruentimmeret, fordi de høje æsthetiske Følelser, Naturen har lagt i hændes Føleevne, berettige hertil. De ere Dem selv denne Dannelesse skyldige, fordi i den Kilden til tufsende Nydelser ligger, og af den Kvindelighedens tilstrækende Skionne, dens Tryllekraft udspringer, hvorved Kvinden overalt sees saa feirrig.

Fruentimmerne behove altsaa ved deres naturlige Hæng til at søge det Skionne overalt, blot at sørge for, at deres gode Smag bevareres for Ødelæggelse, de maae dersor især flye enhver Omgang, hvor denne kælne Følelse kan sloves og fordærves. Deres fine Smag lærer

Dem alt tidlig at kende det smagløse (Mångelen paa Smag) det af smagelige (den falske Smag) det, der fornærmer Dre og Die, ved Sammensigning med det modsatte, vanner dem ogsaa alt i det Smaa, i alt, hvad de besidde, og ansordne, at ogsa Sandsen for det Harmoniske og Behagende.

Et positivt, og et ligesaa let som ufeilbart Mittel til at danne Smagen, er Rydelse i Naturens Tempel. Dæn tidlig Deres Die til Naturens Skionhed, syld Deres Phantasie af dens mangfoldig Skionne Former, dens rige Sammensætninger, den yndige Farvegivning, med Ideer af det Skienne. Uformært vil hos Dem opkomme en Bestrebelse efter at blive disse Skionheder liig. De vil bestrebe Dem at indpræge alle Deres Handers og Deres Aands Værker Naturens Stempel. Alt, hvad der omgiver Dem. Deres Hæsiger, vil forestille Dem dens Skionhed, og erindre Dem, at De ere dens Born.

I Naturen maae De opsoge det høieste Skiennes Ideal, i alle dens mangfoldige Yndigheder, i det Store, som det Smaa, i den blytende Martsviol, som i den brusende Ocean, i

Maibøiens Jomfruegrønt, som i dens Høstklæde,
i Morgenens vordende Glæds, som i den henfa-
rende Aftensrøde, i hver Aarstidernes Skikkelse,
hvert Skifte.

Hvor riig er Naturen paa Skionhedens Bis-
leder, naar vi overslade os til de Kølelser, den
vækker i os! See hen i hin af Aftensolen oply-
ste herlige Dal, og De fornemmer det Muntes-
res, Blides, Venliges, Besvillendes,
riges, bestandiges, mildt bevægandes
Kølelser vaagne i Deres Barm; med eet Ord,
De findes Deres Hierter hensmelte i Kærlig-
hed. Hvorledes maae De altsaa være, naar
De selv vil frembringe denne Kølelse hos Deres
Medstabninger? uden Twivlaaledes, som Natu-
ren, Himmel og Jord forekomme Dem i dette
Dieblif.

Hørst munter, altsaa indvortes tilfreds
med sin Tilstand, Glædens Udtryk er alt i og for
sig selv behageligt.

Saa bliid og reen, som denne Zephyrs
lust, som dette bølgende Lys. Alt hastigt uds-
tommer, dover, blænder, men det stille, ange-
nemme fornøjier. Hvorfor saae alle Gienstande i

Aftensolen et saa tilsløkende Spil, om de endog ved Middagssolen synes at være noget Almindeligt? fordi da Lysets Grad er saa passende til vor Geekraft. Saaledes maae ogsaa alle Kraefter i Mennesket, som gav ham Fortrin, Forstand, Mod, Munterhed, i deres Utringer nedstemme, og formilde sig noget, naar de skulle giøre behagelige Indtryk paa den største Deel af Menneskeve.

Fremdeles venlig og velvillig. De Træk, som udtrykke Kærlighed, maae være i hans Ansigt, i hans Aldfaerd; hansaabne Herte, som gierne vil fornsie de andre, maae vise sig i Alt, hvad han siger og gør, og i Maaden, hvorpaa han gør det.

Men og riig; riig som denne Egn paa Producter, saa riig paa Forestillinger, Tanker, meddeelende Kundskaber. Nytte og Frugtbarthed er en Folge deraf. Det sionne Land nærer stedse sine Indbyggere. Det virkelige behagelige Mensneste er det, som underviser sine Medbrødre, og hielper at danne dem.

Til alt dette maae endnu Bestandigheden og Liigheden komme. Den er det, der giver de sionne Ting det virkelig elskværdiges

Bærd. En Dag, hvor folde Bygger afverle med
herde Soelblit, eller en trykende Middagsheede
folger oven paa varste Morgenvinde, er besvær-
lig; men den Dag fremrykker, hvorpaa Baar-
eller Høst-solen fra sin Opgang til sin Nedgang uds-
breder en lige blidt Barmie, en lige mild Glands
omkring os. Et Menneske, hvis Luner ofte af-
verle, er, saa behagelig end Hans gode Luune
kan være, siælden elstet.

Men dog maae og en bliid Bevægelse
ligesom i Naturen, være i Menneskene, naar de
skulle være elskeligst. Mattens Stilhed er ærværs-
dig, ikke behagelig; en sagte Susen i Lusten op-
liver en heel Egn. Paa samme Maade maae det
behagelige Menneske være muntert, og dog sat,
ikke eensformigt og stivt, men dog ikke svæve fra
den eene Øerlighed til den anden.

Den heele Naturs Sammenhæng vilde for
os være det høieste Skionne, naar vi et Diblik
kunde omfarte det. Hvert stont Heelt af Kunsten
er i det Sman et Astryk af det høieste Skionne i
Naturens store Heelt. Hvo eengang ved roelig
Betrægning af Natur og Kunst har vant sig til det
Skionnes sande Nydelse, vil aldrig mere kunne

forsuge denne ædle Fornsielse; hans Øie, Øre og Hjerte er åabent for utallige Ting, der ere andre en Daarstab. Han udvikler det hensigtspas- sende i dens Anlæg, han bliver det mangfoldiges Overeensstemmelse til Enhed ogsaa vær der, hvor det uvede Øie endog troer at opdage noget hæs- ligt, og disharmonist. Hørelser for det Skionne og Gode ere nærlagtede, og et for det Skienne keentskamt Hjerte vil beslettere staar åabent for Sandeligheden, da Skionhed føles med reent Welbehag, uden Hensyn paa Egennyt- tens Interesse, og Sædelighed forlanger en reen Glæde ved det Gode, og dens negennyt- tige Fremstilling i den upvortes Handling.

Forbind Øe med Betragtningen af den skionne Natur Smag for de skionne Kunster, Digte- og Tone-kunsten, der førse Dem saamange Blomster paa Livets Stier, vække hver ødel Hø- relse i Deres Bryst, og i hver Stilling, paa hvert Sted, i hver Alder, blive Deres uadskillelige Venner. Musikken vil vænne Deres Øre til skienne Toners Harmonie, og have Deres Siel for de ødestille Hø- relser. Forsøg det selv ved de bilden de Kun- sters Værker at opføge, udvikle det Skionne,

Ædle og Store, og De vil blive overtydet, at den Unde, et regelret Ansigt, en skøn Skabning, en ædel Stilling medfører, eene er grundet i den moraliske Godhed af den Gøelse, som deri taler til Hiertet. Staae De hen for et udtryksfuldt Skildrerie af Menneskekiærighed, af Vensteb, af Tak-nemmelighed, af Egtekærighed og Troesteb; læs disse Dyders Exemplar i Historien, og De vil henrives til Esterlignelser.

En Pige, der paa denne Vej blev fortroelig med den skønne Natur og den skønne Kunst, vil umærket bringe det skønne af ethvert Slags over i sin egen heele Tænke- og Handle-maaðe; hun vil læres af en hemmelig indvordes Stemme, hvad ved enhver Begivenhed, paa hvert Sted, i hvert Forhold, er naturligt, frit, skønt, godt, og velanstandigt; hun vil faae en finere Gøelse for alt, hvad Kunsten esterligner, blive en Fiende af alt twunget, kunstlet, unaturligt, og kun finde slet Smag deri, selv naar Moden erkærede det for god Smag. Den sande Forstionnelses Aand vil led sage hende overalt: ved Matbordet, som i hendes Huusbybler, i Omgangen med hendes Els-kede, som i gode Venners og Bekendtes Samqvem,

Hun vil give en Mages, en Moders, en Hunsmoders, en Selkaberindes Pligter en hoiere Vardie, i det hun allevegne ved Afsverling og Myshed er i Stand til at fremkalde behagelige Foelser. Hendes Dragt, hendes Pynt, den ubetydeligste Smaating, vil under hendes Hænder faae ny Unde, der med sed Magt tilsprager og lænker os. Hun vil overlade sig til muntern Spog, uden at fornærme, vil dadle, uden at være knarvurn og trættekiær, vil tale om andre uden at bagtale, vil besale uden at være bydende, vil være veldædig uden at prale — hun vil allevegne offere til Gratierne, giøre Dyden selv fortryllende, og umodstaaelig tildragte Mandens Herte.

Ogsaa det gode Skuespil forhoyer den qvindelige Forstienelses Aland. Her seer Pigen, hvorledes sionne Figurer ved en bliid Tale, ved en rørende Sang, ved Afsverling af let Bevægelse og ædel Stilling behage; her bliver hun opmærksom paa Udtrykkets egentlige Gratie, ved sionne Miner, og paa forstændige Caracterers Udtryk. *)

*) Cui bono?

Men uden foregaaende Indvielse i det Skionnes Philosophie, uden at kunde forstaae og vurdere den forskionnede Naturs herkende Udryk, vil Skuespillers Besøg være unyttigt, ja endog skadeligt; uden sand Smag for det Skionne blive Ideerne overspændte, den fine Gelelse udarter enten til grammende Folerie, til naturfridig Uttring af Omfindelighed, eller til Coquetterie.

Sands for det Høje fuldender den. Det til det moralste Gode, som alt Smagen for det Skionne cabnede; det blot skionne og gode i Natur og Kunst behager, er angeneint og frydende; vort Blod løber stille og usofsyret gennem vore Arær, vi føle os noget nedspændte; vi nyde roelige, naar det Skionne lader sine veldædige Virkninger gaae over i os. Men Welbehaget i det Høje, virker med stærke Slag, er henrivende, og griber Gemyttet umodstaelig; vort Blod røller stærkere, vort Hjerte bantet. En Nose, en yndig Egn, en Amor af Paulsen, en Edlis Kierlighed er skion; den ubegrænsede Stiernes himmel, Oceanets umaalslige Glade, en Vulkan's Ildsprud, Lynblinket i den bragende Torden, den

lidende Lobkoon, en Sapphos Kjærlighed ere
ophøiede Gienstande. At troste sin bekymrede
Ven, virksom hiespe den Trængende, er skient;
men tilgive den Fiende, der rovede os Ere, Lyk-
ke, Hormue, og Alt, i Staden for at løste Hæv-
nens Arm mod ham, veldædig at lyde ham Haan-
den, rive den ulykkelige Frenimede med egen Livss-
fare uden al Forhaabning og Regning paa Tak og
Ven udaf de dræbende Flammer, eller de slugende
Bolger, det er hosit.

Følelsen for det Høie bestaaer i en
frivillig Fornuftens Oplevelse over det, Naturen
fremstiller os, som stort og mægtigt, saa at Ind-
bildungskraften, just i det den begynder at synke
derunder, opleves af Fornuften intil uendelig-
hed. Vi synke under hin umodstaelige Magt,
som Naturvæsener, men som Fornufvæsener hæve
vi os over Alt, omfatte Alt. I det vi have en
Lyft i saadanne Gienstande, oprette vi i vort In-
derske Dyden en Throne over Sandeligheds Lis-
lolkeler, over Lidenskabernes Storme; vi see fra
den stiernefulde Himmel tilbage i os selv med en
styrket Følelse af vor til uendelig Værdighed be-
stiente Land,

Naar end Fruentimmernes Følelse meere
saaer an for det Skionne end Høie, ere de dog ikke
desmindre i en meget høi Grad i Stand til de
store og ophoede Følesser, og vi vilde tilforlades
lig østere see disse hos dem, naar Anledningerne
dertil vare hyppigere for dem, naar ikke Mændene
paa deres Side ved krybende Smiger for Fruen-
timmerne, ved flauie Giaserier og Taabeligheder
qvalte denne Følelse hos dem.

Ogsaa her see vi imidlertid Kionsegenstabers-
nes vise Fordeeling, maae ogsaa her beundre Na-
turens vise Straben, at forbinde begge til en har-
monisk Enhed. Ligesom den mandlige Aands
Strænge maae svare til Følessen af det Høie,
saaledes er den quindelige meere stemt for det
Skionne, dersor tillikender og allerede den
almindelige Erfaring Fruentimmerne Smag.
Medens begge Kion tildrage hinanden, mo-
des Aandsegenhederne hos hvert, og
meddeles hverandre. Manden saaer i Oms-
gang med Fruentimmer mere Smag for det
Skionne, og Fruentimmer i Mænds Selskab mere
ophojet Følelse, og saaledes bliver det eene

Kjen det andet nyttigt, og uundværligt. Forsædning.

2) Det qvindelige Legems Forstisnelse. En dannet Forstand, et forædlet Hiere, en forfinet Smag besidde alt i sig selv den Kunſt, at forſionne Legemet, i dens størſte Guldkommenhed, dens heele Omsang, og dette Kapitel er altsaa, naar hūnt er ſteet, ganske unytigt og ubrugbart for et ſaadan dannet Fruentimmer, da hun forſtaaer og ſøler Alting bedre, fordi hendes fine Forſionnelſes Høleſe er langt ophojet over Alt, hvad der ligner at læres efter Regler.

Altsaa var dette Capitel for Fruentimmer, som den indvortes Skionhed flettes? langt mindre; en Pige, som paa et Par Dages Tid har antaget viſſe Miner, Stillinger, Bevægelſer i at gaae og dandſe, ſom hun kan have ſeet dem paa Theatret, ſom pynter og ſtadſer ſig efter Modejournalen, fordi det er Mode, en ſaadan Pige taber ved ſit Kunſtſerie hundrede Gange meere, end hun troede at vinde; thi vi kan umuelig uden Væmmelſe taale denne Modſigleſe i hendes Væſent. Den, der vil fremſtille ſig ſkion, den, der vil opvække et Belbehag ved ſin Skionhed, den maae

fele skjort; blot derved bliver den Kunst at forstionne sig til Naturers frie Værk. Natur er ikke andet, end den store Kunst, nei at have nogen Maneer, og for denne store Kunst gives hun en eeneste Skole, en Skole, der faaer dem alle aaben: den Skole, hvori de lære at tænke skjont, og føle skjent.

Dg naar i denne Skole Deres Minnestebed fuldmodnes, naar ved Deres Aands dannende Kraft Regelens Værk er gaaet over til Natur, sion Kunst og sion Natur er eet, træd da ind i Verdens Glæds, bsi Dem under den conventionelle Omgangs Lænker, buk Dem endog under Modens tyranniske Lag, Gratierne vil dog ledsgage Dem overalt, og Deres kunsføle Kvindeligheds almægtige Tryllekraft rive hver Aand, hvert Hiert til sig.

Da Aandens Forstionnesse er den uestergiveslige Betingelse ved den legemlige Skienhed, og den udvortes Unde og Gratie, havde jeg ikke eet Ord meere at lægge til dette Capitel. Men da udvortes Skienhed gialder saameget hos Dem, ogsaa virkelig er meget vigtigt for Dem; maaeg jeg viise Dem, hvad den forstandige Pige,

og hvad Daaren gør, for at forstisne sit
Legeme.

Til Fruentimmerets udvortes Undig-
heder høre overhovedet Skionhed, den høie-
ste Reenlighed, Legems Smidighed,
smagfuld Praktledning.

a) Legemsskionhed. Det er Usigt
for hver Pige, ikke blot ikke at foragte den Grad af
Skionhed og Sundhed, der blev heude til Deel,
men og ved saadanne Midler, som Naturen fores-
skriver eller tillader, med at Forsigtighed at ved-
ligeholde den; men at vilde gisre sit Le-
geme smukkere, end det er, er et daarligt,
forgiaves, og ydermere i de fleste Tilfælde, skas-
deligt og for Skionheden ødelæggende Foretagende.

Et regelrigtig dannet, og af Naturen skion-
farvet Ansigt, hvis bludrøde Farve efterhaanden
taber sig i et reent Hvidt, er efter alles Udsagn
den første Fordring ved den quindelige Skionhed.
At efterligne og levende at fremstille et saadant
skiont Naturcolorit, er Kunstnerens store Ideal;
men at opnaae det, var han endnu aldrig i Stand
til. Hvilken Daarstab er det da, naar et Fru-
entimmer i nogle Timer for Matbordspillet vil

fuldbringe, hvad Naturen saa mange Aar forgives
ves studeerte paa! —

Det er ganske unmeligt, at et sminket Fruentimmer kan være saa skont malet, at man ikke skulde seee og kende, hun var malet med Sminket, med den suineste, dueligste, selv med Juels Pensel vil hun ikke blot ei opnaae Naturens Maling, men hun vil endog med sin kunstige Maling intet Velbehag opvækker, thi man betragter den skonne Farve hos hende ikke som noget hende tilhørende, noget blivende, men som noget laant, paaklæbet, som hver gemeen Tes, og den hæstligste Figur kan klæne paa sig; man føler det blot endnu mere, at hendes naturlige Skionhed sattes noget vigtigt, siden hun søger at skule Mangelen. Langt klogere handler et Fruentimmer, naar hun slet ikke synes at vide, at hun sattes nogle Undigheder; thi andre oversee lettere hos os, hvad vi ikke skule, hvad vi selv synes at oversee.

Mennestenes Smag er vel underlig nok forskellig, men endnu har man aldrig seet nogen, der fandt meer Smag i et Fruentimmer, fordi hun var sminket — der gierne havde lysset en malet

Kind, om det saa var den nydeligste Farve, den var besmurt med. Meget mere taber den al Dinde, den bliver væmmelig, og man foræller hinanden med Uwillie, at Personen ikke er saa smuk, som hun seer ud. Ubegribeligt er det, hvor forærtige Fruentimmer kunne drømme om, ved sag forkeerte Midler at behage Mændene.

Alle Sminker have, efter deres Bestanddele, en forstærklig og stedse stadelig Indflydelse paa Huden; nogle ere øtsende, de angribe Huden, og øde sig ind i den, de fine Ansigtstræk tabes, Huden bliver udslaaet, guul, bleg, undertiden rød; andre ere sammentrækkende, de giere Huden rue, haard, skruppet, ryntet. Især indsue de kalkagtige Sminker den fine Olie, som adskiller de utallige under Huden liggende Gedtdruser, hvors af den fine Leint egentlig kommer. Men alle Sminker have den almindelige Fejl, at de forstoppe de fine Aabninger i Huden, og altsaa tilhagedrive den unhyttige Stof, som vi tabe ved umærkelig Uddunstning, og som da bliver skarp, især fastar sig paa Hovedets, Ninenes, Tændernes Nerver, og foraarsager Migraine, Svimmel, Vapeurs, Tandpine, o. d. l.

Under denne livløse Fernis see vi ikke huine den verlende Sindsstemnings sine Træk, huin Elskelighed, huin Unde, huin Sialens Tryllekraft, der lænker og henrykker os, fort, ved Sminken tabes alt det, der eene gør Qvinden til den elste værdige Qvinde. Sminke er den største, den farligste, den meest forstyrrende Fiende af al qvindelig Skionhed.

Naturen tager overalt tilbage, hvad den har givet, og forstyrer, hvad den har giort. Men den menneskelige Viisdom bestaaer i, at lade Naturen gaae Forstyrrelsens Gang saa langsom, som mueligt. Den forstandige Pige vil altsaa ikke gjøre sig skinnere, end hun er; hun søger kun at blive saa Irnge skion, som Naturen til-lader det.

Naturen foreskriver de Piger, der saalænge mueligt ville blive skionne, og, hvad endnu er meere, tillige sunde — tre gaarste simple, gaarste ufeilbare Midler, og disse ere Ar heid, Maadelighed og Sialeroe.

Arbeide et Middel til at bevare Skionheden? man smiler; og dog er det afgjort, at det hæftigste Arbeide ikke er saa stadeligt for den qvindelige

Skionhed, som Lediggang, thi denne forstyrre tilligemed Sundheden det, Damerne elste meere end Sundhed, endstiondt det er umueligt, den kan bestaae uden denne.

Lediggang forstyrre hin rasse Livelighed i alle Bevægeler, der udgør et smukt Fruentimers største Unde. Den slapper de fasse Dele, hindrer Safternes rasse Omlob, hvorved de hødes reene for al Skarphed. Armene blive slappe, Kinderne falde ind, Huden taber Livets skionne levende Farve, bliver tør, ureen og rue, og Skionheden hendør,

De nyttige og nødvendige Arbeider, Konerne, som Mødre og Huusmødre have at forrette, ere for deres Skionhed og Sundhed de hensigts passeligste. Overalt inddysser den Bevidsthed at have opfyldt deres Pligter deres Siel i en stille glad Tilsfredshed, der er af høieste Indsydelse paa Skionhed og Sundhed.

At spadsere er vel og en Bevægelse, men det er himmelforskiælligt fra at arbeide, thi det sætter kun nogle Deele af Legemet i Bevægelse, men Arbeidet alle. En Spadseregang maae ikke være andet end en Vederqvægelse efter Arbeid, og

skal den være det, maae den skee i fri Lust. Den friske Lust har noget balsamisk og quægende, renser Blodet giennem Lungerne, farver og varmer det, besordrer Magtysten og Kordøielsen, og indbyder til en blid Sovn. Afveylende Egne, Heie og Dale, Marko og Lunde, ere meest vederquægende for Legem og Sjæl.

Denne Pligt for Skionhed og Sundhed maae opfyldes vedbøldende, d: daglig, ikke kaustee een gang om Ugen eller Maaneden. Naturen børger intet; den lader sig hverken betale sin Gield forud eller bagester, og netop ved, at man eengang ret arbeider, eller spadserer stært og meget, og saa igien heele Uger intet gier, gier man sig meest Skade.

Mellem alle siddende Syssler er ingen saa farlig for Sundhed og Skionhed, som Spil; den forstørre meest Legemets Irritabilitet, styrker Gafternes Drist til de irritableste Deele. Jeg känner intet, hvorved Legem og Sjæl staae i et saa paafaldende Missforhold, som ved Spil, i denne spændes og forurosliges af hæftigvirkende Pindenskab, hiint holdes i største Uvirk, som hed.

Det er af meget vigtige Grunde ikke ligegyldigt om man sover om Dagen, eller Matten. Naar Naturen slumrer, da slumre De med, at De kan vaagte igien forynget med den.

Umaadelighed i at spise og drikke er en længe erkændt uopholdelig Ødelæggende af al Skønhed og Sundhed. Vore Damer ere imidlertid saameget mindre denne Fejl underkastede, jo mere de ved den sædvanlige Uvirkomhed røve dem selv den Muelighed engang at funde være umaadelige. Jeg behøver kun her at advare Dem for den alt for hyppige Nydelse af de sure, stærke, saltede, rogede, stærk krydrede, og seede Spiser; men vogt Dem især for hidsige og varme Drikke. Drik aldrig Viin uden Vand og aldrig daglig meer end 2 Kopper Kaffee eller Thee.

Brede, Ergrelse og andre vedholdende og hæftige Lidenstaber gjøre hæslig; de fortælle ikke blot det skionne Ansigts Miner, men de undergrave og saa meget desvissere Sundhed og Skønhed, jo tiere de komme igien. Herredom over Deres Lidenstab, indvortes Tilsfredshed med

Dem selv; det er to af de reeneste Skienhedskilder, der kan give Dem en Engels Nude, og rørende Uskyld.

b) Den høieste Græd af Reenlighed. En Ting, der kostet saa lidt Umage og Bekostning, og dog gior Underværker. Et Fruemanners Reenlighed i alt, hvad der er paa og om hende, Legem, Dragt, alt Hæstlab, til alle Tider og under alle Omstændigheder, i Negliger som i Gallaklæder, i Ammestuer, som i Biñværelset, er den sande Sminkle for den quindelige Skionhed, Skadesløsholdelsen for Hæslighed, Alderdommens Maske, og det eeneste Pynterie der klæder det andet Kion vel. Den største Simpelhed, forbundet med største Reenlighed, er Natborrets største Landom. Det er Oprigtighedens Bilslede, Beskedenhedens Symbol, og den gode Smags Tegn. Maler jeg nogensinde Elskovsgusden, sagde et *) fint følende Menneske, sminker jeg ham med en hvid Nathue og en fin Skiorste, hans Bue sylder jeg med Landskikkere, i den venstre Haand giver jeg ham et Korstlæde og i højre en Svamp.

Den jodiske, mahomedanske, indiske og andre Religioner, have ophøjet Neenigheden og hyppige Tvaertninger til Religionsøvelser, da de foruden deres Indflydelse paa Sundhed og Behagelighed forudsatte visse Forhold mellem Sædvens og Legemets Neenhed. En berortet Læge paastod, at Omsorgen for Landene, formedelst den Virksning Alandens Neenhed har paa Hierenesbrerne, bidrog noget til Munterhed.

c) Unstand, Legems Hændighed, og Smidighed i at gaae og staae, lade sig ligesaalidet betegne med Ord, som lære efter Forstrift. Men oploser man her det fine Forhold i sine Deele, vil man finde, at det ikke lige ger i vedtagne Alrtigheder, men i Udrykket af elskværdige Egenskaber, eller om man tor sige, i Hølelsens Drift. Hjint barnlige Væsen, hjint naive og dog sine Forhold, hjint saa omme Smil, hvorpaa man ellers kænder Behagelygens sædvanlige Træk, ere her Oprigtigheds, Ligefremheds og Usyldes Billeder; de smaa Kunsterier forraade den meest levende Hølelse; Munterheden er den indvortes Noeligheds Udryk; den nærtlige og utvunngne Tone forkynder en frie Sigts-

ædle Tillid; der ikke behøver at være bange for at giennemstues, og Blidhedens Blik, Stilling, Bevægelse, Gebærder, maler Tilbøjelighedernes Blidhed. Saaledes er det med alt andet. Hün Blik har blot gjort et saa levende Indtryk, fordi det forudsætter en smigrende Følelse, og i det man beundrer hün ædle Gang, hün majestetiske Legems Holdning, eller hün skionne God, der ved Dandsen synes at bæve, grunder man, uden at være sig det bevidst, derpaa visse Formodninger i Henseende til Caracteren, der ikke i alle Stykker ere falske, siende Gienstandens Caracter øste er saa forkryttet, at man let kan tage feil deraf.

Boruden Naturlighed i Anstand, gives der endnu een Egenstab, som især egner Fruentummet; det er Beskeedenhed i Anstand. Det er besleddent ved sine Stillinger og Gebærder at robe, at man har Hoiagtelse for andre, og ikke af andre fordrer nogen sædeles Opmærksomhed, at man tilstaaer andre meere Rum, meere Frihed og Værd, end man forbeholder sig selv. En Pige eller Kone, der teer sig saaledes, som hun var den eeneste eller første, som synes at forrænge eller indskrænke alle de andre, taber overmaade meget

af sin naturlige Skønhed, vi undbrage hende uvilkaarlig vor Opmarksomhed; hun bliver sit eget Kien til Forargelse, og os til Spot; men Pigen med det blye Blik, med den beskedne Tilbageholdenhed, med den omme Bestræbelse ikke at gaae nogen i Beien, med de sagtere stillere Bevægelser; en saadan Pige vinder fremfor den skønnere men ubeskeden vor heele alvorlige Opmarksomhed, og vi bringe hende gjerne vor hertelige Hylding.

Dandsekunst, Omgang med Personer af ædel Smag, ere uundværlige Hjelpemidler til at giøre sig hine skønne Udtryk i de udvortes Træk; men hvad alt saa ofte er sagt, og aldrig nok kan siges: Kunstens Forfinelser maa gaae over i Naturens Unde, naar de skulle indeholde Sandhed og være tillokkende.

c) Ved en reenlig, simpel, med Smag valgt Paaklædning, hæves ikke blot det kvindelige Legems naturlige Undigheder, men hvad endnu er vigtigere, Det lader os tilsige Slutte til Sialens Smag, Ordenskærlighed, Reenhed, og Bestedenhed. Paaklædningen skal

bestemme Legemets Uttryk, som Legemet Cicelens. Det heeles Symmetrie maae ved intet Tilsnit ta-
bes, og Lemmernes frie Unde maae ved den
af Naturen anviiste Adstillelse af Legemets Deele
blive synlige. Blusfærdigheden besaler
Dem, at bedække Deres Legeme saa
saar vidt, som skee kan, uden at hin-
dre dets natrulige Bevægelser og Sys-
ler. Et Drapperie, som Legemet skinner igien-
nem, er næsten varre end slet intet; det viser paa
engang Forbindeligheden at bedække sig,
og Tilbøjeligheden at unddrage sig denne
Forbindelighed. At bedække Legemet, og netop
lade de Deele være blottede, som skalde være meest
skulde, er ligesaa lidet fornugtigt handlet, siden
da Beklædningen har saa godt som ingen Hensigt.
Fruentimmer, der pynte sig formegent, behage os
aldrig — vi ansee det, som en stiltiende Tilstaa-
else, at de til at behage behøve frem-
med megen Hielp. Ogsaa her gælder
den Regel; den der vil være smuk, maae
ikke vilde giøre sig smukkere, end den
er. Men althermindst behager smuk Pynt paa et
mindre smukt eller endog hæsligt Legeme; den giør

det ikke blot endnu hæssligere, men formedelst den fremspringende Contrast endog latterligt.

En Pige, som vi let kan see paa, hun ans
vender for megen Lid og for mange Venge paa sin
Pynt, vækker et meget tvetydigt Begreb om sine
Egenskaber, som Huusmoder, og vi tage hende
ikke let til vor Hustrue.

Pigens Politie i Henseende til Omgang med Mandsionnet

er for hendes gode Navn, for hendes tilkommens
de Lykke, af største Vigtighed. For at behage
Menneskene, og være lykkelig med dem, maae
man kænde dem, og dette lærer man blot i deres
Omgang. Denne Kundskab maae sagtens stedse
begynde med, at vi først lære at kænde os selv,
og da maae vi i Omgang med andre eller ved
Sammenligninger lære, hvad godt og ondt der
er ved os; ellers kunne vi let komme i Fare for,
at ansee os for gode, og dannede, og for bedre
end andre. I Omgang med Verden finde vi me-
get snart Manglerne ved vor Forstand og Hierge,
Vi yttre vore Grundsætninger, og finde Modsigelse

i deres Anvendelse. Vi handle uden Grundsætninger, og stode an ved hvert Stridt. Vi troe at vide meget, men vi finde snart, at mange vide uendelig meere. Vi tale for aabenhiertig, og vi lære snart, at man vel maae tænke alt, hvad man siger, men ikke maae sige alt, hvad man tænker. Vi føle det anstadelige i andres Mangler og Daarstaber, og mærke ofte, at vi selv ere anstuksne dermed, eller i det mindste, at vi vel maae tage os i Agt dervor.

De, mine Læserinder! haver, som Fruentimmer, endau i mange særdeles Henseender Mens-nesten og Verdens-kundskab behov. De lærde, de sionne quindelige Dyder, Estergivenheden, Boies-ligheden, Beskedenheden, som saa meget hæver Fortienesten, hin Tjenstvillighed, der kostet intet, og vinder Hierter. Den quindelige Delicatesse er et Indbegreb af tusende Smaating, men som ere meget vigtige, ved det Verden med Strænghed for-drer deres Jagtagelse. Alt dette lader sig meget hedre føle og iagttag i Omgang, end sige i Bos-ger. Saaledes er det i Særdeleshed med det mandlige Hiertes Studium. Dette maae være et fornuftigt Fruentimmer ligesaas Vig-

tigt, som Qvindehierters en fornustig Mand. Begge have deres mangfoldige Egenheder, La-byrinther, og Dyb. Kun i Dingang lære de For-sticellen mellem Mænads sande og falske Fortienesten, den satte Mænads Verdie fremfor Giækkens, den Fornustiges for Sladderhankens. Delare at ind-see det kunstige finspundne Garn, hvorved Mænd trakte ester at besnare, og fange den qvindelige Dyd og Rolighed, saa at de kunne vogte sig for det.

Da man maae behandle ethvert Menneske es-ter sin Caracter, saa giøre De Dem Umage for riktig at satte de Personers Caracterer, som det er Dem vigtigt at kende. Slaaf Dem Leilighed at see i disses Inderste; kom frem med Kiændsgierninger og Ideer af alle Slags, giv Agt paa den Maade, hvorpaag man anseer disse, og det Indtryk, de esterlade. Priis en andens Lykke el-ler Talehiter, og den tilhorendes Nine vil sige Dem, om han er misundelig. Tael om Rigdomme, Titler, Anseelse, og hans Egenmytte, Hov-mod, Ergierrighed, vil lige frem mod hans Bis-sie. Læg Mærke til de Personer, han roser eller laster; hans Grundsætninger vil have Lighed med

deres, og deres hidtilværende Forhold, kan være et Forvarsel for hans tilkommende. Ansfer Exempler paa Velsdæghed og Ugenhyttighed, og De vil opdage, om han har enadel Skal. Man kan af de Tanker, der tilstrække ham, eller af de Hardlinger, han beundrer, næsten drage ligesaa notagtige Slutninger, som af hans egen Daad.

Tag undertiden tilsyneladende Fornærmelser, uventende Skride til Hjelp, for at lære at kende Manden; beregn i Forveien det Indtryk, de skulde giøre paa ham, og lign det med det, de virkelig giøre. Men slut ikke blot efter een eller to Erfaringer; hvort Menneske er foranderlig i sine Synspunkter, og endnu mere i sine Hølelser, og lader sig mindre bestemme ved Fornuft, end ved Luner. Forst af en talrig Samling Kjendsgierninger og Uttringer maae De udlede Deres Folger.

Bælg Dem til Deres Omgang retskafne, dydige og adle Mennesker; De har ikke Behov at giøre en Mængde Kjendskaber for at nyde Verden. Ligesaalidet skal De overlade Dem til Ballernes og Skuespillenes larmende Moerskaber, til den farlige Forlystelsessyge, hvori den største Deel unge Fruen-

timmer leve hen, og sikkerlig hverken blive bedre af Hoved eller Herte. Udvalgte Benners Kreds skal tillokke Dem, og give Deres Sjæl Næring og et Forraad muntre Billeder og Høleller, hvor ved De blive bedre stikkede til at modtage Livets sande Nydelse.

At dandse hører til Fruentimmersnes Indlingsforlystelser. Saalænge det bliver inden sine Grandser, er det en uskyldig Vederqvægelse, men saasvart det bliver til Lidenskab, er det en udeblivelig Forstyrrerinde af Sundhed, Skionhed og Sædelighed. At mange Piger udsvæve i Dands, kommer tit deraf, at, at de ikke vide, hvorför de dandse, at de slet intet Need have derved, altsaa intet Need kunne opnæe, da der altsaa intet er, der kunde foranledige dem til at holde op.

Dandsekunsten har en langt større Omsfang, end ester vore Sæder er den indrommet. Hos os er Dandsen et Munterheds Udtryk, og vore Dandse bestaae dersor i Hop og Spring. Den Dands, der endnu snarest tillader sin Hølelses Udtryk, er Menuetten, denne i vore overdaas-dige og larmende Selstabber næsten i Foragt komme Gratiernes Dands. Menuetten er en Dands,

der neppe kan opfindes bedre til at bevæge sig
 anstaendigt, med Udryk (af Glæde, Sorgmod,
 Omhed, Smerte, Beemod) og selv Legemet i
 diætrisk Henseende til Fordeel. Den er saa fuld af
 Blænde, at flere Beundrere af det Skjonne ere blevne
 ne fristede til at finde en Betydning i dens skjonne
 Tøurer. Thi just det, man kunde troe, der
 vilde giøre den keedsommelig, det fassifatte Genso-
 formige i Bevægelsen, er ligesom det Vaand, der
 sammenknytter en Mængde skjonne Bevægelser til
 et Heelt. Men just, fordi man kun siælden veed at
 lægge et Udryk deri, bliver den siælden dandset,
 og har tabt alt tilstrækkende for vor smagløse
 Ungdom.

Ved mange Dandse begriber man slet
 ikke, hvad de skulle udtrykke; mange andre har
 blot en ond Lidenskab opspundet, de tiene blot til
 at nærmere begge Kion saaledes sammen, som ellers
 Gædeligheden vilde forbyde. Blodet kommer i
 brusende Kaag, Lidenskaberne vækkes, den berus-
 sede Siæl henrives let af Begjærligheder. Fo-
 lelse for Anstandighed, huii elskværdige Blæhed
 hos Pigen vækkes, og hun begynder at asvoige fra
 sin Delicatesse i Udryk og i Forhold mod andre.

Seer det endda virkelig ikke endnu, faaer Sixten dog Stemninger, som lede dig. Og er eengang et Skridt til uanstændige Friheder og Fortroeligheder gjort, hvorlet følge da flere, og hvad hermed ganske noie hænger sammen, alle Piger, som overlade sig til larmende Forlystelser, faae et stærkt Hæng til Forsengelighed, sloves for Huuslighed og Naturens stillere og blidere Glæder, og blive skædesløsere i at opfylde deres Pligter.

Pigesaa farlig er den umaaadelige Dandsen for Sundhed og Skønhed. I Stæden for at maadelig Dandsen styrker Lemmerne, og gør dem smidige, blive de ved overdreven Dandsen svækede; især side Lungerne, da de ved Blodets stormende Paatrængen voldelig udvides, og deraf kan komme Blodhoste, Blodstyrning, Lungenot, Tæring o. s. v. Hertil kommer endnu, at man i Almindelighed danser i en overmaade fordærvet Lust, og ved Nydelsen af spirituose eller kielende Drinke og Forfriskninger, ved pludselig at holde op og sidde stille, ved at udsætte sig for en koldere Lust, og endelig, da den siældne Nydelse af en Forlystelse gemeenlig overdrives, og just derved blyver des farligere, gør sig Skade.

Er Deres Legems Sundhed og Skionhed,
 Deres friske rede Kinder Dem sikere, da dands
 aldrig overdrevent. At man ikke kan afflaae en
 Opsordring til Dands uden Uheslighed, er en me-
 get sædvanlig Undskyldning af Pigerne; men det er
 en ilde forstaet Heslighed, der forbryder en pligt-
 stridig og strafværdig Handling, og den er virke-
 lig meget uheselig og usædelig, der vilde optage
 det Svar ilde af en Pige: Jeg vil med Gør-
 noielse dandse med Dem, naar jeg først igien
 kommer til Aalande! Men for selv ikke at komme i
 dette Tilfælde, saa dands overalt ikke de Dandse,
 der saa let blive farlige for Dem. Hertil hører
 fornemmelig Valsen, som formedelst sin fredssfor-
 mige Bevægelse ikke blot er den stadeligste men og
 den usædeligste og frækkest af alle vore Dandse.
 Jeg spørger enhver, om han vil agte den Pige,
 han eengang har seet valse, saa hoit som for? —
 og den, der valsede med hende, vil endnu mindre
 kunde. Göthe lader sin Werther med Neg-
 gisre den Ged, at en Pige, han elskede,
 og havde Fordringer paa, aldrig
 skulde valse med nogen anden, om han
 saa skulde gaae til Grunde derover.

Forresten veed De, mine Skionne, at Bal-
gaaen langt fra ikke er Beien til at erobre Mænds
Hierter. Skulde endog en Pige engang giore en
Erobring saaledes, er det hverken hende eller hene-
des Elske til synderlig Ære. Gior De der en
slet Figur, er det ilde, figurerer De godt, er det
næsten endnu værre, thi den mere satte Mand kom-
mer med Fsie i Frygt for Dem. Alt det, der
drager det mandlige Hie fra Qvindens Værdighed
til den forsængelige udvordes Glands, det, troe
mig, det er aldrig Dem, gode Piger, fordeelag-
tigt. Dersor seer man og mangen brav ørlig
Pige, der aldrig besøgte noget Bal, langt for at
finde en værdig Mand, end den, som der sees i
en glimrende Sal, eet Hieblik heundres, og i
næste glemmes over hendes Naboerste igien.

Flye, hvis det er Dem dyrebart at bevare
Deres Blusfærdighed, Deres skionneste Smykke,
flye alle Selstabber, alle Sammenkomster, al Om-
gang, hvor der herstør en alt for frie Tone. Af
alle Tidssordriv smager ingen mere af Kippen og
Borgerstuen, end at leuge om Pant, og løse dem ind
med Rys. Her hvor det er Lov at opoffre Blus-
færdighedens Felelse; hvor den Pige, denne end-

nu er hellig, undlees som blye, hvor der leges med Kysset, og dette edle Mennesteheden egne Belvilles og Kærligheds Udtryk vanhelliges. Hver Pige skulde holde Kysset helligt, som den inderligste Foreenings-Symbol, som en Gave, der aldrig betegner andet, end Hiertets fuldkomneste Belvillie.

Overhoved maae aldrig Fornsielsen blive Deres Bestræbelsers sidste Meed. Alle et et fornugtigt Væsens Bestræbesser have til Meed at foradle hans Natur, og giøre hans Væsen værdigere. Enhver Fornsielse, hvorved huitt Maal enten aldesles ikke opnæaes, eller hvor endog det modsatte deraf, Menneskeværdighedens Fornedresse, finder Sied, er foragtelig. Kun for saavidt Dandsen og alle andre selfskabelige Forlystelser og Tidssfordriv blive Midlet til at opnæae dette Meed, ere de Mennesket værdige. Forædling af Deres Mennestehed, Deres Kvindelighed er den stionne Synspunkt, som De ved Deres Forlystelser aldrig skulle tabe af Die. Paa denne maae De stedse holde Deres Samvittighed opmærksom, og ved denne Opmærksomhed vil De aldrig løbe fare for lidenskabelig at henrides til en Fornsielse, vil De

altid med Overlæg vælge den uskyldigste Maade, den rette Tid dertil, og afmaale dens Værighed.

Når De vandre ad denne Vei, mine Læser
inder, ere De paa den lige Vei til en ædel Elsters
Hierte, og De have allerede gjort temmelig Frem
skridt i

den Politik at finde en retskaffen Mage.

I de Romaner, De har læst, og maaſſee ikke vilde have læſt; naar De i Forveien havde vidſt det Utnømmelige i denne Umage — have De hørt om de mangehaande Midler, Mænd tit anvende, for at overtale, forsøre en uskyldig Pige.

Men bild De Dem ikke ind, at De nu ere kloge nok til at undgaae disses Snarer, troe ikke, at man altid gaaer saa ubehandig til Værks, som disse Romanhælte; viid De, at der gives mange Mænd i Ligning med hvem Lovelacerne ere Stypere, St. Didierne Skoledrenge.

Deres heele quindelige Styrke udfordres til at modstaae en Mand, der med Skionhed af Skabning, med Ungdoms Kraft og Hylde, med

en mandig Caracter, med et indtagende Væsen forbinder en Bekændtskab til Fruentimmerne, og en fuldkommen Magt over sig selv, der med trædte Forsigtighed dølger sine Hensigter, for sikkert at næae dem, der neddysser Mistanke, bemærker sig de Personer, der omgive ham, for Diebliske lugesom lader et Omhedstegn undslippe sig, og ingen fuldkommen Tilstaaelse vover, for han er vis paa Giengield; der lidt efter lidt med en elskelig Fortroelighed medfører den Ret at sige alt, og indfører en elskværdig Tilstroes indtagende Glæder, der vecelviis er Ven og Elster, Slave og Despot, undervisende og om, der veed at underholde, naar han ikke kan indtage for sig, og veed at indtage for sig, naar han end ikke ligefrem kan indskyde Kicerlighed; der forstader den Kunſt at giøre sin Overlegenhed giældende, ved en tilsyneladende Eftergivnenhed smiggre, og forsvinde, i det Dieblik, men helst saae ham hos sig, — der gør al Affectation latterlig, river Masken af al Forstillesse, smiler ad en Betenkethed, sætter i Forlegenhed ved sin Friemodighed, forvirrer ved sin Foragt for Belænstandigheds Regler, anfører store Exempler — spiller den stolte,

hykler den forelskede — synes affrakket ved Afvisning, rert ved Gunstbevisninger — haver hver Twivl om sin Taushed, i Huldens Dieblik ikke er besværlig, og i de emme lidenskabelig; ikke ved første Modstand lader sig giore Modlos, troer sin Kunst, ægger Naturen, og hvis han maatte draege bort i Winteren, kommer igien i Vaaren; — endelig den Mand, der under en forstile Blyhed skuler den største Dristighed, forsættig lader sig en Storm afflaae ved et strængt Blik, hvoraf man lover sig denne Virkning, eller tager ganske andre Midler til Hjelp, der ere meere efter Omstændighederne, og hvorpaa han hurtigere kommer til Malet.

Hvor ofte ere her ikke den qvindelige Forstelles Trin saa umærkelige, at det bedøvende emme Slagtoffer ved sin Waagnen ikke kan begribe, hvorledes det saa hurtig kunde gaae over til en saalidet forudseet Følelighed; ja at det opnaaer det ydersle, næsten uden endnu at være blevet vaer, det eengang har gjort et eeneste vovsigt Skridt.

Der gives kun eet eeneste Middel, mine unge Skienne og smukke Koner, der betrygger Des

res Dyd, og dette er at skye Faren, for ikke at synke under den! Hver Omgang med Mandspersoner, saasnart den kun synes at gaae over til Fortroelighed, maae De strax i Begyndelsen bryde af, naar De ikke vil Henriques langt over de Grændser, De i Begyndelsen ikke holdt for umueligt.

Wær De mistroist, tilbageholden og alvorlig, naar De omgaaes med et andet Kien. Dette gior sig tit den Fornieelse at valle Lidenslaber hos en Pige, bedrager hende, og overlader hende siden til hendes Anger og Taare. Lad Dem ikke løkke ved Smigge, og føde Ord; de komme sjeldent af rene Hensigter, og blive ikke eene Dem, men enhver Pige til Deel, hvem man ikke paa en værdig Maade vil vinde, men hedrage.

Glye De hver Fortroelighed, hver Leilighed at være eone med unge Mandspersoner, og betryg Dere's jomfruelige Were selv for Skyggen af en Mistanke. Et Fruentimmer, der er usorsigtigt nok til at valle Mistanke, fortiener Mistanke; til denne Slutning berettige tufende Erfaringer os. Det er aldeles umueligt, at en fortroelig Omgang med det andet Kien ikke skalde

vakke saadanne Begjærligheder, der ikke ved blot Venstebt kunne tilfredsstilles, og en Pige, som ikke tager i Betænkning, at være en Ynglings Veninde, vil og snart være meere. Denne Statning er saa naturlig, at en forstandig Mand ikke vil ønske sig et Ernentimmer til sin Fortroelige, til sin Kone, som alt har været mange Mandfolks Fortroelige. Maer Romanstrivere lere Dem, at det er uskyldigt, et blidt Hjerteræt, naar en Pige uden Skye beroer sig til en Yndling, saa betenk Dem, at det ikke er disse Mennesker om at giøre, at advare for Lidenskaberne, men at sunge disse, for at læses.

Piger, der alt ofte have bortgivet deres Hjerter, og uden just at være lastefulde, drive en Smughandel dermed, eller uden Tilbageholdenhed overlade sig til Omgangen med Mandfolk i det Dieblik, de første Gang see dem, opgive deres Klogstab og quindelige Blyshed lidt efter lidt, og blive ved deres Seires Forøgelse stedse modigere. Men De blive dersor, i fornuftige Mænds Øine, ikke estværdigere, og hvor ofte forvandledes ikke ved Mandens seenere Underretning om slige Lef-

Ierier af hans Kone Fredens Tempel til det sorte
ste Hælvede.

Den quindelige Kærslighed bliver tvetydig,
naar den ikke mere er blye, og tit eene ved denne
Omsædighed har tab. sit skinneste Smykke. Pi-
ger af haint liveligere Slags maae derfor tit for
at sænkle os, tage Kunsten til Hielp, komme
os meget langt imøde, maae føge at overraste, at
besnære os, maae studere vore Svagheder, mis-
bruge Deres Skønhed, slide paa Deres For-
stand; istæden for den første blye og besteedne
Kærslighed ikke behover alle disse Kunstmidler til
at besvige os, men ved selve sin Blyehed og
Tilbageholdenhed bliver den umodstaaeligste
Tillokkelse for os.

Den joviale, letstærdige og coquette Pige
forsører os ikke saa let, som den rause, som den
stilleres og blideres Gratie. Hines lyssi-
ge spegesulde Samtaler bortkyse ofte Griller og
Reedsomhed paa den behageligste Maade af Ver-
den, men vort Hjerte bliver ubevæget og urørt.
Vi beundre hendes Vid, hendes Luner, hendes
træffende Tanker, lader hendes kiglende Væsen be-
hage os, men vi tage dog i Betenkning at vælge

hende til vor Hustrue. Hun maae blive bæsteeden, sædlig og blye, skal hun behage os, hun maae ombryte sin overgivne Caracter med en alvorlig, skulle vi meere føle for hende, end tale om hende.

Ogsaa gør et Fruentimmer sig mistankeligt, naar hun søger at udskyde sig med en alt for punktlig Leveviisdom. Dette store Kunßterie, at være af reent Hierte, er ofte alt for studeret. Men det modsatte er endnu farligere og dabsleværdigere. Et alt for indsnigende og kælende Væsen slapper de mest levende Lidenstabber, hvori imod Alvor, Tilbageholdenhed, og fornuftig Stolthed indskyder de varigste. Det oprerer vor Følelse, naar vi seire, før vi ville, eller naar vi see det andet Rions skjonne Elskværdighed fornedret ved et vildt og overgivent Forhold, ved en uroelig Sladderagtighed, og ved alt for frie Sæder.

De ere, som dydige Fruentimmer berettiges de til, at affordre Mændene Ærbedighed og Agstelse, og hvo der blot eengang taber disse af Syne mod Dem, har for stedse tabt Ret til Deres Dmgang.

Til Lykke er den unge mandlige Verden mindst
oplagt til at udføre tredste, dybt skulde Planer.
Vore Ynglinge ere for det meeste Gierke, der ere
forliefte i dem selv, og der have lært Hesteroller
i Romaner, eller lært dem paa Skuepladsen, og
mod disse behoves kun et alvorligt og værdigt Blik
for at bortkyse dem for stedse.

Kommer den Mand, der finder Dem værdig
til at leve og dee ved Deres Haand, da erklære
han aabent og frit sin Hensigt, inden De tilstæder
ham at kalde Dem sin Veninde, og betroe Dem
sit Hierta. Hold De fast og hellig paa, at Intet
i Verden kan opnæve Deres Tilbageholdenhed mod
det andet Kion, uden Egteskab, og denne
eene gjør Dem uden Fare til en Mands For-
troelige.

Det ligger dybt i begge Kions Natur, at det
tilkommer Manden og ikke Pigen at veile, alts
saa kan her kun i uegentlig eller negativ Betydning
tales om

en Mages Valg.

Pigen maae vove, at hendes Kierlighed fal-
der paa den, der søger en andens Haand, og at

at hun derimod ikke har føngslet sit Hjerte til den,
 Hun skal give sin Haand. Det vilde nu være af
 sorgelige Folger, naar Naturen ikke havde fojet
 veldædige Foranstaltninger derimod. Qvindelions-
 nets Kicerlighed til Mandkønnet er ikke ganste
 beskaffen som vor; i hin ligger mere Agtelse
 til Grund; vi elste maa ske en elskværdig Skab-
 ning først, da Pigen i Manden først maae agte
 sin tilkommende Eier. Manden vise sig blot for
 Pigen i sin mandlige Verdighed, og saasnart hun
 erlikender denne, vil han hos hende finde en kic-
 elig Elsket og Mage, om han end forhen ikke elskes-
 de hende.

Det være nu, som det vil, da skulle Pigerne
 ikke give den første den bedste deres Ja. De
 skulle give den Deres Haand, De kan
 agte som en retskaffen Mand, og el-
 ske som Deres første Ven. Paa denne
 Plights strænge Opfyldelse kommer den heele tilkom-
 mende Skæbne an: Med Hornustens Dine maae
 de prove den Mand, De for evig vil hengive sig
 til. Hovedpunkterne ved denne Prøvelse ere, om
 han er virkelig dydig, og om De i det mindste

Kan elſſe ham. Hertil behøves Udsættelse af
Deres Bestyrning.

Den Mand, der gaaer ud paa at giſte ſig,
pleier at pynte ſig for at anbefale ſin Person,
ſkulde han ikke giøre ligesaa med ſin Caracter, paa
hvilken han vel veed, man iſær er opmærksom?
Og var det ei overilet at troe, han vilde hiemme an-
vende ſamme Omsorg paa ſit Udvordes og Indvor-
des, og ſom Egtemand uſoranderlig blive det
ſamme, han ſom Krier giør ſig Uimage at være.

Men naar den prøvende Fornuft, inden De
fuldbragte Deres Daad, eller endnu, inden De be-
gyndte den, er lænkebundet med Sandſelighedens
Eryllebind, naar Kicerlighed, den inderligſte fy-
rigſte Kicerlighed til een, om ikke loſtefuld, dog
ikke ganſte værdig Mand, ſneeg ſig i Pigenſ Hiers-
te, hvad da? Der gives elſſende Piger, der
med en grændſeløſ Overbærelſe undſyldte alle Feil
hos deres Hiertes Udkaarne, og harmes mod
enhver, der vil loſte det Sler, de ſelv have ka-
ſtet over hans Caractervagheder. Heele Verden ſkal
kun ſee ham i det ſamme Lys, de ſee ham i, Taare
ſtremme, ſtyrte af deres Nine, naar de klozere
Forældre og Venner blotte den elſſedes Feil, og

ytte Betankeligheder. Hun vil heller lade sig giøre de smerteligste Besvredelser, end sin elskede. Hun trykker den varslende Moders Mund til med Kys, hun styrter for Fodderne af sin med denne Kierlighed missforniede Fader, og beder om Skaasel og venligere Domme over sit Hiertes Øver.

Utladeligt og grusomt er det, naar Forældrene tvinge deres Datter at forbinde sig med en Mand, mod hvem hun føler en afgjort Modbydelslighed; men er det ikke ligesaa pligtstridigt, ikke at tilbageholde en Datter, der i sin Lidenstabs Kunns styrter sig i tusindfold Elendighed? — Hendes Forældres Besaling at løsriive sig fra en Uværdig er ugienkaldelig; hendes Hierte bloder, Kampen er frygtelig; hun opmander sig, hun lyder, og med hendes triumphérende Hornufts gradviise Opvægnelse begynder et nytt skiondere Livs Heitid.

Ødle, til grove Udsvævelser henfaldne Mænd have, sædvænlig for stedse tabt Sanden for huuslige Glæder; og den latterlige Indbildung, at en forbedret Ryggeslos bliver den bedste Eggemand, har alt gjort mangt et ulykkeligt Slagtoffer.

Den Mage, der skal leede Dem gennem Livet, maae have en reen stor Sjæl, et ædelt fast og mandigt Sind, forbundet med siine regelrigtige Hjælper, en velordnet Virksomhedsdrift og Mod til ogsaa at lide for Dem. Er dette Ideal af en Mand levende i Deres Sjæl, inden den sagte Lidenskab rører sig i Deres Hjerte, vil De ikke komme i Fare for, at Kærlighed, som skulde lykkeliggøre Deres Liv, skal blive en Kilde til usigelige Hjælper.

Og har De fundet ham mellem Tusende, ham, som Deres Hjerte søgte, som De valgter af Tilbeielighed og Kærlighed; af personlig Velvillie, af det Overlag, at det er den bedste Forbindelse for Dem, De kunde indgaae; med eet Ord: har De valgt Deres bedste Ven i Deres Mand, saa være nu Deres daglige Digten og Tragten, Deres høieste Stolthed stedse at bevare denne Gode og Edle saa elskværdig, som han var, da De første Gang udsagde det: din for stedse! For at maae dette mage De studere

den qvindelige Politik i Egteskab

for at opfylde den store Opgave som Hustrue, og Huusfrue, Moder, og Selskaberinde, paa den letteste Maade.

A. Som Hustrue var De Deres Mands troefasse Veninde, hans omme Deeltagerinde og Elskede. Ved at behage vandt De hans Hierte som Pige, Deres fornemste Omhue maae derfor være

1) Ved bestandig at behage, at betrygge Dem Deres Mands Hierte for evig. De maae uafsladelig stræbe, daglig at giore en ny Erobring i Deres Mand. Dette indbefatter saa lidet Modsigende, at der ikke blot gives saare mange kloge Hustruer, der drive hin uskyldige og tilladte Behagelyst med deres Mænd, men at og mange Mænd selv forlange dem af deres unge Koner.

Dette Coqvetterie er tilhige det elskværdigste, da det gaaer ud fra Kierlighed selv, og ikke blot vil bevare Beundring og Bisald, men og Omhed, Barne og Kierlighed i Manden. Det er Naturrens Coqvetterie, hvis Kunster ikke ere trædste og

forkastelige, men blot naturlige Maximer af den
kvindelige Omhed.

I denne stille Kunst at behage deres Mænd,
blive mange Koner kun noget for tidlig
est erladne og lunkne, eller glemme den vel-
ganske, siden de dog nu eengang eie den ønskede
Mand, og han dog nu ikke kan støde dem fra sig
igien. Men vi Mænd vil gierne smiggres en
Smuse af vore Koner, og vi blive dersor deres
Kulde i Omgang meget snart vaer. Hornufstige
Koner vil vist nok hverken smiggre os paa en
plump eller en folsom Maade; de vil ved et
uaffæcteret Udtryk af Deres Kærli-
ghed, ved om at komme vore Ønsker
imsøde, ved at uddanne Deres Land
med Hensyn paa vor Moerue, ved en
besteeden Efterlignelse af vore be-
dre Grundfætninger, og ved at hellige os
hele Deres Kvindelige God-
hed, vide, ikke blot at smiggre os, men og at
vinde og føre et mildt Herredom over os.

Hvilken himmelviid Forstiel mellem Natu-
rens og Kunstens Coqvetterie. Hün beha-
ger os for sin Naturlighed i saa høi en Grad;
den er ingen Uorden i det quindelige Hierre, da
den kan bestaae selv med den reneste Dyd, den
er intet videre end den uskyldigste Udovesse af
den uskyldigste Hornødenhed, der hører til den
quindelige Bestemmelse. Kunsten's Coqvetterie
lyser os derimod uagtet al dens Glands, al dens
fine Behandighed tilbage, der er ingen Naturfor-
nødenhed, og bedrager desuden ikke blot os, men
sig selv; den vil opvække Kærlighed hos os, og
er udygtig til, nogensinde at give os sand
Kærlighed igien.

Naturlig Blidhed og Godmodighed, utvungs-
ne og bestede Kærttegn, bluesærdig Tilløkkelse
og Tilbagedrivelse af Manden, reen og varm Med-
følelse ved hans Glæder og Smærter, fort sagt
alt det, der virkelig behøger hos Fruentimmer,
ere Kændetegn paa den naturlige Behagelyst; ved
den kunsige Behagelyst see vi derimod intet andet
end dumt Kunstlerie og Affectation, theatraliske Ad-
særd og Tanke, ubli e Hjemstilling af quindelige

Undigheder, laant Bid og laant Sprog, unaturligt Snærerie, eller falst Galerie.

2) Søg De paa alle Maader at forsøde Deres Mages Liv, og ved Venstabs og Kærligheds Omgang at give ham Opmuntring og Styrke til sine Gorreninger. Hvad kan mere nedslaae en arbeidsom for sin Familie virksom Mand, end naar han efter Dagens Byrde i Stæden for at modtage Kærtagn, med et mørkt Blik, og et Ansigt fuldt af Kulde stodes tilbage af sin egen Kone; naar han for sin Glid ikke kan sage et venligt Tilvink, intet Bevis paa den quindelige Taknemmelighed og Omhed; naar den ondlunedede Daare ikke morer ham med andet end med indbilde Sygelighed, og ved denne Indbilsning bliver Heele Familien til Byrde; naar hun besvarer Mandens godmodigste Spørgsmaale med Hastighed, med latterlig Knipshed tilbageviser hans Favntag, frydrer hans Maaltid med Galde, forbitter hans uskyldigste Glæder ved sin onde Lune, og sin Mangel paa Deelstagelse, og fremsøger hver Leilighed til huuslige Kærvlerier.

At finde den rette Ligevaegt i Lune og Hømmede vare Hustruens daglige og alvorlige Dim-

sorg. Mellent Venner ere sinne Twistigheder og Forligelser ubetydelige og uskadelige; mellent Aegtesfolk kan de let gaae over til større og varende og tit gienkommende.

Digttere og Romanstrivere udbrede vel den Bildsfarelse, at Taarer ere en Ziir for Kvindeligheden, men hinde Taarer af Vaner, hinde Gladerie, hvad er det andet end Beviis paa den kvindelige Hielpeloshed og Svaghed. Ven og Elster kunne vel finde Unde i kvindelige Taare, og henrives af dette Indtryks Magt; men Egtemand have sikkert intet Vel behag deri, naar det ikke er Omheds og Bevægelses Taare; og selv disse maae ikke fældes uden Marsag, kun ved gyldige Anledninger og sparsomt; ellers hørde de Hiertes for kommende Tilsælde, og opvække en ugunstig Førdom deri. Har han givet Anledning, kunne de vel i Forstningen frembringe Nørelse og Anger, dog svakkes snart og denne Virkning ved Vanen.

2) Sæt ingen Egtestandsmine op, mine unge Egtemager! om engang Manden hændelsesviis skulde synes at bekymre sig for lidet om Dem; det kan fra hans Side frembringe Bea-

breidelser men ikke uforstydte Trettesættelser fra Deres. Mandens Forretninger føre mange Ubehageligheder, mange Sorger, megen Eftertanke, megen Fortrædelighed med sig, som en kærlig Mage hellere fortier sin Kone, men som for Timer, Dage, og Uger kan forstemme ham. Sog De aldrig, naar der endnu er Mægde med denne Forstemning, at trænge ind i slige Ting; Hvad en fornugtig Kone behøver at vide, vil en fornugtig Mand nok sige hende af sig selv. Det er netop de Situationer, hvor en ædel Kone maae stræbe at opfylde sin store Pligt, sin fornemste Bestemmelse at være sin Mandes gode hulde Mage, af sin bedste Wyne. Hendes Munterhed maae fordeele Skyerne paa hans Pande, hendes Blidshed bringe Fred i hans Sicel, hendes Bid, hendes finere Spog afgvinde ham et Smil, hendes glade Luune være en velsigende Balsom for hans Hjerte — og han maae takke Gud, der gav ham saadan en Kone.

4) Sog De at forbedre Deres Mages Feil, og naar De ikke kan det, da bør De dem med Taalmod, og modsette disse et blidt kærligt Forhold.

Der gives saa Mænd, der ikke have deres Lyder,
men der gives og mange Mænd, der ved en viis
Ægteveninde ere helbredede for de tilvante Feil.
Studeer De Deres Mand, for at lære at kænde
hans Svagheder, hans Feil, ikke for at misbruge
hine, og foragte ham for disse, men for umær-
kelig at vægne ham af med disse; eller naar
det ikke vil gaae an, for hans større og talrigere
Dyders Skyld at bære dem med den Algtelse, enhver
Kone, der gior Fordring paa Navn af en ædes
og verdig Kone, skylder sin Mand. Gisr ham
aldrig, aldrig Bebreidelser: grundede gavne
stælden, og ugrundede forbittre. Har De nogens-
sinde Anledning til Bebreidelser; nu! De har For-
stand, og denne vil lære Dem at forholde sig saa-
ledes, at Deres Mand selv mage giøre sig de Bes-
breidelser, De stærker ham; disse blive bitrere
end Deres, og det vil gavne.

Skulde De endelig troe Dem berettiget til
nogen lidens eller stor Misfornøiesse med ham,
saa besværg Dem aldrig for andre Folk, selv ikke
for Deres Paarørende. Ingen Mand i Verden
tilgiver det, hvorved den Kone, der taler ufordeels-
agtig om sin Mand, eene bestemmer sig selv.

5) Vogt Dem for Skinsyge, som
for den giftigste Slange. Jeg sætter,
s. Ex. Deres Mand er en Mand af Verden.
Maar han omgaaes en Dame artig, kysser en
vækker Pige paa Haanden, gierne griber ester en
stien Arm, eller giver den et Kys; ja om endog
den ædle Mand faaet mere Behag i et fornuftigt
Fruentimmers Omgang, end i slaué Mandsofts,
og Ukyndige eller Ondskabsfulde saare let torde
rage og udgive denne Omgang for noget ganste an-
det end Vensteb, saa beroelige De Dem med at
dette ikke er andet end en antagen Tone, hvorved
Hiertet ikke angribes, og Egteetroestaben saare
vel kan bestaae. Vogt Dem overalt hos en saas-
dan Mand for uværdig Mistanke, som overalt
kun saadanne Koner ere tilbørlige til lettelig at
satte, der ikke sole Deres eget Under-
ste ganske reent, og ikke ere i stand til at
nægte Dem selv, at De ikke ere mægtig til at see
ligegeyldige paa nogen smuk Mand, om det end
aldrig git videre.

Men havde De nogensinde retsædlig Aarsag
at troe, at Deres Herredom over det ædelste
Hierte vel kunde gaae over i andre Hænder, saa

sog De endelig ikke Grunden til denne Forandring
 i en andens Undigheder, men ganste tilforla-
 delig i Dem selv. Intet i Verden er vis-
 sere, end at ædle Mænd vil elske deres
 Koner saalænge, som disse vil være
 elskede af dem. Men i saa Tilfælde for Guds
 og heele Deres timelige Lykkes Skyld ingen Bes-
 breivelse. Disse hielpe aldeles ikke, men
 tiene meget hellere til at forvandle det, der maa-
 ske kun var flygtig Smag, til en alvorlig Lidenskab.
 De er for fornæstig til, De kunde troe ved slau-
 Sladder om et deelt Herte, eller andre romaniske
 Marrestreger at gavne noget; thi De lever i ingen
 Roman, men en Menneske-verden. Vortryd i det
 Sted heller, hvad der kunde vortsierne Deres
 Mand fra Dem; sordobble Deres Opmærksom-
 hed, Deres Foelighed, forekom hans Tilbøjelig-
 heder, hans Ønsker; tildrag ved Deres sande Øy-
 der, ved Alands og Hiertsels elskværdige Egenska-
 ber igien hans-Die, hans Herte, paa det De
 aldrig skal blive ham feedsom, og han maa ske bhot
 for at hævne sig over Feedsomheden, bhave nød til
 at elske noget Ander, han aldrig af sig selv vilde
 have elsket. Sog De daglig at blive ham ny, og

udstudeer høm nsie, hvilken Slags Elskvær-
dighed han især fordrer af Deres Kion, vogn
Dem især for, ved et trættekært Mæsen og myn-
dig Paastaaenhed, at svække hans Kærlighed, og
derved giøre ham opmærksom paa blidere og
mere estergivende Fruentimmer — de
farligste blandt alle. Vær De hans adle, gode,
elskværdige Kone, viis De, at De igien kan godt-
giøre Heil, afslægge Ustikke, viis De med eet
Blit, at De elsker ham, saa vil De vinde hans
Hertet igien.

Dg lykkes det Dem ikke ad denne meget ædle
Wei; havde De forbittret ham formeget dertil, saa
vilde De ad den påbelagtige Wei at støie og være
hæftig, syldest ikke kunde vinde andet end hans
aabenhære Foragt, Verdens Minnegægt, og Deres
Skæbnes Betyngelse; folgelig er det efter den
sunde Fornuft, med taus Taalmodighed at være
sin Skæbne.

5) Det skal være Dem en hellig Lov at
vogte Dem for den første Ordstrid i
Deres Egteskab, og det kan De meget set,
naar De vogte Dem for Modtgelsesaanden, især
i de Hieblikke, da De formode, at Deres Mand

desuden ikke er opremt. I Steden for den paas-
 staaende Modsigelse indskrænke De Dem til at yt-
 tre Deres Meening, hvor det er passeligt, med be-
 skeeden Venlighed. Brug De aldrig andre Va-
 ben, end dem, som Deres Kions evige Bestem-
 melse har givet Dem, og disse ere Fromhed,
 til at afværne den mandlige Stivsind ved stille
 Venlighed, stille Taalmod, til at være, hvad der ikke
 er at forandre, og med Eftergivenhed læm-
 pe sig efter hans Luuner. Den Mand, der er i
 Stand til at modståe disse Vaaben, han være
 trodsig, kold, hidsig, føleslös eller lidenskabelig,
 som han vil — den Mand, der ikke ligger under for
 denne Alwalde, denne ægte elskværdige Øwindelighed og Kierlighed, skal endnu sedes. Selv de
 smaa felelige Drillerier, men som gemeenlig ere
 forbundne med en skult indvortes Forbitrelse,
 maae De aldrig lade bryde los mod Deres Mand,
 mod hvem De skal være idel Godhed og Kierlighed; Lunen er ikke altid saa blidt stemt, at den
 intet skulde optage ilde. Men selv denne Aandens
 lysere Stemning vil ikke altid kunde formindste
 det bittere Indtryk, som en — selv med den flyg-
 tigste Vittighed sagt Daddel er i stand til at frem-

bringe. Overgangen, Tiden, Dieblikket til Overgangen fra en munter til en mørk Sindsstæning, lader sig saalsidet forud beregne, tager ofte saa lensige og synderlige Weie, at man juft for denne Uvisheds Skyld ganske skulde undgaae den.

Selv de mindste og ubetydeligste Forbittrelser skulde omhyggeligen undgaaes. Den indvortes Smerte, som altid er forbundet dermed, kan blive et Krestsygdom, der lidt efter lidt opæder alle Kierlighedens Traade, og ikke siælden for evig adskilte Mennesker, der ganske vare slæbte for hinanden. Jo meere Hiertelighed, Forekommenshed og Godhed, vi af den anden ventede, og kunde vente, jo inderligere vi hang ved den Elskedes Siel, jo strækkeligere og piinligere vil den Folelse være, der i Folge hin Korbittrelse endog kun paa saa Dieblikke bortførrede os fra den Elskede, og nu med eet lader os se denne i et ganske modsat Lys; Kierligheden vil vel igien bortjage denne Folelse, men maaske aldrig ganske kunne udslrette den; dens Erindring vil i det mindste i en mørk Times Luner let komme igjen, og tit efter mange Aar volde Forstemninger, der kunne blive selve Egtedyden farlige.

Esterhaanden bliver Twist Kierligheds Grav,
og er det endelig kommet saavidt, at man kun for det
udvortes Syns Skyld, og ikke med reen og uhyk-
let Hiertelighed, eller vel endog slet ikke, tilgiver
hinanden en giensidig Hidsighed — vil den eene
ikke mere mode den anden paa Halvveien til For-
slig, er Fredstempløt i et saadant Huus lukket for
evig.

Selv Undseelsen over, at man lod sig bringe
saavidt ud af sig selv, at man var opfarende og
haard mod den uskyldige Deel, kan i visse for-
trædne Dieblikke oprippe Trætten paa ny, da man
marker, at man ved al god Willie dog ikke vilde
undgaet den.

Bed Ord hænge alle vore Ideer og Indbilda-
ninger. Vort Dreforraader os den andens stemme
Side, om vi endog intet vil vide deraf; — vi
sele de sagteste Accenter af et forbittret Gemyt, og
disse Accenters Slags, Stemmens Modulation og
Starphed, som Forbittressen giver, ere os tit
mere vidende, opirre os tit mere, end Udrykkene
selv, vi angribes med. Tit ere allerede de sidste

forsvundne af vort Minde, naar denne Pantomime, og den Maade, den udtrykkes med, endnu kleber fast i vor Sial; — vi høre endnu Bredens skærende Tone, den vidende Satire, og den giftige Ironie, vi see det af indvortes Harme gnistrende Øie, naar vi ikke veed mere, hvoroer hin Huuskrig kom.

Indbild Dem ikke, at i den usige Kamp med Mands og Dvindekraester, Stivsind mod Stivsind kan astrodse en for den svagere Halvdeel fordelesagtig Fred. Manden, selv den bedre Mand, der er sig sin Styrke bevidst, lader sig ikke boie af Konen, hun rase og larne saa meget hun vil og kan; hver Opsætighed spander hans Brede stærkere, hvert Forsøg at kue ham ved Trodsighed forbirrer hans Herte paa ny. Bee den Mand, den Kone, hvor det blot er kommet til Spørgsmaal om: hvo af de to i visse Tilfælde skal boie sin Villie under den andens. Det er forbi med deres Egtelærighed, med deres Belwillie, med deres giensidige Fortroelighed, med deres Børns lykkelige Opdragelse, med alle deres Unliggenders gode Fremme, med deres Livs heele sande Lykke.

En Mand's vrede Ansigt kan under Omstændigheder og Vætingelser endnu bestandig have megen Værdighed, ja endog noget, man ikke ugjernne seer; en Kones vrede Ansigt derimod aldrig; det Afskikkende mellem Udrykket af et saadant lidenskabsligt Fruentimmer, af slige Foretrækninger af et skont Ansigt, og Udrykket af den quindelige Bestemmelse og Gemyscaracteer, er for paafaldende hæsligt til, det ikke for ethvert danner Menneskes Golelser skulde have noget meget blivende, noget bestueligt.

De er

B. bestemt til Huns moder, Huns frue. De har ogsaa erhvervet Dem alle ovenomtalte Kundskaber. De maae nu ogsaa lære at udsove dem paa en klog og elskværdig Maade. De har især at giøre i Huset, at anordne det; alle Husets æsthetiske Dyster ere Deres Værk. Erhvervslid, Farvelighed, Sparsomhed, Orden uden Engstilighed, ere Deres slienne Hunslygheds Dyster. Reenlighed pryder alle Husets Deele; i stille Driftighed gaae Systerne fra Haanden. De

maae være Giclesen i Deres Huus, den, hvorved
 alt oplives, alt holdes inden vedborlige Grændser,
 alt opmuntres til Glid, til Orden, til Glæde. De
 maae altid beholde det heele af Deres Indtrægt og
 Udgift for Die, og seie en uviestemmende Ind-
 deeling, saa at aldrig nogen større eller mindre
 tilbagestaende Gielde maae føres over fra den eene
 Maaned paa den anden; eller at De sætte Deres
 Mand i den ubehagelige Nødvendighed, at betale
 Gielde for Dem. De maae sætte Dem i Anseelse
 hos Deres Tjenestefolk ved det, De lader, som
 De marker alle deres Forseisser, vel langt fra
 ikke bliver vred over dem alle, men dog overtyder
 dem, at ingen undgaaer Dem. De maae aldrig
 være opfarende iisindet mod Deres Folk, endnu
 mindre bestiemme dem med Skældsord; De
 maae opfylde dem med Hjærlighed og Werbedig-
 hed, eller takke dem af. Og hvad der er en Hos-
 vedregel i Deres huusslige Statklogfab, De
 maae faalidt som muligt bebyrde Der-
 es Mage med Huusvæsnets egentlige
 Sysler eller Uble bageligheder, og bes-
 standig i alle deres huusslige Arbeider, i de meest
 overvældende og adspredende Ting, De har at

besørge, vise Dem saaledes, som det ikke kostede
 Dem den mindste Anspænding, Moie eller Oms-
 sorg. Aldrig være hos Dem, som i saa mange
 et Huus, Fortrædelighedens lydelige Larmen, og
 Egensindighedens Buldren, der ønskede det, der
 skulle gjøres, allerede gjort, Maalestokken for de-
 res forøgede Travshed. Prydet ved det Dem egne
 Værb, behøve De ikke den Zir, som søger at
 glimre i kostbar Pragt, og stolt Bram. Aldrig
 sende Deres Mand et Suk ester en Modehand-
 ler, der gaaer ud af hans Huus; thi De forstaaer
 den store Kunst, altid at faa Udseende af,
 at De tiente Moden; medens Moden
 mane lyde Dem og Deres Indkomme.

Det synes, som Naturen har serget for at
 sprette og besejne Hierligheds korte flygtige Ny-
 helse med en Gave, som den tog middelbar af
 sit Skloð, ja hvor endog den ringeste levende
 Skabning skulde værdiges en Gnist af Guddommeligt;

De har opfyldt Naturens ørværdige Kald,

Deres Hiens hellige Bestemmelser, De er

C. Moder, Deres Foreenings Underlig-
hed Hellighed er fuldbragt, de saligste Følelsers,
Moderkærlighedens Hylde er vaagnet i Deres
Hierte. Nu er De for evig Eet med Deres Mage,
han er Eet med Dem; i hans Hierte slaaer nu
ogsaa Deres; i Deres slaaer hans. Nyt Liv, ny
Fæsthed har gjort Deres Foreening noiere, og se-
dere. O! hvad en Moders Følelse er, hvor om-
reen og uegennyttig himmelst den bliver, deeler
sig blandt mange, og dog stedse blive udeelt og
uden Avind, evig og uendelig, overvinder
Kærlighed og Dod; o! hvad alt dette er i sin
Storhed, Skønhed og Styrke, forstaaer ingen
uden en Moder.

En Moders Attrææ efter Born er den skøn-
nest Længsel, der laae i Kærligheds Belte; ja
hvoraaf den hos alle skønne Kvindehierter egentlig
synes oprundet. De ere Præstinder ved Vestas
hellige Ild, og vee den foragtede Skabning, der
i Stæden for denne Lue, brænder af en anden.
Kun sin Piils Spidse salvede Amor med Attrææ;
vee! om heele Pisen brænder deraf.

Den første hellige Pligt, Naturen fordrer af Dem er, at give det Væsen, De 40 Uger var under Deres Herte, og nærede med Deres Blod, den bedste Næring, og dette er ingen anden, end den fortsatte Næring af selv samme, nu kun anderes ledes modificerede Safter — Modermælken. Opfordringen er saa tydelig, saa afgjørende, at kun physisk Umuelighed kan frietage Dem dersor.

At give selv Die har den vigtigste Indflydelse paa Barnets, paa Moderens Sundhed, paa Egtestandens Lykke, og paa mange andre navnløse Ting. Modermælken er passeligt for Barnets unge Legeme, da den er ligeartet med dets tidlige Næring, og ingen Forandring og Norden frembringer i den Nyfodtes Safter. Selv diegivende Modre er langt friskere, mere blomstrende, og stærkere end de, der unddragte sig denne Pligt; det er en øfte stadfæstet Jagttagelse, at under Dien, og Svangerskabet Dødeligheds Exemplerne ere meget steldnere. At give Die skader ikke blot Koner af den kælneste Organisation paa deres Sundhed, men det haver og forebygger desuden Sygdomme. At give Die

gior begge Ægtemager kærrere for hinanden, og trækker Ægtebaandene tættere sammen. Intet i Verden kan være eller ersatte en for Kærigheds spæde Frugter belymret Fader det, hvad det frys- desfulde Syn af den under Moderens Hje liggende ved hendes Bryst over Nydelsen af den kiglueste og fineste Spise henrykte Dieglut er.

Allerede ved Deres Dannelse behudede Na-
turen Deres Bestemmelse til at være saaledes
Moder; kunde De vel af Lyst til Magelighed, af
Hæng til at tage usorstyrret Deel i alle Forlystel-
ser uden for Huset, beslutte Dem til at giore Dem
venne skienne Fordeel uværdig? Vil De ikke være
dov mod Naturens lydelige Stemme, ikke lige
gyldig mod Deres og Deres Børns Liv, vil De
forplante hver Spire af Deres Dyder med
dette fra Deres Livssyster adskille Nectar i De-
res Kærigheds Pant; vil De endelig ikke deles
Moderrettigheden med en anden, — o saa vær
Deres Børns Amme.

De skal være Deres Børns for-
ste Dannerinde. Hvilk en grædig og viga-

tig Bestemmelse for Deres Kion. De skal være
Omsorg for Barnets Hælbred for dets legemlige
Styrke: de skal med mueligste Duselighed danne
dets Forstand og Hjerte; De skal tidlig ved Deres
Kierlentleende Espg stemme dets Følelser til Frøm-
hed, fremlokke gode Drifster, tilbageholde onde,
lidt efter lidt opvække Begreber, og overalt væn-
ne Barnets Siel til god Virksomhed. Hvo kuan-
de til alt dette have mere Duselighed og Leisighed,
mere Glæde og Kierlighed end De.

Alt, inden De blev Moder, havde De overlage
Opdragelses Sagen med Deres Mand, studeret
den, udkastet en Opdragelsesplan. De begynder
at udføre den; Deres Mage træder siden til, glæ-
der sig ved det skønne moderlige Forarbeide, og
arbeider nu i Fællig med Dem videre. Kloge og
gode voxe nu Bornene til, og er Faderens Glæde.

Altsaa fra Dem maae Menneskes-
dannelsen begynde, sa afremt Mennes-
kestslægten skal blive bedre gladere
og lykkeligere.

D. at De som Deres Mands, Deres Paas-
rørendes og Bimmers Selstaberinge, i mindre og

større Kredse hæve det paradiisiske Privilegium at opmuntre; og hvad Indflydelse Deres selskabelige Omgang, Deres offentlige Forhold har paa Deres Egtesstands Lykke, er tildeels ovenfor angivet.

Naturen har bestemt Dem til, at behage Mændene ved Elskværdighed. Men sæt ikke denne Elskværdighed i Deres Legemsaktionhed, som er Dem givet, og folgelig ikke kan regnes Dem til nogen Slags Fortienesse; De maae sætte den i Deres Inderste, i Deres Frihed og Raadighed, i Deres sædelige Følelsers Harmonie. Uden den quindelige Usyids, Sadeligheds og Godheds Udsryk, uden de twanglese, skionne og modne Ytringer af velordnede Lidenskaber, uden det elskelige Billedet af en reeu selvtilfreds Siael, vilde al paastaget Gratie ikke være andet end et Bedrag, da det skulde være et Astryk af den skionne Quinsdighed. Deres Fromhed, Godhed og Dyd har en egen Tryllekraft, et Sprog, som lækebinde alle Mænd, selv behager den Læstefulde, og saa øste hos Dem lader os glemme Savnet af lesgemlig Skionhed.

Paa Gratiernes Alter offrede De Dres
res Kvindeligheds Smykke. Han, der gav Dem
meget, gav De Alt. Han modtog Deres Kær-
lighed med Nedelmod. Dersor nedlagde han
paa Gratiernes Alter Følelsen af sin udvortes
Styrke; han affagde mod Dem al Magt, fordi
De hengav Dem til ham med Tillid. Begge Des-
res Villie er Et; han udspeider Deres Unster,
for at lade dem fuldbyrde som sin Villie, hvad
De overladt til Dem selv, som værdig Kone helst
vilde giøre. Fra Deres Side udspeider De Des-
res Mands skulste højere Unster, og sege med Op-
offringer at opfylde dem. Jo større Offeret er,
des fuldkommere er Deres Hierte tilfreds.

Over Dem, elstværdige Koner, udstromme
Kærlihedens Aand, og aabenbare sig i gienfædig
Kærlihed, Fortroelighed, Skaansel, og Bes-
villie over alt, hvad De seer, i Deres Vennekreds,
og især i Deres Hunslivs Cirkel. Deres af Fo-
lse veldende Hierteligheds Tone, Deres milde
Kærlihedens Aande svæve os som Vaarens Bellugt
imode, og udbrede den fælles Glade, der deeler
alt, forsmaaer hver eensom selvkærlig Nydelse,

pækker og nærer den driftige Medfølelse ved Klages og Grædetoner, den elstværdige Bestræbelse, ved Smaating glædelig at overraske hinanden, den omme Skænsel, at dølge fortrædelige Optin, Ubehageligheder for Fader og Møder, den fortroelig hertelige Snak, fort alt, hvad der gør os hylkelige — hvilke elstelige Træk i Deres Huuss- lvs elstelige Billeder.

Bed Deres Dyder, Deres Troestab, den Bestræbelse, i alt hvad De foretager og esterlader, at behage Manden, ved Deres foelige Omgang, ved Husets Velstand, binde De Manden til sit Huus. Kun indenfor den huuslige Kreds seger han sin Glæde, der er ham inderligere quægsmere, fordi han deeler den med Kone og Barn. Her er Alting forenet, hvad den mandlige Natur har Edelt og Heit, den quindelige Undigt og Skjont, Jorden glædeligt, | Selstab quægsmot, Venstab styrkende, og Elstov rørende; Mandsaand og Mandsalvor — Quindeynde og Barnsaand i deres tusindsoldige Gradationer, Venstab og Kiarlighed i alle muelige Farheds, hvori de

Kunne lyksaliggjore Mennesket, syde her i den elskeligste Blanding sammen til et henrykkende Heelt.

O hvo er istand at beskrive Alt, hvad ene me Magers hoie himmelste Kierlighed vokter, frembringer, eene alvældig Skaber til intet skal here den Gene, hvad ikke bliver den Anden til Deel; hver vil give, hvad Naturen har stienket, hans Kraft erhvervet ham; hver optager, hvad ham gives, og hver giver det modtagne, elskeligere stiennere og ædtere tilbage. Det er et Bytte, hvor der ikke tænkes paa at stille ad; hvor hver glædes, jo mere han kan give, og hver meener at faae meer, end han giver, hvor man intet gider havt, som den Anden ikke har tillige, hvor man gad bortkastet et Gode, der fordi det ikke lader sig forplante paa den anden. Det er et Forhold af Medvirkingen, hvor hver kun soler sin Tilværelse i den anden, hver erkänner sin Lyksaligheds Skabet i den anden, hvor man opyæver den Andens heele Frihed, fordi man hengiver sin; hvor hver aabner heele sin Billies Virksomhed; at den anden skal hersse med, og soler sig des friere, jo mere af sin Frihed man frivillig hengiver den Anden.

Det er den høie himmelske, det Skienne
favnende, til det Edle henheldende Kærlighed,
gaaer i det Uendelige, og som en Sæles-
foreening, en Foreening for Evighe-
den, flyver over alle Grændser paa
denne Side Graven.

Følgende Bøger faaes for vedtegnede Priser,
hos Forlæggeren Fr. Brummer
paa Østergade No. 34.

Adlers J. G. Ch. Samling af Prædikener over
Son- og Festdags Evangelierne gennem hele
Året holdne for en blandet Församling, 2
Dele, 2 Ndl.

Baggesen J. samtlige Værker i Vers og Prosa.
Forhen trykte og hidindtil utrykte samlede, sidste
Gang rettede, og heel igjennem med Anmærk-
ninger forsynede. 1 Ndl. 40 §.

Bernstorffs Estermåle, en Samling af Umtindel-
ses - Skrifter over Grev A. P. Bernstorff med
Hundazerne for de til hans Hæder oprettede
Stiftelser, 1ste og 2den Deel. 5 Ndir.

Bugge's Justiceraad og Professor, Reise til Paris
i Årene 1798 og 1799. 2 Deele 2 Ndir.

Bull B. C. dansk Verelbog indeholdende Tabeller
over den Hamborgske, Hollandiske og Engelske,
samt Species - Verelberegning, tilligemed en
General - Anvisning, saavel til Verelbereg-
ning især, som Verelbrug paa de berømteste
Europæiske Handelsstæder i Forhold til hinan-
den. 1 Ndir. 64 Skill.

Boysen P. O. Betragtninger over vigtige Oprin i
det huuslige Liv i nogle Taler. 8vo. 72 Skill.

Cheyne M. D. Regler til at vedligeholde Sundhed,
og Midler til at opnæae den heitnuelige Alder,

- oversat og særnlig med Annmarkninger ledsat af Professor C. Tode. 8vo hæftet 20 Skill.
Eskovs-Hest eller Bryllups-Skille hos forskellige ældre og nyere Nationer. Af det Tydste oversat ved Dr. Frankenau. 64 Skill.
Gynæologie eller over Moedom, Samleiet og Testab. Oversat af det Tydste ved Dr. Frankenau, 9 Dele, 6 Mdlr. 36 Skill.
Heiberg J. P. Læsning for Publikum. №. 1-37. i Mdlr. 52 Skill.
Høst J. K. Svensk Haandbog for Danske. 48 Skill.
Hufeland G. W. Gode Raad til Modrene over de vigtigste Punkter af Barnenes physiske Opdragelse i de første Aar. Oversat og med Annmarkninger forsynet, ved J. C. Tode. 24 Skill.
D'Invernois F. Den franske Republik's Finans-Forsvalting i Aaret 1796, 64 Skill.
Over Konsten at opnaae en hei Alder. Et oploft Problem, hvorledes Parringsdrivten bør behandles, fra dens Opvagnelse til dens Opber, og benyttes til at forlænge Livet med Besvarelse paa de vigtigste herhen hørende Spørgsmaal. Oversat ved Dr. Frankenau. i Mdlr.
Lafontaine A. udføgte Fortællinger, 1ste og 2det Bind. Oversat ved K. L. Næhbek. i Mdlr. 48 Skill.
Mansa J. P. Udkast til Hauge-Anslæg i den engelske Smag, samt Anvisning til at inddæle og

beplante smaa Partier, 1ste og 2det Heste, med
sorte Kobbere 6 Adsr., illumineret, 8 Adsr.

Weissner A. G. Bianka Capello. Oversat ester
den tredie forbedrede Udgave. 8vo. i Adsr.

— Skizzer, 1ste Deel, oversat ester den tre-
die forbedrede Udgave, i Adsr.

Om Meeningsfriheden. En Stærk paa Fædres-
landets Alter, 10 Skill.

Den frænklede og ufrankede Mædoms Tegn og
Værd, ester physiologiske, moraliske, og Na-
tionalbegreber. Oversat af det Tydste ved
Dr. Frankenau, i Adsr.

Scandinavisk Musem ved et Gelslab, 4 Hester,
2 Adsr.

Naturvennen i afværlende og interessante Forestil-
linger af den skildrede Verden, for videlysne
Børn. Oversat af det Tydste ved K. L. Hah-
bek, med 9 Kobbertavler, indbunden med
sorte Kobbere i Ad., med illuminerte i Ad.
48 Skill., paa Skriop. med illumin. Kobbere
i Adr. 64 Skill.

Plutark's Levnets beskrivelser, oversatte af det græ-
ske og forsynede med Anmerkninger ved Sta-
Terens, 1ste Deel i Adr. 48 Skill.

Weigler K. G. Tydsk Sproglære for Danske. Med
et Anhang tydsk Danismere, Anvisning til
Brevstil, Synonymer, Samtaler, Fortale-

- linger, Poesser, Ordsprog, m. m., 4de Op-
lag, i Ndlr.
- Samleiet. Et physiologisk, historisk og philoso-
phisk Skilderie. Oversat ved Dr. Franken-
nau, 3 Deele, 2 Ndlr. 24 Skill.
- Schäffer G. M. Anvisning til Skovdyrkninger og
Plantagevæsenet i Danmark og andre under-
samme Klima liggende Lande, 48 Skill.
- Viborg E. og J. Neergaard danske Benævnelser
til Hestens Anatomi, Bygning og Behand-
ling, bestemte til Brug ved Undervisningen i
den Kongel. danske Dyrslægestole, 8vo. heftet
28 Skill.
- Bierh G. II A., physikaliske Borneven oversat af
J. Saptorph, med tre Kobbere, 8vo. 64 St.
- Villaume Priis-Afhandling over Opgaven: hvor-
ledes vor et theoretisk og praktisk Institut for
unge Haandværker i København være indret-
tet, for at det med mindste Bekostning kan
stiske den meest mulige Nutte. Oversat ved
J. C. Wessen, 12 Skill.
- Wagner S. Ch. Spogelserne. Korte Fortællin-
ger af Sandhedens Rige. Oversatte af det
Tydsked ved J. F. Bergsøe, i Ndlr.
- Unde og Skionhed af Konstens og Naturens My-
sterier, for give og ugitte Fruentimmer.
Oversat ved Dr. Frankenau, 48 Skill.
- Egtebaandet af Natur- og Borgerstandens Archiv.
2 Deele oversat af Nahbek 8vo., 92 St.

titelbl.+ ill. foto 201130

